Omer b. Sulejman el-Eškar

SVIJET džina i šejtana

ilum

Omer b. Sulejman el-Eškar

SVIJET DŽINA I ŠEJTANA

Omer b. Sulejman el-Eškar

SVIJET DŽINA I ŠEJTANA

Bužim, 2010

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Neka je hvala Svevišnjem Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se utječemo od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi, niko ga ne može u zabludu odvesti, a koga u zabludu odvede, niko ga ne može uputiti.

Svjedočim da nema istinskog božanstva osim Allaha, Koji nema saučesnika i svjedočim da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, Allahov rob i poslanik.

Neki ljudi misle da se o ovoj temi piše samo s ciljem obrađivanja informacija i zato preferiraju da se ona površno obrađuje, ne razmišljajući mnogo o njenoj suštini. Isto tako, drže da je korist od izučavanja ove tematike ograničena i da neznanje u vezi s tim ne šteti čovjeku. To njihovo mišljenje ja neću do u detalje pobijati.

Čovječanstvo sada troši ogromne sume novca u dokazivanju, odnosno negiranju postojanja života i živih bića na drugim planetama prostranog svemira, novac kojim bi se gradovi mogli podići i države osnovati, dok velikim dijelom Zemlje vlada glad. Izučavajući to, znanstvenici još ulažu i veliki trud i mnogo vremena.

Šta onda reći u vezi s izučavanjem živih razumnih bića koja žive s nama, na našoj planeti, miješaju se s nama u kućama, jedu i piju s nama, mogu uništiti naš um i srce, potaknuti nas da se sami uništimo, da jedni druge ubijamo, navesti nas da jedni druge obožavamo, odnosno da obožavamo neko drugo stvorenje, da bi na nas navukli Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu koju bismo zasigurno osjetili? A kraj je onih koji se dignu protiv Svevišnjeg Allaha vatra razbuktana!

Informacije koje možemo dobiti iz kur'anskih ajeta i autentičnih Poslanikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadisa ne mogu se platiti zlatom. Naime, ti nam šerijatski tekstovi otkrivaju tajnu svijeta džina i šejtana, govore nam o detaljima njihovog života, ali i upozoravaju na neprijateljstvo koje dio njih gaji prema ljudima i neprestan trud koji ulažu da bi nas odveli u zabludu i upropastili.

Ako bude proučavao ajete koji govore o džinima i šejtanima, čovjek će uočiti da je Sveznajući Allah ovoj temi posvetio veliki broj ajeta u časnom Kur'anu, što treba biti pokazatelj njene važnosti.

Onaj ko studira te šerijatske tekstove svjestan je da je čovjekov život zapravo jedna velika borba između njega i šejtana: šejtan ga želi uništiti i upropastiti, a čovjek kojeg je Allah, dželle šanuhu, pomogao Svojim svjetlom bori se da se održi na Pravome putu i da na njemu održi druge ljude. Na tome se putu mora boriti protiv neprijatelja koji zadire u dubinu njegove duše, koji *vesvesama*, lošim mislima napada njegovo srce, budi u njemu raznorazne želje i potiče na ostvarenje snova i nastojanja. Isto tako, čovjek uvijek mora preispitivati svoje ciljeve, bliske i daleke, da bi bio svjestan blizine, odnosno udaljenosti od Svevišnjeg Allaha, s jedne, te sačuvanosti od neprijatelja koji ga želi zaularití i voditi kao što zemljoradnik vodi tegleću životinju, s druge strane.

Objedinio sam šerijatske tekstove koji se bave pitanjem džina i šejtana i izjave autoritativnih islamskih učenjaka s tim u vezi, te sam ih prostudirao i pripremio ovu knjigu koja se sastoji od šest poglavlja.

U prvom poglavlju dao sam osnovne informacije u vezi sa svijetom džina i šejtana. Govorio sam o materiji od koje su stvoreni i načinu njihovog stvaranja, njihovim imenima i vrstama, hrani, piću i sklapanju braka, mjestima na kojima borave, životinjama s kojima žive i njihovim jahalicama, a na

kraju poglavlja govorio sam o moći koju im je Svemogući Allah dao.

U drugom sam poglavlju objasnio radi čega su džini i šejtani stvoreni, govorio sam o načinu dostavljanja Božijeg zakona i propisa njima te o sveobuhvatnosti Resulullahovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslanstva.

U trećem, najvažnijem poglavlju ove knjige, u šest sam studija razmatrao nekoliko stvari. Prvo sam govorio o neprijateljstvu između čovjeka i šejtanâ navodeći dokaze koji ukazuju na jačinu i okrutnost toga neprijateljstva, te o Allahovom, džel-le šanuhu, upozorenju na njihovo neprijateljstvo. Potom sam govorio o šejtanovim bliskim i dalekim ciljevima, a onda sam razmatrao načine na koje šejtan zavodi čovjeka. Zatim sam nešto zapisao o šejtanovom predvođenju te borbe i o vojsci kojom raspolaže, nakon čega sam razmatrao spletke kojima šejtan spletkari protiv čovjeka. Poglavlje sam završio govoreći o šejtanovim vesvesama (zlim mislima i sumnjama), njegovom oružju u kvarenju ljudi i sijanju nereda u njima samima. Tu sam objasnio nekoliko stvari za kojima posežu šejtani u zavođenju ljudi: pretvaranje u određene likove, obraćanje ljudima i šteti koja iz toga proizilazi, spiritizam (dozivanje duhova) – da li je to moguće i kakva je veza između spiritizma i šejtana, a potom sam razmatrao pitanje poznaju li džini *gajb*, budućnost i o šteti koja proizilazi iz uvjerenja nekih ljudi da džini poznaju budućnost. Ovo sam poglavlje završio razmatranjem veze između džina i letećih tanjira.

U četvrtom sam poglavlju govorio o oružju kojim se musliman mora naoružati da bi mogao voditi borbu protiv šejtana.

U petom poglavlju govorio sam o liječenju šejtanskog dodira.

U šestom, posljednjem poglavlju razmatrao sam mudrost u stvaranju šejtana.

Na kraju, molim Svemogućeg Allaha da od ove knjige korist

bude imao njen autor, izdavač i čitatelj, da svima On osigura prestižnu nagradu na onome svijetu, da nas zaštiti od šejtana i stavi nas u okrilje Svoje brige i pažnje, a On je, zaista, divan zaštitnik i divan pomagač!

I neka je mir i spas na Resulullaha, sallallahu ʻalejhi ve sellem, njegovu časnu porodicu i sve ashabe.

dr. Omer b. Sulejman b. Abdullah el-Eškar
Kuvajt, 28. x 1398. h. g. (30. ix 1978. god.)

POGLAVLJE I

OSNOVNE INFORMACIJE U VEZI SA SVIJETOM DŽINA I ŠEJTANA

DŽINI – ZASEBAN SVIJET

Džini su zaseban svijet, potpuno neovisan od našega svijeta i svijeta časnih meleka, osim što između njih i ljudi postoje određene zajedničke osobine: imaju razum i slobodu izbora između dobra i zla. Doduše, od ljudi se razlikuju u nekim stvarima. Najvažnija razlika jeste materija od koje su stvoreni. Nazvani su džinima jer su nevidljivi. Ibn-Akil, rahimehullah, zapisao je: "Džini su nazvani tim imenom jer su nevidljivi i skriveni. Odatle se dijete u majčinoj utrobi naziva *dženin*. Isto tako, štit je dobio ime *mudžinn* jer štiti ratnika u borbi."[1] Ovu konstataciju časni Kur'an jasno potvrđuje: **"On** (šejtan) **vas vidi, on i vojske njegove, odakle vi njih ne vidite."** (El-A'rāf, 27.)

MATERIJA OD KOJE SU DŽINI STVORENI I NAČIN NJIHOVOG STVARANJA

OD ČEGA SU DŽINI STVORENI

Svevišnji Allah izvijestio nas je da su džini stvoreni od vatre: **"...a još prije stvorili smo džine od vatre užarene."** (El-Hidžr, 27.) Također: **"...a džina** (je stvorio) **od plamena vatre..."** (Er-Rahmān, 15.) Komentirajući sintagmu *plamena vatre*, Ibn-Abbas, Ikrime, Mudžahid, Hasan el-Basri i neki drugi komentatori Kur'ana kažu da se to odnosi na završetak plamena, a po

[1] *Akamul-merdžan*, str. 7.

drugoj verziji, na čisti plamen i njegov najbolji dio.[1] Imam En-Nevevi zapisao je sljedeće: "Izraz *māridž* odnosi se na plamen koji je pomiješan s crnilom vatre."[2]

U Aišinom, radijallahu 'anha, predanju navodi se da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao sljedeće: "Meleki su stvoreni od svjetlosti, džini su stvoreni od plamena vatre, a čovjek je stvoren od onoga što vam je već opisano."[3]

KADA SU DŽINI STVORENI

Nesumnjivo je da su džini stvoreni prije čovjeka, na osnovu jasnih Allahovih, dželle šanuhu, riječi: "**Mi smo stvorili Adema od ilovače, od blata ustajalog, a još prije smo stvorili džine od vatre užarene.**" (El-Hidžr, 26.–27.) Neki prvaci smatraju da su džini stvoreni prije čovjeka na hiljadu godina, ali za takvu tvrdnju ne postoji dokaz u Kur'anu ni u hadisu.

KAKO DŽINI IZGLEDAJU

Kako džini izgledaju, kakav je njihov oblik i koja čula imaju – sve to znamo samo u onoj mjeri u kojoj nas je Svevišnji Allah izvijestio. Naime, pouzdano znamo da oni imaju srce, oči i uši: "**Mi smo za Džehennem mnoge džine i ljude stvorili; oni srca imaju – a njima ne shvaćaju, oni oči imaju – a njima ne vide, oni uši imaju – a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori...**" (El-A'rāf, 179.) Isto tako, šejtan ima glas, što se uočava iz ajeta: "**I zavodi glasom svojim koga možeš...**" (El-Isrā', 64.) U hadisima se još navodi da šejtan ima jezik, da džini jedu, piju, smiju se i neke druge stvari koje će uvaženi čitatelj pročitati u ovoj knjizi.

[1] *El-Bidajetu ven-nihaje*, 1/59
[2] *El-Minhadž*, 18/123
[3] Muslim (2996)

IMENA DŽINA U ARAPSKOM JEZIKU I NJIHOVE VRSTE

S tim u vezi, Ibn-Abdulberr rekao je sljedeće: "Prema jezikoznalcima, džina postoji nekoliko kategorija. U osnovnom značenju, za njihove individue kaže se *džin*. Ako se podrazumijevaju oni džini koji žive s ljudima, kaže se *ummār*. Džine koji se bave djecom ljudi nazivaju *ervāh*. Ako su zločesti i uznemiravaju ljude, to su *šejtāni*. Ako su gori od toga, onda su to *māridi*, a ako su još gori i više napasni, to su onda *ifrīti* (mn. *afārīt*)."[1]

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izvijestio nas je: "Džini se dijele na tri vrste: oni koji lete, džini u obliku zmija i pasa, te oni koji odsjedaju i putuju."[2]

DOKAZI POSTOJANJA DŽINA

POSTOJANJE DŽINA – NEOSPORNA ČINJENICA

Izuzetno malo ljudi u potpunosti niječe postojanje džina, a neki mnogobošci smatraju da se pod izrazom *džini* podrazumijeva snaga zvijezda.[3]

Neki filozofi smatraju da se pod izrazom *džini* misli na lošu stranu i poroke ljudske duše, odnosno da se pod izrazom *meleki* podrazumijeva dobra strana duše.[4]

Dio modernista, opet, kaže da su džini ustvari bakterije i mikrobi, koje je otkrila savremena nauka.

Dr. Muhammed el-Behi tvrdi da su džini zapravo meleki, da su jedan svijet i da među njima nema razlike. Između ostalog, on se pozvao na činjenicu da su meleki nevidljivi ljudima,

---

[1] *Akamul-merdžan*, str. 8.

[2] Hadis su zabilježili: Et-Taberani, El-Hakim i El-Bejheki, u djelu *El-Esma'u ves-sifat*, s ispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 3/85.

[3] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 24/280, djelo šejhul-islama Ibn-Tejmijje.

[4] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 4/364

i u svijet džina uvrstio (kad se radi o vjerovanju, odnosno nevjerovanju i dobru, odnosno zlu) sve što je čovjeku nevidljivo.[1]

DA LI JE NEZNANJE ARGUMENT

Spomenute kategorije ljudi koje opovrgavaju postojanje džina ne raspolažu znanjem u vezi s tim, i to je najviše čime se rukovode. A neznanje nije argument.[2] Nerazumno je da čovjek niječe određenu stvar samo zato što ne zna da ta ista stvar postoji! Zbog negiranja nepoznatog Svevišnji je Allah osudio nevjernike rekavši: **"Oni poriču prije nego što temeljito saznaju šta ima u njemu..."** (Jūnus, 39.) Zar je bilo nemoguće da ljudi koji su živjeli prije stotine i stotine godina demantiraju savremene izume (koje niko ne može poreći) da ih je s tim u vezi izvijestio iskren čovjek? Da li je to što nismo bili u stanju čuti nebrojene glasove u svemiru dokaz njihovog nepostojanja? Zatim smo izumili radio-talase, pa smo postali kadri čuti ono što ne možemo registrirati čulom sluha.

Govoreći o skupini džina koju je Allah, dželle šanuhu, poslao Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, da slušaju učenje Kur'ana, Sejjid Kutb, rahimehullah, u tefsiru *Fi zilalil-Kur'an* ostavio je sljedeći zapis:

"Događaj spomenut u Objavi u vezi sa slanjem nekoliko džina radi slušanja Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, učenja Kur'ana te prenošenje njihovih riječi i postupaka usljed

[1] Vidjeti: *Tefsiru suretir-Rahman*, str. 8.

[2] Svoje mišljenje nemaju pravo dokazivati predanjem koje je zabilježio imam El-Buhari u kojem se kaže da je Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, nijekao Resulullahovo, sallallahu 'alejhi ve sellem, obraćanje džinima i njihovo obraćanje njemu. Naime, Ibn-Abbas je nijekao razgovaranje, a nije poricao postojanje džina. Štaviše, neki drugi ashabi, a, između ostalih, i Ibn-Mes'ud, radijallahu 'anhu, potvrdili su da se razgovor između Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i džina dogodio, a onaj ko raspolaže informacijom više, ima dokaz protiv onoga ko tom istom informacijom ne raspolaže.

toga – sve je to sâmo po sebi dovoljan dokaz postojanja džina i potvrđivanja toga događaja, kao i dokaz da džini mogu slušati učenje Kur'ana na arapskom jeziku, onako kako ga je učio Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, te dokaz da su džini stvorenja koja mogu biti vjernici i nevjernici, spremni ponijeti uputu i spremni izabrati zabludu. Stoga nema potrebe da se ta konstatacija još više dokazuje i potvrđuje, jer čovjek ne može povećati stvarnost određene stvari čije je postojanje konstatirao Sveznajući Allah, osim što mi pokušavamo objasniti tu istu stvarnost u domenu ljudskog shvatanja.

Svemir, koji nas okružuje, obiluje tajnama, silama i stvorenjima čiju suštinu i svojstva ne poznajemo. Živimo u okrilju tih sila i tajni, malo o njima znamo, a mnogo nam je nepoznato. Svakog dana otkrijemo određenu tajnu i dokučimo nešto o tim istim silama. Nepoznata stvorenja upoznajemo ponekad suštinski, ponekad njihova svojstva, a ponekad preko tragova koji ukazuju da postoje uz nas.

Pa ipak, još smo na samom početku, još upoznajemo ovaj svemir, u kojem živimo, u kojem su živjeli naši preci, očevi i djedovi, u kojem će živjeti naši potomci, djeca i unuci; slični smo jednom trunčiću. Štaviše, Zemlja u odnosu na veličinu i težinu svemira nije vrijedna spomena.

Ono što smo sada otkrili – a još smo na samom početku – u odnosu na ljudsku spoznaju samo pet stoljeća unazad, smatra se većim čudom od čuda postojanja džina. Da je neko prije pet stoljeća progovorio o tajnama atoma, o kojima mi danas raspravljamo, ljudi bi pomislili da je lud, ili bi rekli da govori o nečemu definitivno čudnijem od džina.

Spoznajemo i otkrivamo u skladu sa svojim, ljudskim mogućnostima koje su nam date u svrhu namjesništva na Zemlji, saglasno zahtjevima namjesništva, shodno onome što nam je Svevišnji Allah potčinio, da bi nam otkrio tajne i da nam potčinjeno bude poslušno, samo zato da bismo izvršili dužnosti

koje nalaže namjesništvo na Zemlji. I ma koliko potrajao život čovječanstva, ma koliko nam bilo potčinjeno svemirske snage i ma koliko nam se otkrilo tajni, naša spoznaja i otkrića, po svom karakteru i obimu, neće prevazići granice koje iziskuje poziv namjesništva: sve će, u skladu s Allahovom, dželle šanuhu, mudrosti i određenjem, ostati u granicama potrebnog za poziv namjesništva.

Mnoge ćemo stvari otkriti, mnogo ćemo saznati, dokučit ćemo brojne tajne svemira i njegovu snagu, što zapravo predstavlja sićušni dio u odnosu na svemir i što je ravno dječijoj igrački u odnosu na stvarnost života, ali ćemo ostati u čovjeku predviđenim granicama u vezi sa spoznajom, u granicama Allahovih, dželle šanuhu, riječi: '**...a vama je dato samo malo znanja.**' (El-Isrā', 85.) U odnosu na tajne i nevidljivo, koje poznaje samo Stvoritelj, Održavatelj, i u odnosu na Njegovo neograničeno znanje, mi izuzetno malo znamo. A načini naše spoznaje ograničenog su karaktera, na osnovu sljedećeg ajeta: '**Da su sva stabla na Zemlji pisaljke, a da se u more, kad presahne, ulije još sedam mora, ne bi se ispisale Allahove riječi...**' (Lukmān, 27.)

U takvom stanju nemamo pravo tvrditi ni negirati postojanje, odnosno određivati oblik niti ga odricati kad se radi o nepoznatom, skrivenom, tajnama i silama svemira samo zato što je to našem razumu strano ili što nemamo iskustva kad je riječ o tome. Razlog je tome činjenica da još nismo otkrili sve tajne koje krije naše tijelo, njegove mogućnosti i snagu, a kamoli tajne svog razuma i duše.

Treba napomenuti da postoje i one tajne koje uopće ne ulaze u paket onoga što možemo otkriti, u paket onoga u čiju suštinu možemo proniknuti, i tada možemo otkriti samo svojstvo, trag ili pak činjenicu koja ukazuje na postojanje, tim prije jer pronicanje u suštinu tih istih tajni ne donosi nam nikakvu korist u pogledu namjesništva na Zemlji.

Dakle, kad nam Sveznajući Allah u Kur'anu otkrije određenu tajnu ili potencijal, onoliko koliko nam je predodređeno (a ne šta otkrijemo svojim iskustvom, znanjem i potencijalom, koje nam je On dao), tada Njegov dar treba prihvatiti, zahvaljujući Mu i povinujući se; prihvatamo ih onakve kakvi jesu: bez dodavanja i oduzimanja, utoliko što nam je jedini izvor (Objava) iz kojeg saznajemo slične stvari pružio samo toliko, ne davši nam mogućnost da dodajemo; a drugi izvor iz kojeg bismo mogli dokučiti te iste tajne ne postoji."

Rezime: jedino ispravno učenje jeste da su džini treći svijet, pored svijeta meleka i ljudi, i da su razumna, svjesna bića, da su obveznici, na koje se odnose naredbe i zabrane, a nisu semantički pojmovi, niti su bakterije.

NUŽNO POZNATA STVAR U ISLAMU

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, zapisao je: "Nijedan pripadnik sekte koja se pripisuje islamu ne poriče postojanje džina, niti to da im je Allah, dželle šanuhu, poslao poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Štaviše, većina nevjernika potvrđuje postojanje džina. Sljedbenici Knjige, židovi i kršćani, vjeruju u postojanje džina kao što vjeruju muslimani, iako među njima postoje neki koji negiraju njihovo postojanje, kao što i među muslimanima postoje određeni ljudi koji tu istu stvar negiraju, kao naprimjer, džehmije i mu'tezile. Međutim, većina muslimana i njihovi imami vjeruju u postojanje džina. Razlog tome uvjerenju muslimana jeste činjenica da je postojanje džina potvrđeno mutevatir-predanjima koja su prenesena od vjerovjesnikâ, što je nužno poznato. Isto tako, nužno je poznato da su džini živa razumna bića koja imaju slobodnu volju. Štaviše, oni su šerijatski obveznici i na njih se odnose naredbe i zabrane. Oni, također, nisu svojstva ni semantički pojmovi pri čovjeku, niti pri nekom drugom stvo-

renju, kako tvrde neki bezbožnici. Pošto je postojanje džina vijest koja je od vjerovjesnikâ prenesena mutevatir putem, to je poznato običnom svijetu i učenjacima. Nemoguće je da njihovo postojanje niječe skupina koja se pripisuje plemenitim poslanicima."[1]

S tim je u vezi šejhul-islam ostavio i sljedeći zapis: "Sve sekte koje se pripisuju islamu potvrđuju postojanje džina a i većina nevjernika: većina sljedbenika Knjige, većina arapskih i drugih mnogobožaca, Hamovih potomaka. U njihovo postojanje također vjeruje većina Kenanovih potomaka i većina Grka, Jafetovih potomaka. Dakle, svi oni vjeruju u postojanje džina."[2]

Imam El-Džuvejni napominje da je "većina učenjaka, iz redova ashaba i tabi'ina, jednoglasna u mišljenju da džini i šejtani postoje i da je traženje utočišta u Allaha od njihovog zla legitimna stvar. Tom njihovom konsenzusu ne proturječi onaj ko ima ikakve veze s vjerom."[3]

AJETI I HADISI

Brojni šerijatski tekstovi potvrđuju postojanje džina i šejtana. Mnoge od njih smo spomenuli u knjizi, iako su toliko poznati da ih nema potrebe ni spominjati. Allah, dželle šanuhu, rekao je: **"Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džina prisluškivalo i reklo...'"** (El-Džinn, 1.) U 6. ajetu iste sure Sveznajući je Allah rekao: **"...i bilo je ljudi koji su pomoć od džina tražili, pa su im tako obijest povećali..."**

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 19/10
[2] *Medžmu'atul-fetava*, 19/13
[3] *Akamul-merdžan*, str. 4.

VIĐENJE I POSMATRANJE GOLIM OKOM

Mnogi ljudi u našem vremenu, a i oni prije nas, vidjeli su određene prizore s tim u vezi, mada mnogi od onih što su to vidjeli ili čuli ne znaju da se radi o džinima, pa tvrde da se radi o duhovima, prikazama, vanzemaljcima... Najistinitije što postoji s tim u vezi jeste predanje u kojem se kaže da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, vidio džine, razgovarao s njima, poučio ih određenim stvarima i učio im kur'anske ajete. Predanje koje o tome govori navest ćemo na odgovarajućem mjestu.

MAGARAC I PAS MOGU VIDJETI DŽINE

Iako ljudi u osnovi ne mogu vidjeti džine, postoje živa bića koja to mogu. Primjer takvih bića su magarac i pas. El-Buhari i Muslim zabilježili su Ebu-Hurejrino, radijallahu 'anhu, predanje u kojem se kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Kada čujete pjevanje pijetla, molite Allaha za dobrote Njegove, jer je pijetao vidio meleka. A kada čujete revanje magaraca, utječite se Allahu od šejtana, jer je magarac vidio šejtana."[1] Ebu-Davud je zabilježio predanje u kojem Džabir b. Abdullah, radijallahu 'anhu, prenosi sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadis: "Kada čujete lavež pasa i revanje magarca, utječite se Allahu, jer oni vide ono što vi ne vidite."[2]

Ne izaziva čuđenje da određene životinje vide ono što je nama nevidljivo, u šta su se znanstvenici i uvjerili. Naprimjer, pčela vidi ultravioletne zrake, pa zato vidi sunce i kad je oblačno; sova vidi miša u mrkloj noći itd.

---

[1] El-Buhari (3303), Muslim (2729) i Ebu-Davud (4255)
[2] Ebu-Davud (4256)

POBIJANJE MIŠLJENJA ONIH KOJI KAŽU DA DŽINI PRIPADAJU SVIJETU MELEKA

Prethodio je hadis u kojem se kaže da su meleki stvoreni od svjetlosti, a džini od vatre, u kojem je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naglasio razliku između dvije materije, što zapravo znači da se radi o dva posebna svijeta, a ne o jednom, istom svijetu.

Onaj ko prostudira šerijatske tekstove u vezi s melekima i džinima uvjerit će se da između njih postoji velika razlika: meleki ne jedu, ne piju, ne opiru se onome što im Sveznajući Allah zapovijedi, izvršavaju ono što im se naredi..., dočim džini jedu, piju, iskazuju neposlušnost Allahu, suprotstavljaju Mu se, lažu...

Naravno, i mi kažemo da su to dva nama skrivena svijeta koja ne vidimo, ali su potpuno različiti u pogledu materije od koje su stvorena i u pogledu karakteristika.

ŠEJTANI I DŽINI

KO JE ŠEJTAN

Šejtan, o kojem nam je Sveznajući Allah objavio mnoge ajete, pripada svijetu džina. U početku je obožavao Svevišnjeg Allaha i živio na nebu, s melekima. Ušao je u Džennet, a potom je, kad mu je Allah, dželle šanuhu, naredio da se pokloni Ademu, iz oholosti i želje za neredom, odbio Njegovu zapovijest, i tada ga je Svemogući Allah protjerao iz Dženneta.

Imenica *šejtān* u arapskom jeziku upotrebljava se za svakog oholog i buntovnog čovjeka. Šejtan je, zbog svoje oholosti i buntovnosti prema Gospodaru, dobio naziv *tāgūt*: "**Vjernici se bore na Allahovom putu, a nevjernici na šejtanovom** (tagutovom). **Zato se borite protiv šejtanovih štićenika, jer je**

šejtanovo lukavstvo zaista slabo." (En-Nisā', 76.) Imenom *tāgūt* nazvan je zato što je prešao granice u zlu, u buntovnosti prema Allahu, dželle šanuhu, i zato što se postavio za božanstvo koje drugi obožavaju. A imenica *šejtān*, u tom obliku, poznata je skoro svim narodima na Zemlji, što spominje El-Akkad u djelu *Iblis*.

Šejtan je stvorenje koje je izgubilo nadu u Allahovu, dželle šanuhu, milost, zbog čega ga je Sveznajući Allah nazvao Iblisom, a korijen te riječi u arapskom jeziku ima značenje onoga u kome nema nikakvog dobra, koji je izgubio nadu i postao izgubljen.

Ko studira kur'anske ajete i hadise koji govore o šejtanu vidi da je on razumno stvorenje, da shvata, kreće se itd., a nije "oličenje zla u duši i semantičko značenje za poroke u ljudskoj duši, koji je, ako mogu, odvraćaju od idealnih duševnih visina".[1]

KOJEM SVIJETU PRIPADA ŠEJTAN

Prethodilo je mišljenje da šejtan pripada džinima, međutim, neki prvi i potonji učenjaci, raspravljajući o tom pitanju, kazali su da šejtan pripada melekima. U tome su se poveli za Allahovim, dželle šanuhu, riječima: **"A kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!' – oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i posta nevjernik."** (El-Bekare, 34.) Kažu: "U ovom i sličnim ajetima Svevišnji Allah spominje meleke i izuzima Iblisa, a ono što se izuzima obično je dio onoga iz čega se izuzima."

U djelima koja se bave tefsirom i historijom navedena su mišljenja nekoliko učenjaka koji smatraju da je Iblis bio melek, čuvar Dženneta, ili čuvar ovozemaljskog neba, da je bio najbolji melek, najboljeg porijekla itd.

[1] *Da'iretul-me'arifil-hadise*, str. 357.

Ibn-Kesir, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "S tim u vezi, prenesena su brojna predanja od prvih generacija, a većina njih jesu israilijati koji se moraju razmatrati – a Sveznajući Allah zna jesu li tačni – osim što postoje i oni israilijati čija je neistinitost kategorična, utoliko što se jasno suprotstavljaju Istini, koju imamo pred sobom.

U časnom Kur'anu dovoljno nam je rečeno i ne moramo posezati za predanjima prijašnjih naroda, tim prije što su ta predanja većinom izmijenjena: na njih je dodato nešto ili je od njih oduzeto. Više od toga, s tim u vezi izmišljena su brojna predanja, a prijašnji narodi nisu imali precizne prenosioce koji bi ta predanja sačuvali iskrivljavanja od strane fanatika i prisvajanja zabludjelih, za razliku od ovog ummeta koji ima čestite i bogobojazne imame, vrsne učenjake, prvake, perfektne kritičare s izuzetno jakim i preciznim pamćenjem, koji su zapisali hadise, proučili ih, te klasificirali na autentične, dobre, slabe, iznimne, zapostavljene i apokrifne; koji su zapisali imena prenosilaca lažaca, onih s nepoznatom biografijom, i sve prenosioce svrstali u odgovarajuću kategoriju. Sve to uradili su da zaštite autoritet posljednjeg poslanika, prvaka čovječanstva, Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem – da mu se ne pripiše laž, ili da se o njemu ne pripovijeda ono što nije učinio."[1]

Njihovo dokazivanje činjenicom da je Svevišnji Allah spomenuo meleke i iz njih izuzeo Iblisa nije kategoričan dokaz jer postoji mogućnost da ono što se izuzima nije iste vrste kao ono iz čega se izuzima (ar. istisnā'un munkati'a). Štaviše, zacijelo se radi o toj vrsti izuzimanja, na osnovu jasnih Allahovih, dželle šanuhu, riječi u kojima se navodi da je šejtan pripadao svijetu džina: **"A kad smo rekli melekima: 'Poklonite se**

[1] *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/397

Ademu!' – svi su se poklonili osim Iblisa, on je bio jedan od džina..." (El-Kehf, 50.)

Da su džini potpuno različit svijet od meleka i ljudi dokazujemo već spomenutim hadisom koji je zabilježio imam Muslim: "Meleki su stvoreni od svjetlosti, džini su stvoreni od plamena vatre, a čovjek je stvoren od onoga što vam je već opisano."

Hasan el-Basri, rahimehullah, jednom je prilikom izjavio: "Iblis nije pripadao melekima ni koliko traje treptaj oka."[1]

A šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, ustanovio je da je šejtan pripadao melekima s obzirom na fizički izgled, a ne s obzirom na osnovu materije od koje je stvoren, niti s obzirom na suštinsku sličnost melekima.[2]

DA LI JE ŠEJTAN PREDAK DŽINA ILI JE SAMO JEDAN OD NJIH

Kad je riječ o ovom pitanju, ne raspolažemo dokazima, osim što je očitija mogućnost da je on jedan od džina, i to na osnovu prethodno navedenog ajeta: "**...on je bio jedan od džina...**" (El-Kehf, 50.) Ipak, šejhul-islam, rahimehullah, smatra da je šejtan predak džina, kao što je Adem, 'alejhisselam, predak ljudskog roda.[3]

ŠEJTANOV IZGLED

Šejtan izuzetno ružno izgleda i to je ustaljeno u ljudskoj svijesti. Odatle je Sveznajući Allah plodove drveta Zekkum, koje raste usred Džehennema, poistovjetio sa šejtanskim glavama jer je poznato da one izuzetno ružno izgledaju: "**To je drvo**

[1] *El-Bidajetu ven-nihaje*, 1/79
[2] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 4/346
[3] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 4/235 i 346

koje će usred Džehennema rasti; plod će mu poput glava šejtanskih biti." (Es-Sāffāt, 64.–65.)

Kršćani su u srednjem vijeku crtali šejtana u liku čovjeka jareće brade, visokih obrva, s ustima iz kojih strše vatreni jezici, s rogovima, papcima i repom.[1]

Ibn-Omer, radijallahu 'anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Nemojte pratiti izlazak i zalazak sunca i tada klanjati, jer ono izlazi između dva šejtanova roga."[2]

Isti ashab prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Kada se pojavi okrajak sunca, odložite obavljanje namaza, sve dok sunce ne odskoči, a kada počne zalaziti, odložite njegovo obavljanje, sve dok ne zađe. I nemojte pratiti izlazak i zalazak sunca i tada klanjati, jer ono izlazi između dva šejtanova roga."[3]

Smisao ove Vjerovjesnikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabrane jeste u tome što su neki mnogobošci obožavali sunce i padali mu ničice prilikom njegovog izlaska i zalaska, pa bi šejtan stao na stranu na kojoj je bilo sunce kako bi ti isti mnogobošci njemu sedždu učinili.

To se jasno kaže u predanju koje je zabilježio imam Muslim, a u kojem se navodi da je Amr b. Abesa es-Sulemi, radijallahu 'anhu, upitao Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u vezi s namaskim vremenima, na šta mu je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovorio: "Nakon što klanjaš sabah-namaz, sustegni se od namaza, sve dok sunce ne izađe i ne odskoči, jer ono izlazi između dva šejtanova roga i tada mu nevjernici padaju ničice; od tada možeš klanjati, tada namazu prisustvuju meleki i tada klanjaju dobri, sve dok sunce

[1] Vidjeti: *Da'iretul-me'arifil-hadise*, str. 357.
[2] Muslim (828)
[3] El-Buhari (3272 i 3273) i Muslim (829), koji je zabilježio samo prvi dio hadisa.

ne bude u zenitu, i tada se raspaljuje Džehennem, a nakon što sunce pređe zenit, opet možeš klanjati, tada namazu prisustvuju meleki i tada klanjaju dobri..." Potom mu je zabranio obavljanje namaza poslije ikindijskog farza: "...nakon što klanjaš ikindiju-namaz, sustegni se od namaza, sve dok sunce ne zađe, a ono zalazi također između dva šejtanova roga i tada mu nevjernici padaju ničice."[1]

Dakle, zabranjeno je obavljanje namaza u spomenuta dva vremena, osim što je, po ispravnijem mišljenju, u tim vremenima dopušteno obavljanje namaza s određenim povodom, kao naprimjer, tehijetul-mesdžida, a zabranjeno je obavljanje namaza bez povoda, opće nafile, na osnovu Poslanikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Nemojte pratiti...", a značenje je: nemojte s obavljanjem namaza čekati to vrijeme.

U vezi sa šejtanovim rogovima, imam El-Buhari zabilježio je Ibn-Omerovo, radijallahu 'anhu, predanje: "Vidio sam Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, kad je pokazao prema istoku i rekao sljedeće: 'Smutnja će se tamo pojaviti, smutnja će se tamo pojaviti, tamo gdje se pojavljuju šejtanovi rogovi.'"[2] Značenje je: na istoku, gdje se pojavljuje šejtan.

DŽINSKA HRANA, PIĆE I SKLAPANJE BRAKA

DŽINSKA HRANA I PIĆE

Džini i šejtani jedu i piju. Dokaz je za to predanje koje je zabilježio El-Buhari preko Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, u kojem se navodi da mu je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio da donese kamenčiće za čišćenje poslije fiziološke potrebe i naglasio: "...ali mi nemoj donijeti kost ni izmet!"

[1] Muslim (823)
[2] El-Buhari (3279)

Kada je Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, upitao Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, zbog čega mu je rekao da ne donosi kost ni izmet, odgovorio mu je: "Jer je to hrana džina; došlo mi je izaslanstvo džina Nasibija, a divni su bili, i od mene tražili da molim Allaha da ih opskrbi, pa sam zamolio Allaha da u svakoj kosti i izmetu koje nađu osjete lijep okus."[1]

Imam Et-Tirmizi zabilježio je hadis koji je prenio Abdullah b. Mes'ud, radijallahu 'anhu, a u njemu se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Nemojte se poslije fiziološke potrebe čistiti s izmetom ni s kostima jer je to hrana vaše braće džina."[2]

Isti ashab prenio je i sljedeće Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Došao mi je izaslanik džina, pa me poveo sa sobom; tamo sam im učio Kur'an." Tada nas je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, odveo da vidimo njihove tragove i tragove vatre koju su zapalili. Oni su od Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, tražili da moli Svevišnjeg Allaha da ih opskrbi, na šta im je rekao: "Vaša je hrana kost svake životinje pri čijem je klanju spomenuto Allahovo ime, i ona vam je bolja od mesa, a za vaše jahaće životinje hrana je balega." Tada je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ashabima rekao: "Zato se nemojte čistiti kostima i balegom, to je hrana vaše braće."[3]

Činjenica da je izmet džinska hrana i hrana njihovih jahaćih životinja nije jedini razlog za zabranu čišćenja s izmetom; razlog je i nečistoća izmeta, što je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, jasno rekao.[4]

---

[1] El-Buhari (3860). A u Es-Serahsijevoj verziji se kaže: "...pa sam zamolio Allaha da na svakoj kosti i izmetu nađu hranu."

[2] Et-Tirmizi (17) s ispravnim lancem prenosilaca.

[3] Muslim (450) i Et-Tirmizi (2595). Ako je zabranjeno uništavanje džinske hrane, s razlogom više zabranjeno je uništavanje hrane koju konzumiraju ljudi.

[4] El-Buhari (156)

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako se navodi u Ibn-Omerovom, radijallahu 'anhu, predanju, izvijestio nas je: "Neka čovjek jede desnom rukom i neka pije desnom rukom, jer zaista šejtan jede i pije lijevom rukom"[1], naređujući nam razlikovanje od njega.

Tu je i sljedeći hadis: "Kad čovjek uđe u kuću izgovarajući Allahovo ime, šejtan kaže: 'Ovdje nema konaka ni večere!' A kad uđe u kuću i ne spomene Allahovo ime, šejtan kaže: 'Ovdje ima konaka!' A ako čovjek ne spomene Allaha prije jela, šejtan još kaže: 'Ovdje ima konak i večera!'"[2] U navedenim je hadisima kategorički dokaz da šejtani jedu i piju.

Kao što je ljudima zabranjeno konzumiranje mesa pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo, dželle šanuhu, ime, to je, isto tako, zabranjeno džinima vjernicima, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao nadomjestak, odredio je da njihova hrana budu kosti životinje koja je zaklana u ime Svevišnjeg Allaha; kosti one životinje pri čijem klanju nije izgovorena bismila ostaje na raspolaganju šejtanima i džinima nevjernicima. Razlog je tome činjenica da šejtani smatraju dopuštenim konzumiranje mesa one životinje koja nije zaklana u ime Sveznajućeg Allaha. I upravo zbog toga neki su učenjaci zaključili da je strv hrana šejtana, jer nije zaklana uz spomen Allahovog, dželle šanuhu, imena.

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, iz ajeta: **"O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo..."** (El-Mā'ide, 90.) zaključio je da šejtan konzumira opojna pića. Taj je zaključak izveo na sljedeći način: šejtan konzumira ono piće na čije konzumiranje navraća svoje štićenike, u čemu i sam sudjeluje, te nosi isti grijeh i zaslužuje istu kaznu.

Na ispravnost Ibnul-Kajjimovog, rahimehullah, zaključka

[1] Muslim (2020)
[2] Muslim (2018)

ukazuje predanje u kojem se kaže da je Abdullah b. Jezid izjavio: "Omer, radijallahu 'anhu, poslao nam je dopis u kojem je stajalo sljedeće: 'Poslije navedenog, prokuhajte piće da nestane šejtanov udio, jer on ima dva puta veći udio nego vi.'"[1]

DA LI SE DŽINI MEĐUSOBNO ŽENE I RAZMNOŽAVAJU

Čini se da džini sklapaju bračnu vezu. To su neki učenjaci dokazivali ajetom koji govori o dženetskim ženama: "**...one koje preda se gledaju, one koje, prije njih, ni čovjek ni džin nije dodirnuo...**" (Er-Rahmān, 56.) Izraz *tams*, spomenut u ajetu, ima značenje spolnog odnosa, a, po nekim učenjacima, značenje spolnog odnosa usljed kojeg nastaje krvarenje.

Imam Es-Sefarini, rahimehullah, naveo je predanje čiji lanac prenosilaca treba ispitati, a u kojem se kaže da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Džini se razmnožavaju kao što se ljudi razmnožavaju, oni su čak brojniji od ljudi."[2]

Svejedno bio navedeni hadis autentičan ili ne, ajet jasno ukazuje da džini mogu imati spolni odnos i to nam je dovoljno kao dokaz.

Osuđujući ljude koji su za zaštitnika prihvatili šejtana i njegov porod, Svemogući Allah je rekao: "**...Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji?...**" (El-Kehf, 50.) Iz ajeta se zaključuje da šejtan ima porod. Ovo ćemo završiti sljedećom Katadinom, rahimehullah, izjavom: "Šejtani se razmnožavaju kao što se ljudi razmnožavaju i oni su brojniji od ljudi."[3]

---

[1] En-Nesai (5275)
[2] Ibn Ebi-Hatim i Ebuš-Šejh, u djelu *El-Azame*, kao Katadino predanje.
[3] *Lukatul-merdžan*, str. 51.

STAV NEKIH UČENJAKA DA DŽINI NE JEDU, NE PIJU I NE SKLAPAJU BRAČNU VEZU

Postoje i oni učenjaci koji smatraju da džini ne jedu, ne piju i ne sklapaju bračnu vezu, a to njihovo mišljenje pobijaju prethodno navedeni ajeti i hadisi.

S tim u vezi, neki su učenjaci svijet džina podijelili na nekoliko kategorija: na one koji jedu i piju, one koji nemaju te karakteristike itd. Kad je o tome riječ, Ibn-Džerir et-Taberi zabilježio je sljedeću izjavu Vehba b. Munebbiha, rahimehullah: "Džina postoji nekoliko kategorija. Pravi džini slični su vjetru: ne jedu, ne piju, ne umiru, ne sklapaju bračnu vezu i ne razmnožavaju se. A postoje i oni koji imaju sve te karakteristike. To su ženski demoni, džini koji stalno mijenjaju oblik i sl."[1] Ova Vehbova, rahimehullah, izjava mora se potkrijepiti dokazom, a dokaz tome ne postoji.

Umjesno je napomenuti i to da su neki učenjaci pokušali raspravljati o načinu jedenja kad je riječ o džinima: žvaču li i gutaju, ili hranu konzumiraju čulom mirisa, disajnim putem. A pogrešno je to uopće i istraživati. Štaviše, to nije dopušteno jer ne raspolažemo informacijom o načinu na koji jedu, pošto nam ni Sveznajući Allah ni Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nisu o tome ništa rekli.

MOGU LI LJUDI I DŽINI STUPITI U BRAČNU VEZU[2]

Često čujemo da se taj i taj čovjek oženio demonkom, odnosno da se određena žena udala za džina. Imam Es-Sujuti naveo je nekoliko predanja od prvih generacija i kasnijih uče-

[1] *Levami'ul-envar*, 2/222

[2] Ko želi više detalja u vezi s ovim pitanjem neka konsultira knjigu *Akamul-merdžan*, str. 66.

njaka koja ukazuju da je stupanje u bračnu vezu između ljudi i džina moguće.[1]

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, ostavio je sljedeći zapis: "Moguće je i često se desi da ljudi i džini stupe u međusobnu bračnu vezu i steknu porod."[2]

Pod pretpostavkom da je takva bračna veza ostvariva, nekoliko učenjaka drži da je takva bračna veza pokuđena. Tako smatraju: Hasan el-Basri, Katade, El-Hakem, Ishak b. Rahavejh... A imam Malik, rahimehullah, nije nalazio argument koji to zabranjuje, osim što to lično nije preporučivao. To je svoje mišljenje ovako obrazlagao: "Mrsko mi je da ljudi stupaju u bračnu vezu s džinima, jer kad žena zatrudni i kad je neko upita ko je njen muž, odgovorit će: 'Džin', a iz toga će proisteći veliki nered."[3]

Neki drugi učenjaci drže da je sklapanje takve bračne veze zabranjeno. Svoj stav dokazuju činjenicom da je Allah, dželle šanuhu, kao dobročinstvo, spomenuo blagodat davanja ljudskom rodu supruge iz njihove vrste: **"...i jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost..."** (Er-Rūm, 21.) Ovi islamski autoriteti kažu: "Da se takav brak sklopi, ne bi se mogla ostvariti sloga i harmonija među supružnicima jer su različite vrste, i tada bi mudrost braka bila potrta, a smiraj i ljubav, spomenuti u ajetu, ne bi se mogli ostvariti."

Kad je riječ o sklapanju braka između ljudske i džinske vrste, postoje ljudi koji smatraju da se to dešavalo u prošlosti, ali da će se dešavati i u budućnosti. U svakom slučaju, ako se takav brak sklopi, to je nastranost, i rijedak je slučaj da će taj mladoženja upitati u vezi sa šerijatskim propisom sklapanja

[1] Vidjeti: *Lukatul-merdžan*, str. 53.
[2] *Medžmu'atul-fetava*, 19/39
[3] Vidjeti: *Akamul-merdžan*, str. 67.

takvog braka, osim što se može desiti da čovjek možda bude primoran tako postupiti, utoliko prije jer se ne može osloboditi utjecaja džina.

Jedan od dokaza koji ukazuju na realnu mogućnost sklapanja braka između dvije vrste jeste ajet u vezi sa dženetskim ljepoticama: "**...one koje preda se gledaju, one koje, prije njih, ni čovjek ni džin nije dodirnuo...**" (Er-Rahmān, 56.) Dakle, ajet ukazuje da su ljudi i džini, bez razlike, sposobni za upražnjavanje spolnog odnosa s hurijama.

ŽIVOT I SMRT DŽINA

Džini i šejtani nesumnjivo su smrtnici. I na njih se odnose ajeti: **"Sve što je na Zemlji prolazno je, ostaje samo Gospodar tvoj, Veličanstveni i Plemeniti – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?!"** (Er-Rahmān, 26.–28.)

Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeću Vjerovjesnikovu, sallallahu 'alejhi ve sellem, dovu: "Moj Allahu, stavljam se u okrilje Tvoje moći, nema istinskog božanstva osim Tebe, Ti Koji ne umireš, a džini i ljudi smrtnici su."[1]

Ne znamo koliko dugo džini žive, ali po svemu sudeći žive duže od ljudi, a Sveznajući Allah izvijestio nas je da će prokleti Iblis živjeti do Sudnjeg dana: "**'Daj mi vremena do Dana njihova oživljenja!' – zamoli on. 'Daje ti se vremena!' – reče On.**" (El-A'rāf, 14.–15.)

Između ostalih dokaza da su džini smrtnici jeste i predanje u kojem se navodi da je Halid b. el-Velid, radijallahu 'anhu, ubio demonku koja je bila zadužena za Uzzaa, drvo koje su obožavali predislamski Arapi, te predanje u kojem se navodi da je jedan ashab ubio džina koji se pretvorio u zmiju, a njega ćemo, inšallah, kasnije navesti.

[1] El-Buhari (2451)

MJESTA NA KOJIMA DŽINI ŽIVE I SUSREĆU SE

Džini žive na našoj planeti. Pretežno se nalaze u kojekakvim ruševinama, na pustim mjestima, nečistim mjestima, u javnim kupatilima, zahodima, deponijama smeća i mezaristanima. Zbog toga, kako kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, na ta mjesta – šejtanska prebivališta odlaze mnogi starci koji imaju određenu vezu sa šejtanima. Odatle je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio obavljanje namaza u javnim kupatilima, jer je to nečisto mjesto i jer na njemu žive šejtani, kao i namaz u mezaristanu, jer to vodi u širk itd.

Također, džini se nalaze u mjestima na kojima mogu pokvariti ljudske odnose, kao naprimjer, tržnice i sl. Selman el-Farisi, radijallahu 'anhu, nekim svojim prijateljima oporučio je: "Ako si u mogućnosti, nipošto ne budi prvi koji će ući na tržnicu, a niti posljednji koji će je napustiti, jer je tržnica bojište na kojem se šejtani bore i na kojem je razvijena njegova zastava."[1]

Šejtani zapravo žive u kućama, s ljudima, a otjeruje ih izgovaranje Allahovog, dželle šanuhu, imena, zikrullah, čitanje Kur'ana, posebno sure El-Bekare i Ajetul-Kursije. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom je prilikom upozorio da šejtani nastupanjem noći u velikom broju polaze iz svojih prebivališta, te nam naredio da u tom periodu uvedemo djecu u kuću.[2]

Šejtani bježe kad čuju ezan, u ramazanu su u potpunosti okovani, a pričinjava im zadovoljstvo sjediti na granici hlada, zbog čega je to Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio.[3]

---

[1] Muslim (2451)
[2] Predanje s tim u vezi zabilježili su El-Buhari i Muslim.
[3] Tako se navodi u autentičnom predanju koje su zabilježili određeni muhadisi u svojim hadiskim zbirkama.

ŽIVOTINJE UZ KOJE ŽIVE DŽINI I NJIHOVE JAHALICE

U Ibn-Mes'udovom, radijallahu 'anhu, predanju navodi se da su džini od Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, tražili da moli Svevišnjeg Allaha da ih opskrbi, na šta im je rekao: "Vaša je hrana kost svake životinje pri čijem je klanju spomenuto Allahovo ime, i ona vam je bolja od mesa, a za vaše životinje hrana je balega."[1] Dakle, džini imaju jahalice, čija je hrana balega ljudskih jahalica.

Isto tako, Svevišnji nas je Allah obavijestio da šejtan ima konjicu koju potjeruje na svoje neprijatelje iz ljudskog roda: **"I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju..."** (El-Isrā', 64.)

Postoje određene životinje u čijoj su pratnji šejtani, a neke od njih jesu deve. Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je: "Zaista su deve stvorene od šejtana, i zaista svaku devu slijedi šejtan."[2] To je razlog Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabrane obavljanja namaza u stajama za deve. El-Bera b. Azib, radijallahu 'anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Nemojte obavljati namaz u staji za deve, jer su deve stvorene od šejtana, a možete obavljati namaz u toru za ovce, jer one su blagoslovljene."[3]

Abdullah b. Mugaffel el-Muzeni pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Možete klanjati u toru za ovce, ali nemojte klanjati u odmorištima za deve pored vode, jer deve su stvorene od šejtana."[4]

Ovi hadisi pobijaju mišljenje onih učenjaka koji kažu da je razlog za zabranu obavljanja namaza u stajama za deve nečistoća njihove mokraće i izmeta; po ispravnijem mišljenju, mokraća i izmet životinja čije je meso jestivo čisti su.

---

[1] Muslim (450)
[2] Seid b. Mensur, u *Es-Sunenu*, s dobrim ali mursel lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 2/52.
[3] Ebu-Davud (169)
[4] Ibn-Madže (623)

Ebul-Vefa b. Akil pitao se u vezi sa značenjem Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadisa: "Crni pas je šejtan", kad se zna da je nastao od psa i kuje, odnosno u vezi sa značenjem hadisa: "...jer su deve stvorene od šejtana", iako su rođene od dromedara i deve. Na to je pitanje dao odgovor u kojem se kaže da je to rečeno u smislu njihovog poistovjećivanja sa šejtanima. Naime, crn je pas najgora i najmanje korisna vrsta pasâ. A deva je slična džinima u smislu što je njih, deve, teško ukrotiti i koristiti. Isto se kaže i za čovjeka: "Taj i taj je šejtan", kad je naporan i zločest.[1]

Na ispravnost ovoga Ebul-Vefa'ovog, rahimehullah, obrazloženja ukazuje činjenica da je sve što živi na planeti Zemlji stvoreno od vode: **"...i da Mi od vode sve živo stvaramo? I zar neće vjerovati?"** (El-Enbijā', 30.) A šejtani su stvoreni od vatre.

MOĆ I SLABOST DŽINA

MOĆ I SPOSOBNOST KOJU IM JE ALLAH DAO

Svemogući Allah dao je džinima moć i sposobnosti koje ljudima nije dao. Neke stvari s tim u vezi saznali smo iz Objave, a između ostalih, izdvajamo sljedeće:

- **Brzina kretanja**. Govoreći o brzini džina, Allah, dželle šanuhu, izvijestio nas je da se Ifrit obavezao prijesto kraljice Jemena donijeti u Kuds prije nego što čovjek može ustati, u čemu ga je pretekao od njega učeniji džin. Sveznajući Allah kaže: **"'Ja ću ti ga donijeti' – reče Ifrit, jedan od džina – 'prije nego iz ove sjednice svoje ustaneš, ja sam za to snažan i pouzdan.' 'A ja ću ti ga donijeti' – reče onaj koji je učio iz Knjige – 'prije**

[1] Vidjeti: *Akamul-merdžan*, str. 22, i *Lukatul-merdžan*, str. 42.

nego što okom trepneš.' I kad Sulejman vidje da je prijesto već pored njega postavljen, uzviknu: 'Ovo je blagodat Gospodara moga...'" (En-Neml, 39.–40.)

• **Preteča u kretanju kosmosom.** Još od davnih vremena džini su se penjali visoko na nebo radi tajnog prisluškivanja nebeskih vijesti, da bi za određene događaje znali prije nego što se dese. A kad je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslan, nebo je dodatno zaštićeno čuvarima: **"...i mi smo nastojali da nebo dotaknemo i utvrdili smo da je moćnih čuvara i zvijezda padalica puno; i sjedili smo okolo njega po busijama da bismo što čuli, ali će onaj, ko sada prisluškuje, na zvijezdu padalicu koja vreba naići..."** (El-Džinn, 8.–9.)

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, objasnio nam je kako šejtani krišom prisluškuju. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Kad Allah odredi nešto na nebu, meleki udare svojim krilima, kao da su lanac kojim se udara po kamenu, povinujući se toj Njegovoj odredbi. A kad ih prođe strah, upitaju: 'Šta je rekao vaš Gospodar?' Tada onima koji su postavili pitanje drugi meleki odgovore: 'Istinu je rekao, a On je Svevišnji i Veliki!' I tada te riječi čuju oni koji krišom prisluškuju, koji stoje jedni na drugima (što je prenosilac Sufjan demonstrirao pruživši šaku i razdvojivši prste), pa džin čuje određenu riječ i prenese je onome koji je ispod njega, on je prenese onome ispod sebe, sve dok tu istu riječ ne donesu sihirbazu ili vraču. – Ponekad džina sustigne zvijezda padalica prije nego što prenese ono što je čuo, a ponekad je prenese pa ga ona tek tada sustigne. Na tu istinitu riječ sihirbaz, odnosno vrač doda stotinu laži, i ljudi govore: 'Zar nije rekao da će se toga i toga dana desiti to i to!', te mu se povjeruje zbog jedne nebeske vijesti koju je čuo."[1]

[1] El-Buhari (4800)

Poznavanjem razloga padanja zvijezda pobija se pagansko praznovjerje s tim u vezi. Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Jedan me je ensarija izvijestio da su jednom prilikom sjedili s Resulullahom, sallallahu 'alejhi ve sellem, kad jedna zvijezda zasvijetli i izgubi se iz vida. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upita ih: 'Šta ste u paganskom dobu govorili kad vidite ovakav prizor?' Odgovorili su: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, a mi smo govorili: 'Ove je noći rođen jedan velikan a umro drugi velikan!' Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Zvijezde ne padaju zbog nečije smrti niti zbog rođenja, već, kad naš Gospodar, blagoslovljeno je i uzvišeno Njegovo ime, nešto odredi, meleki koji nose Arš donesu tesbih, potom donesu tesbih meleki na nebu ispod njega, sve dok tesbih ne dopre do meleka na ovozemaljskom nebu. Tada oni meleki koji su najbliže nositeljima Arša upitaju ih: 'Šta je rekao vaš Gospodar?', i oni ih izvijeste o tome, a onda meleki jedni druge pitaju s tim u vezi, sve dok vijest ne dođe na ovozemaljsko nebo, pa džini krišom prisluškuju i tu istu vijest brzo nose svojim štićenicima: ono što prenesu kako su čuli istina je, ali oni na to dodaju i pomiješaju istinu s neistinom.'"[1]

Ponekad šejtani krišom prisluškuju na lakši način od spomenutog, slušajući o događajima koje je Svevišnji Allah odredio. Aiša, radijallahu 'anha, prenijela je sljedeći Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadis: "Meleki u oblacima razgovaraju o događajima na Zemlji, pa šejtani čuju riječ i šapnu je vraču na uho, kao što se šapće u flašu, ali na nju dodaju stotinu laži."[2]

• **Vještina u građenju i proizvodnji**. Allah, dželle šanuhu, govori nam da je džine bio potčinio vjerovjesniku Sulejmanu,

[1] Muslim (2229)
[2] El-Buhari (3288)

'alejhisselam, koji su za njega obavljali mnoge poslove koji zahtijevaju snagu, pronicljivost i spretnost: "**...i da džini, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazao poslušnost naređenju Našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjeti. Oni su mu izrađivali što god je htio: hramove i spomenike, i zdjele kao čatrnje, i kotlove nepokretne...**" (Sebe', 12.-13.)

Džini su možda još davno izumili radio, televiziju i sl. Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, navodi da mu je jedan sufijski šejh koji je imao vezu s džinima rekao sljedeće: "Džini mi prikazuju bljesak u obliku vode i stakla i na tome mi prikazuju ono u vezi s čime ih upitam, te ja ljude izvijestim u vezi s onim što sam vidio. Više od toga, na taj mi način prenose pozive mojih drugova koji od mene traže pomoć, odazovem im se, a džini njima prenose moj odgovor."[1]

- **Pretvaranje u određene likove**. Džini se mogu pretvoriti u određene ljudske likove, ali i u životinje. Šejtan se prikazao na dan Bitke na Bedru u liku Surake b. Malika, obećavajući nevjernicima pomoć i pobjedu. S tim u vezi objavljene su sljedeće riječi: "**I kada im je šejtan kao lijepe njihove postupke predstavio i rekao: 'Niko vas danas ne može pobijediti, i ja sam vaš zaštitnik!' – onda je on, kada su se dva protivnička tabora sukobila, natrag uzmaknuo, i rekao: 'Ja nemam ništa s vama, ja vidim ono što vi ne vidite, i ja se bojim Allaha...'**" (El-Enfāl, 48.) Pobjegao je kad su se sukobile dvije vojske i kad je vidio meleke što se spuštaju s neba.

Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, imao je zgodu sa šejtanom koji se pretvorio u ljudski lik. Ovaj je ashab pripovijedao: "Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, ovlastio me da čuvam sadekatul-fitr; došao je neki čovjek i uzeo nekoliko pregršti hrane, a ja sam ga uhvatio na djelu i zaprijetio mu: 'Allaha mi,

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 11/309

tvoj ću slučaj zacijelo prijaviti Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem!’ On se požalio: ’Veliki sam nevoljnik i imam djecu!’ Pustio sam ga, a sutra ujutro Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upitao me: ’O Ebu-Hurejre, šta bî s čovjekom kojeg si jučer uhvatio na djelu?’ Odgovorio sam: ’Allahov Poslaniče, požalio se na veliku neimaštinu i djecu, pa sam mu se smilovao i pustio ga.’ ’Slagao je, vratit će se!’, upozorio me Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem. I znao sam, na osnovu tih njegovih riječi, da će se ponovo vratiti, te sam na njega čekao, u zasjedi. Opet je došao i uzeo nekoliko pregršti hrane, pa sam ga i tada uhvatio na djelu. Opet sam mu zaprijetio: ’Allaha mi, tvoj ću slučaj zacijelo prijaviti Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem!’ On reče: ’Nemoj me prijaviti, nevoljnik sam, imam djecu, neću ovo više ponoviti!’ Sažalio sam se i pustio ga, a sutra ujutro Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upitao me: ’O Ebu-Hurejre, šta bî s čovjekom kojeg si jučer uhvatio na djelu?’ Odgovorio sam: ’Allahov Poslaniče, požalio se na veliku neimaštinu i djecu, pa sam mu se smilovao i pustio ga.’ ’Slagao je, vratit će se!’, opet me upozori Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Zbog toga sam ga i po treći put čekao u zasjedi i, zaista, opet je došao. Uzeo je nekoliko pregršti hrane pa sam ga i tada uhvatio na djelu. Ponovo sam mu zaprijetio: ’Allaha mi, tvoj ću slučaj zacijelo prijaviti Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem! Ovo je treći put kako obećavaš da ovo nećeš ponoviti, a opet ponavljaš.’ On reče: ’Pusti me, poučit ću te riječima od kojih ćeš, Allahovom voljom, imati koristi.’ ’Koje su to riječi?’, upitao sam. On odgovori: ’Kad legneš u postelju, prouči Ajetul-Kursiju u cjelosti, i nad tobom će brigu preuzeti Allahov čuvar, a šejtan ti se neće približiti do zore.’ I ja sam ga pustio. Vjerovjesnik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upitao me: ’O Ebu-Hurejre, šta bî s čovjekom kojeg si jučer uhvatio na djelu?’ Odgovorio sam: ’Allahov Poslaniče, obećao je da će me poučiti riječima od kojih ću, Allahovom voljom, imati ko-

risti.' 'A koje su to riječi?', upita Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Odgovorio sam: 'Rekao mi je da u postelji proučim Ajetul-Kursiju u cjelosti. Još je dodao: 'Nad tobom će brigu preuzeti Allahov čuvar, a šejtan ti se neće približiti do zore.' – A najviše smo žudjeli da čujemo dobro. Tada mi je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Istinu ti je rekao mada je lažac. Znaš li s kim razgovaraš već tri noći, Ebu-Hurejre?' 'Ne znam', odgovorio sam. Na to mi Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, samo reče: 'Bio je to šejtan.'"[1]

Šejtan se može pretvoriti u devu, magarca, kravu, psa, mačku..., a najčešće se pretvara u crnog psa i mačku. Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dao nam je na znanje da prolazak crnog psa ispred čovjeka kvari namaz, navodeći kao razlog sljedeće: "Crni pas je šejtan."[2] Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, to objašnjava na sljedeći način: "Crni je pas šejtan među psima, i džini se veoma često pretvaraju u njegov lik, kao i u lik crne mačke, jer je u crnilu objedinjena veća snaga za šejtane nego u drugim bojama i ona više privlači sunčevu energiju."

• **Džini žive i u kućama**. Rekli smo da se džini mogu pretvoriti u zmije koje se slobodno kreću pred ljudima, i Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio je ubijanje kućnih zmija iz straha od toga da se radi o džinu-zmiji koji je prihvatio islam. S tim u vezi, Ebu-Se'id el-Hudri, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Uistinu u Medini žive džini koji su prihvatili islam, stoga, ako

[1] El-Buhari (2311). Neki učenjaci smatraju da je ovaj hadis prekinut jer se imam El-Buhari nije izjasnio da je hadis čuo od svoga šejha Osmana el-Hejsema. Međutim, hadis su sa spojenim lancem prenosilaca zabilježili En-Nesa'i i neki drugi muhadisi. Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/488.

[2] Muslim (510)

nekome u kuću uđe zmija, neka tri dana traži od nje da izađe, pa ako se ponovo pojavi, neka je ubije, to je šejtan."[1]

Jedan je ashab ubio kućnu zmiju, i to ga je stajalo života. Ebus-Sa'ib pripovijedao je: "Jednom sam prilikom ušao u kuću Ebu-Se'ida el-Hudrija i zatekao ga na namazu. Sjeo sam čekajući da završi, pa sam u jednom dijelu kuće, na gredama, čuo nekakav zvuk. Okrenuo sam se kad ono – zmija, i odmah sam skočio da je ubijem, ali mi je Ebu-Se'id, radijallahu 'anhu, pokazao da sjednem. Sjeo sam. Kada je završio namaz, pokazao mi je na jednu kuću upitavši: 'Vidiš li onu kuću?' 'Da', odgovorio sam. Reče mi: 'U njoj je živio jedan mladić, koji tek što se bio oženio; kad smo s Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, kopali opkop oko Medine, taj je mladić tražio dopuštenje od Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da u pola dana ide svojoj kući. I tako je jednog dana zatražio dopuštenje, a Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dopustio mu je, ali mu je rekao: 'Ponesi oružje, bojim se da će ti židovi iz plemena Kurejza nauditi.' On je uzeo oružje i pošao. Kad je stigao kući, zatekao je suprugu da stoji između dvoja vrata, pa je, ponesen ljubomorom, zamahnuo kopljem htijući je ubiti. Ona mu reče: 'Ne gađaj me! Uđi u kuću i vidi zašto sam pobjegla napolje!' Kada je ušao, vidio je veliku zmiju, smotanu na postelji. Nabo ju je na koplje i iznio u dvorište, međutim ona se okomila na njega i niko ne zna je li ona prije umrla ili on. Otišli smo obavijestiti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u vezi s tim i rekli mu: 'Moli Allaha da nam oživi mladića!' A on je rekao: 'Molite Allaha da oprosti vašem prijatelju! Uistinu u Medini žive džini koji su prihvatili islam, stoga, ako nekome u kuću uđe zmija, neka tri dana traži od nje da izađe, a ako se ponovo pojavi, neka je ubije, to je šejtan.'"[2]

Važne napomene u vezi sa zmijama koje ulaze u kuću:

---

[1] Muslim (2236)
[2] Muslim (2236)

- zabrana ubijanja životinja koje uđu u kuću odnosi se samo na zmije;
- zabrana se ne odnosi na sve zmije, već samo na one koje čovjek vidi u kući, a one koje vidi napolju treba svakako ubiti, tako nam je naređeno;
- ako u kući vidimo zmiju, naredit ćemo joj da izađe: "Zaklinjem te Allahom, izađi iz ove kuće i poštedi nas svog zla, u protivnom, ubit ćemo te!" i sl., a ako se nakon tri dana vidi u kući, treba je ubiti;
- razlog njenog ubijanja poslije tri dana leži u tome što smo se uvjerili da se ne radi o džinu muslimanu, jer da se radilo o muslimanu, on bi napustio kuću; ako se radi o pravoj zmiji, ona svakako zaslužuje da bude ubijena; ako se radi o buntovnom džinu nevjerniku, i on zaslužuje da bude ubijen, utoliko prije što plaši ukućane;
- kad je riječ o kućnim zmijama, izuzetak je vrsta zmija koja se ubija a da se od nje ne traži da napusti kuću. Ebu-Lubabe, radijallahu 'anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao sljedeće: "Nemojte ubijati bijele bezopasne zmije, ali ubijte kusorepu otrovnicu koja ima dvije pruge po leđima, jer ona izaziva abortus i sljepilo; zato je ubijte!"[1]

U vezi s pitanjem da li se u svakoj zmiji nalazi džin ili samo u nekim zmijama – postoji hadis u kojem se kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Zmije su poprimile džinski oblik kao što su neki Izraelićani pretvoreni u majmune i svinje."[2]

---

[1] El-Buhari (3311)

[2] Et-Taberani i Ebuš-Šejh, u djelu *El-Azame*, s vjerodostojnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (104).

• **Kola ljudskim tijelom kao što kola krv venama i arterijama.** Enes, radijallahu 'anhu, pripovijeda da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Zaista šejtan kola ljudskim tijelom kao što kola krv."[1]

Vjerovjesnikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, supruga Safijja bint Hujej pripovijedala je: "Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio je u i'tikafu, pa sam ga jedne noći došla posjetiti i s njim porazgovarati. Kad sam krenula, on je ustao da me isprati – a živjela sam u kući Usame b. Zejda – i tada su pored nas prošla dvojica ensarija i, pošto su ga vidjeli, požurili su, na šta im je rekao: 'Usporite vas dvojica! Ovo je Safijja bint Hujej!' Rekoše: 'Subhanallah! Allahov Poslaniče!' Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Zaista šejtan kola čovjekom kao što kola krv, pa sam se pobojao da vas ne navede na lošu pomisao.' Ili je rekao: '...pa sam se pobojao da vas ne navede na kakvu misao.'"[2]

SLABOST DŽINA I NJIHOVA NEMOĆ

Džini i šejtani imaju određenu moć, ali imaju i slabosti, kao i ljudi. Allah, dželle šanuhu, kaže: "**...jer je šejtanovo lukavstvo zaista slabo.**" (En-Nisā', 76.) U ovom ćemo odjeljku razmatrati neke njihove slabosti o kojima su nas upoznali Svevznajući Allah i Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Izdvajamo sljedeće:

• **Nemaju vlast nad dobrim Allahovim robovima.** Svevišnji Allah šejtanu nije dao moć da ljude prisili na zabludu i nevjerstvo: "**'...ali, ti, doista, nećeš imati nikakve vlasti nad robovima Mojim!' A Gospodar tvoj je dovoljan kao zaštitnik!**" (El-Isrā', 65.) Također: "**...i oni su se poveli za njim, osim**

[1] El-Buhari (7171) i Muslim (2175)
[2] El-Buhari (3281)

nekolicine vjernika nad kojima nikakve vlasti nije imao...” (Sebe’, 20.-21.)

Značenje navedenog je sljedeće: ne postoji način na koji šejtan može ovladati vjernicima, niti kad se radi o argumentima, niti kad se radi o mogućnostima, i on tu stvarnost itekako dobro zna: **”’Gospodaru moj’ – reče – ’zato što si me u zabludu doveo, ja ću njima na Zemlji poroke lijepim predstaviti i potrudit ću se da ih sve zavedem, osim među njima Tvojih robova iskrenih.’”** (El-Hidžr, 39.-40.)

Šejtan ima vlast samo nad onim ljudima koji prihvataju njegov način razmišljanja i dobrovoljno ga slijede: **”Ti nećeš imati nikakve vlasti nad robovima Mojim, osim nad onima koji te budu slijedili, od onih zalutalih.”** (El-Hidžr, 42.) U drugom ajetu se kaže: **”...njegova je vlast jedino nad onima koji njega za zaštitnika uzimaju i koji druge Allahu ravnim smatraju.”** (En-Nahl, 100.) A na Kijametskom danu šejtan će svojim sljedbenicima, koje je zaveo i upropastio, reći: **”...ali, ja nisam nikakve vlasti nad vama imao, samo sam vas pozivao i vi ste mi se odazivali...”** (Ibrāhīm, 22.)

Vlast koju šejtan ima nad ljudima jeste navođenje na zlo i zavođenje, čime zapravo ovlada ljudima, navodeći ih na nevjerstvo i širk, dosađujući im time i ne dopuštajući im da to napuste. Potvrdu za to nalazimo u sljedećem ajetu: **”Zar ne vidiš da Mi nevjernike šejtanima prepuštamo da ih što više na zlo navraćaju?”** (Merjem, 83.) Glagol *ezze*, spomenut u ajetu, ima značenje podsticanja na zlo i buđenje poriva u čovjeku.

Zanimljivo je da je šejtan ovladao ljudima bez ma kakvog valjanog razloga i dokaza, oni se odazivaju čisto na poziv, s obzirom na to da se taj njegov poziv u potpunosti podudara s njihovim prohtjevima i ciljevima. Oni su zapravo ti koji su digli ruku na sebe i omogućili svom neprijatelju vlast nad sobom, jer su saglasni s njim i slijede ga. Pošto su mu se potčinili i predali, data mu je vlast nad njima, kao kazna zbog njiho-

vog ponašanja. A Svemogući Allah neće šejtanu dati vlast nad vjernikom sve dok se vjernik ne pokori šejtanu i ne pruži mu priliku da sudjeluje u njegovom životu; tada mu Allah, dželle šanuhu, da vlast i moć nad njim.

- **Prevlast nad vjernicima zbog grijeha**. U jednom hadisu navodi se sljedeće: "Svevišnji je Allah uz kadiju sve dok ne počini nepravdu, a kad počini nepravdu, odrekne ga se i prepusti ga šejtanu."[1]

Ebul-Feredž b. el-Dževzi, rahimehullah, zapisao je predanje u kojem je Hasan el-Basri, rahimehullah, ispričao jednu zgodu koja je, bez obzira na svoju autentičnost, pokazatelj čovjekove moći kad se radi o pobjeđivanju šejtana, ako je iskren prema Allahu, dželle šanuhu, odnosno pokazatelj je šejtanove prevlasti nad čovjekom kad on skrene s Pravoga puta. Ovaj časni tabi'in pripovijeda: "Postojalo je drvo koje su ljudi obožavali mimo Svemogućeg Allaha, pa je neki čovjek donio odluku i rekao: 'Zacijelo ću to drvo posjeći!' I došao je da ga posiječe Allaha radi, ali ga je Iblis, koji se pretvorio u lik čovjeka, preduhitrio i upitao: 'Šta hoćeš?' 'Hoću posjeći ovo drvo, ljudi ga obožavaju mimo Allaha!', odgovorio je. Iblis ga upita: 'Ako ga ti ne obožavaš, zar si na šteti ako ga neko drugi obožava?!' 'Sigurno ću ga posjeći!', zaprijeti čovjek, a Iblis upita: 'Želiš li bolje od toga? Svakog ćeš jutra pored jastuka naći dva zlatnika.' Čovjek upita: 'Ko mi garantira dva zlatnika?' Iblis odgovori: 'Ja ti garantiram.' On se vrati i sljedećeg jutra pored jastuka nađe dva zlatnika, ali prekosutra ujutro ne nađe ih pa se, ljut, uputi prema drvetu da ga posiječe. Iblis mu se prikaza u pređašnjem liku i upita: 'Šta hoćeš?' On odgovori: 'Hoću posjeći ovo drvo, ljudi ga obožavaju mimo Svevišnjeg Allaha!' Međutim, Iblis ga osudi: 'Lažeš! Ti to ne možeš učiniti.' Čovjek se približi drvetu

[1] El-Hakim i El-Bejheki, s dobrim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 2/130.

da ga posiječe, ali ga Iblis baci na zemlju, poče daviti i zamalo ga ne ubi. Upita ga: 'Znaš li ko sam ja? Ja sam šejtan. Prvi si put došao drvo posjeći Allaha radi, pa te u tome nisam mogao spriječiti ni na kakav način, ali sam te prevario s dva zlatnika, i ti si drvo zanemario. A pošto si sad došao posjeći ga u ime zlatnika, ja sam tobom ovladao.'"[1]

Sveznajući Allah izvijestio nas je o čovjeku kojem je Allah, dželle šanuhu, dao Svoje ajete, koje je on shvatio i spoznao, ali ih je poslije toga zanemario, pa je Allah šejtanu dao prevlast nad njim: odveo ga je u zlo i zabludu, te je taj isti čovjek postao primjer za druge i kazivanje koje se kazuje. Uzvišeni Allah rekao je: **"I kaži im vijest o onome kome smo dokaze Naše dali, ali koji se od njih udaljio pa ga je šejtan dostigao, i on je zalutao. A da smo htjeli, mogli smo ga s njima uzvisiti, ali se on ovome svijetu priklonio i za svojom strašću krenuo. Njegov slučaj je kao slučaj psa: ako ga potjeraš on isplažena jezika dahće, a ako ga se okaniš on opet dahće. Takvi su ljudi koji Naše dokaze smatraju lažnim; zato kazuj događaje da bi oni razmislili. Loš su primjer ljudi koji ne priznaju Naše dokaze, oni zlo čine sami sebi."** (El-A'rāf, 175.-177.) Jasno je da je ajet primjer onih koji su spoznali Istinu, ali su je porekli, kao što su učinili, naprimjer, židovi, koji znaju da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslan od Sveznajućeg Allaha, ali ne vjeruju u njega.

Kad se radi o određivanju čovjeka na kojeg se odnosi prethodni ajet, neki učenjaci kažu da se radilo o Belamu b. Baurau, koji je bio dobar čovjek pa je postao nevjernik, dok drugi tvrde da se radilo o Umejji b. Ebus-Saltu, koji je u paganskom dobu ispovijedao monoteizam i doživio vrijeme kada je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, primio objavu, ali u njega nije povjerovao iz zavisti, utoliko što se nadao da će on biti poslanik.

[1] *Telbisu Iblis*, str. 43.

(Kad se radi o određivanju osobe na koju se misli u ajetima, ne raspolažemo autentičnim dokazom.)

Oni koji spoznaju Istinu pa se okrenu nevjerstvu, opasna su kategorija ljudi i imaju sličnosti sa šejtanom: i on se okrenuo nevjerstvu nakon što je spoznao Istinu. Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, strahovao je za svoj ummet od spomenute kategorije ljudi. Hafiz Ebu-Ja'la zabilježio je Huzejfino, radijallahu 'anhu, predanje: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je sljedeće: 'Za vas, između ostalog, strahujem od čovjeka koji čita Kur'an s užitkom i ispovijeda islam određeno vrijeme, ali ga onda u potpunosti napusti i baci za leđa, te na svog komšiju digne oružje i optuži ga za mnogoboštvo.' Upitao sam: 'Allahov Poslaniče, kojeg od njih dvojice treba ubiti: tužitelja ili optuženog za mnogoboštvo?' 'Tužitelja', odgovorio je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem."[1]

• **Strahuju i izbjegavaju neke dobre Allahove robove**. Kad se čovjek učvrsti u islamu, njegovo vjerovanje ustali u srcu i pomno čuva Allahove, dželle šanuhu, granice, šejtan bježi od njega. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom je prilikom Omeru, radijallahu 'anhu, rekao: "Omere, zaista šejtan strahuje od tebe!"[2] U vezi s njim, rekao je: "Gledam: šejtani-džini i šejtani-ljudi pobjegli su od Omera."[3] Sa'd b. Ebi-Vekkas, radijallahu 'anhu, pripovijedao je da se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom prilikom obratio Omeru: "Tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moja duša, kad god te šejtan sretne na određenom putu, izabere drugi put!"[4]

Ovo nije karakteristično samo za Omera, radijallahu 'anhu. Svaki dobar vjernik vlada svojim šejtanom i drži ga poni-

[1] Vidjeti: *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 3/252. Ibn-Kesir, rahimehullah, kaže: "Lanac prenosilaca ovog predanja dobar je."
[2] Et-Tirmizi (2913)
[3] Et-Tirmizi (2914)
[4] El-Buhari (3294)

žena za ular. Dokaz je za tu konstataciju hadis koji je zabilježio imam Ahmed, a u kojem se kaže sljedeće: "Zaista vjernik vlada svojim šejtanom kao što čovjek drži za ular svoju devu dok putuje."[1]

Štaviše, musliman može na svog šejtana utjecati u toj mjeri da on prihvati islam. Dokaz je za to hadis koji prenosi Ibn-Mes'ud, radijallahu 'anhu: "Svakom je čovjeku određen pratilac šejtan i pratilac melek." Ashabi se začudiše: "Čak i tebi, Allahov Poslaniče?!" "Čak i meni, osim što mi je Allah pomogao protiv šejtana: prihvatio je islam i navraća me samo na dobro", odgovori Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem.[2]

- **Bili su potčinjeni vjerovjesniku Sulejmanu, 'alejhisselam.** Između ostalih stvari, Svevišnji je Allah vjerovjesniku Sulejmanu, 'alejhisselam, potčinio džine i šejtane koji su za njega obavljali ono što je htio, a kažnjavao je i tamničio neposlušne među njima: **"I Mi smo dali da mu služe: vjetar – koji je prema zapovijedi njegovoj blago puhao onamo kuda je on htio – i šejtani, sve graditelji i gnjurci, i drugi u bukagije okovani."** (Sād, 36.–38.) Također: **"...i da džini, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazao poslušnost naređenju Našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjeti. Oni su mu izrađivali što god je htio: hramove i spomenike, i zdjele kao čatrnje, i kotlove nepokretne..."** (Sebe', 12.–13.)

Potčinjavanje u tolikoj mjeri zapravo je Allahov, dželle šanuhu, odaziv na Sulejmanovu, 'alejhisselam, dovu: **"...i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati! Ti, uistinu,**

---

[1] Nakon što je naveo hadis, Ibn-Kesir, rahimehullah, u djelu *El-Bidajetu ven-nihaje*, 1/73, zapisao je sljedeće: "Izraz *vlada* odnosi se na držanje šejtana za kiku, u čemu je pobjeda i prevlast nad njim, kao što čovjek ukroćuje devu kad se uznemiri. U drugoj verziji se navodi: 'Zaista vjernik iznuri svog šejtana...', jer ga, zbog velikog ponižavanja, oslabi, savlada, pobijedi i učini svojim zarobljenikom."

[2] Muslim (2814)

bogato daruješ!" (Sād, 35.) Ta je njegova molba spriječila Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u vezanju džina kad je ovaj donio žeravicu koju je htio baciti na Poslanikovo, sallallahu 'alejhi ve sellem, lice. Ebud-Derda, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, ustao je klanjati i čuli smo ga da govori: 'Utječem se Allahu od tebe!' Potom je tri puta rekao: 'Prizivam na tebe Allahovo prokletstvo!', pružajući ruku, kao da želi nešto uzeti. Po završetku namaza upitali smo: 'Allahov Poslaniče, čuli smo da nešto izgovaraš dok si klanjao, a nismo čuli da to prije izgovaraš, i vidjeli smo da si pružio ruku!' On reče: 'Allahov neprijatelj Iblis donio je žeravicu koju je htio baciti na moje lice pa sam tri puta rekao: 'Stavljam se u Allahovu zaštitu od tebe!' Potom sam rekao: 'Prizivam na tebe veliko Allahovo prokletstvo!', ali on ni nakon tri puta nije ustuknuo. Htio sam ga zarobiti i, Allaha mi, da nije molbe mog brata Sulejmana, Iblis bi bio svezan i medinska bi se djeca s njim igrala!'"[1]

Ovaj se događaj ponovio više puta. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Ifrit, jedan od džina, jučer me iznenada napao želeći pokvariti moj namaz. Allah mi je dao vlast nad njim pa sam ga počeo daviti i, kad sam ga htio svezati za jedan džamijski stup, da ga svi posmatrate, sjetio sam se molbe svog brata Sulejmana: '**...i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati...**', i Allah ga je otjerao poražena."[2]

• **Slagali su na Sulejmana, 'alejhisselam.** Židovi i njihovi saveznici, koji se služe džinskim posredovanjem u pravljenju sihra, tvrde da je Sulejman, 'alejhisselam, koristio džine u tu svrhu. Nekoliko učenjaka prve generacije navelo je da su šejtani napisali knjige o sihru i nevjerstvu poslije Sulejmanove,

[1] Muslim (542)
[2] El-Buhari (3423) i Muslim (541)

'alejhisselam, smrti i stavili ih ispod njegovog prijestola te su rekli: "Sulejman je koristio džine u svrhu pravljenja sihra", iz čega su neki zaključili: "Da to nije bila istina i dopušteno, Sulejman to ne bi činio!" S tim u vezi, Allah, dželle šanuhu, objavio je sljedeći ajet: **"A kada im je poslanik od Allaha došao, potvrđujući da je istinito ono što već imaju, mnogi od onih kojima je Knjiga dana – za leđa svoja Allahovu Knjigu odbacuju, kao da ne znaju."** (El-Bekare, 101.) A u sljedećem je ajetu objasnio šta oni zapravo slijede i negirao Sulejmanovu, 'alejhisselam, vezu sa sihrom: **"...i povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik – šejtani su nevjernici..."** (El-Bekare, 102.)

• **Nisu kadri donijeti nadnaravno djelo**. Džini ne mogu donijeti ništa slično mudžizi, nadnaravnom djelu, koja je dokaz istinitosti onoga što su poslanici donijeli. Naime, kad su neki nevjernici počeli tvrditi da je Kur'an ljudski produkt, Svevišnji je Allah objavio: **"Kur'an ne donose šejtani, nezamislivo je da to oni čine; oni to nisu kadri, oni ga nikako ne mogu prisluškivati."** (Eš-Šu'arā', 210.–212.) Štaviše: **"Reci: 'Kad bi se svi ljudi i džini udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, takav kao što je on, na bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.'"** (El-Isrā', 88.) I to je ujedno Allahov, dželle šanuhu, izazov svim ljudima i džinima.

• **Nisu kadri pretvoriti se u Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, lik**. Šejtani se ne mogu pojaviti u snu u Vjerovjesnikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, liku. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi sljedeći hadis: "Ko me sanja, mene je vidio, jer se šejtan ne može pretvoriti u moj lik."[1]

Kad je riječ o nemogućnosti šejtana da se pokaže u Resu-

[1] Et-Tirmizi (1859)

lullahovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, liku, imamo sljedeća predanja:

- Enesovo, radijallahu 'anhu, koje su zabilježili El-Buhari i Muslim: "Ko me sanja, već me vidio, jer se šejtan ne može pretvoriti u moj lik." A to je ujedno i Ebu-Hurejrino, radijallahu 'anhu, predanje koje je zabilježio imam Muslim;
- Se'idovo, radijallahu 'anhu, koje je zabilježio El-Buhari: "Ko me sanja, uistinu je mene sanjao, jer se šejtan ne može prikazati u mom liku";
- Džabirovo, radijallahu 'anhu, koje je zabilježio Muslim: "Ko me sanja, uistinu je mene sanjao, jer je nemoguće da se šejtan pretvori u moj lik." U drugoj verziji se kaže: "...jer je nemoguće da mi šejtan bude sličan."[1]

Jasno je da se šejtan ne može pretvoriti u Resulullahov, sallallahu 'alejhi ve sellem, stvarni lik, ali se može pretvoriti u neki drugi, a ne njegov lik, i tvrditi da je to Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Ovo je Ibn-Sirinovo, rahimehullah, shvatanje koje je od njega zabilježio El-Buhari.[2]

I na osnovu toga predanja nije dopušteno tvrditi da je svako ko je sanjao Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, zaista vidio njega, osim ako ga je vidio u liku koji potpuno odgovara predanjima zabilježenim u hadiskim zbirkama koja govore o njegovom izgledu. Uostalom, mnogi ljudi tvrde da su sanjali Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ali suprotno od onoga kako je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, opisan u autentičnim predanjima.

- **Nisu kadri prodrti preko granica nebesa i Zemlje**. Sveznajući je Allah rekao: **"O družine džina i ljudi, ako možete da**

[1] El-Buhari (6993-6997) i Muslim (2266-2268)
[2] Es-Sahih, 12/383

preko granica nebesa i Zemlje prodrete, prodrite, moći ćete prodrijeti jedino uz veliku moć! – pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?! Na vas će se ognjen plamen i rastopljeni mjed prolivati, i vi se nećete moći odbraniti..." (Er-Rahmān, 33.–35.) Dakle, i pored svoje moći i brzine kretanja, ne mogu prodrijeti preko određenih granica, a ako to pokušaju, nastradat će.

• **Nemaju snage otvoriti vrata zatvorena bismilom**. S tim u vezi, Džabir b. Abdullah, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "U predvečerje zadržite djecu u kući jer su šejtani tada svuda prisutni, a kada prođe određeno vrijeme, pustite ih. Zaključajte vrata spominjući Allahovo ime jer šejtan ne može otvoriti zaključana vrata..."[1] U Muslimovoj verziji nalazi se dodatak: "Pokrijte posude, zatvorite mješine, zatvorite vrata i ugasite svjetiljke, a zaista šejtan ne može otvoriti mješinu, niti može otvoriti vrata, niti može otkriti posudu."[2]

[1] El-Buhari (3304 i 5623) i Muslim (2012)
[2] Muslim (2012)

POGLAVLJE 2

OBVEZIVANJE DŽINA

SVRHA STVARANJA DŽINA

Svemogući je Allah džine i ljude stvorio iz istog razloga: "**Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.**" (Ez-Zārijāt, 56.)

Odatle, džini su obveznici, potpadaju pod zapovijesti i zabrane. I ko se pokori, njime će Svevišnji Allah biti zadovoljan i uvest će ga u Džennet. A onoga ko Mu bude neposlušan i ko se uroti protiv Njega, Allah, dželle šanuhu, bacit će u Vatru. Dokaz za to jesu brojni šerijatski tekstovi.

Na Kijametskom danu Sveznajući će Allah ukoriti nevjernike iz redova džina i ljudi: "**'O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili koji su vam ajete Moje kazivali i upozoravali vas da ćete ovaj vaš dan dočekati?' Oni će reći: 'Mi to priznajemo na svoju štetu.' Njih je život na Zemlji bio obmanuo i oni će sami protiv sebe posvjedočiti da su bili nevjernici.**" (El-En'ām, 130.) U ajetu je dokaz da je Allahov, dželle šanuhu, vjerozakon dostavljen džinima i da su im dolazili opominjači, dostavljači.

Dokaz da će džini biti kažnjeni u Vatri jesu sljedeće Allahove riječi: "**Ulazite u Džehennem s narodima, sa džinima i ljudima koji su prije vas bili i nestali!...**" (El-A'rāf, 38.) "**Mi smo za Džehennem mnoge džine i ljude stvorili...**" (El-A'rāf, 179.) "**...ali Ja sam već istinu rekao: 'Napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima zajedno!'**" (Es-Sedžde, 13.) "**A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bojao, bit**

će dva perivoja - pa, koju blagodat Gospodara svoga poričete?!" (Er-Rahmān, 46.-47.)

Posljednjim su ajetom oslovljeni džini i ljudi, od početka sure govor je o njima. U prethodnom ajetu Uzvišeni Allah spominje ulazak u Džennet - Svoje dobročinstvo kojim će počastiti džine vjernike, a da to dobročinstvo oni ne mogu zaslužiti, Sveznajući ga Allah ne bi ni spomenuo.

Ibn-Muflih u djelu *El-Furu'* zapisao je sljedeće: "Po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka, džini su u globalu obveznici. Po jednoglasnom mišljenju, džini nevjernici ući će u Vatru. Shodno Malikovom i Šafijevom mišljenju, oni će ući u Džennet i neće biti pretvoreni u prašinu, kao životinje; njihova je nagrada u spasu od Vatre, za razliku od mišljenja Ebu-Hanife, Lejsa b. Sa'da i njihovih istomišljenika." Još je dodao: "Očito je prvo mišljenje: vjernici džini ući će u Džennet i u njemu uživati kao ljudi, i to shodno veličini zaslužene nagrade, za razliku od onih islamskih autoriteta (Mudžahid) koji smatraju da džini u Džennetu neće jesti ni piti, odnosno za razliku od onih učenjaka (Omer b. Abdulaziz) koji kažu da će se nalaziti na periferiji Dženneta. Ibn-Hamid u svom djelu ostavio je sljedeći zapis: 'Džini imaju status ljudi kad se radi o obveznosti i ibadetu.'"[1]

Eš-Šibli je u jednoj svojoj knjizi naslovio poglavlje: Džini su obveznici po konsenzusu svih teoretičara. U njemu je naveo Ibn-Abdulberrov, rahimehullah, stav da su džini obveznici, po nekim učenjacima, na osnovu ajeta: **"...pa koju blagodat Gospodara svoga poričete?!"** (Er-Rahmān, 13.) Er-Razi je u svom tefsiru ostavio sljedeći zapis: "Ajet se odnosi na sve džine jer su svi obveznici."

Eš-Šibli je također prenio sljedeću Abduldžebbarovu izjavu: "Ne znamo da postoji razilaženje među teoretičarima o pi-

[1] Vidjeti: *Levami'ul-envaril-behijje*, 2/222-223

tanju obveznosti džina, osim što je u djelu *El-Mekalat* zapisano da haševije[1] kažu: 'Džini su determinirani da čine ono što čine, i oni nisu obveznici.'"

Razmatrajući ovo pitanje, Eš-Šibli je zapisao i ovo: "Dokaz da su džini obveznici jesu ajeti u kojima Allah, dželle šanuhu, ukorava šejtane i proklinje ih, naređuje klonjenje njihovih poroka i zla i opisuje kaznu koju im je pripremio, a sve to Svemogući Allah čini samo kad se radi o onome ko se svojom voljom i uz mogućnost da tako ne postupi suprotstavlja Njegovim zapovijestima i zabranama, čini velike grijehe i narušava svetost Njegovih propisa. Dokaz za to jeste činjenica da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, proklinjao šejtane, objašnjavao njihovu suštinu, govorio da pozivaju u zlo i poroke, da ubacuju ružne misli, a sve to ukazuje da su oni obveznici. Dokaz za to također su 1. i 2. ajet sure El-Džinn."[2]

"Džini su obveznici u pogledu glavnih i sporednih dijelova vjere, i to u skladu sa suštinom svog bića, jer oni nisu istovjetni ljudima ni položajem ni suštinom. Odatle zapovijesti i zabrane kad je riječ o njihovom položaju, nisu istovjetni zapovijestima i zabranama koji se odnose na ljude, ali jesu istovjetni ljudima u pogledu vrste obveznosti: zapovijesti i zabrane, halala i harama, i ne znam da u vezi s ovim pitanjem postoji razilaženje među muslimanima", zapisao je šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah.[3]

[1] Haševije su oni koji se drže samo doslovnog oblika riječi pri tumačenju hadisa. (op. prev.)

[2] Eš-Šibli, *Gara'ibu ve 'adža'ibul-džinn*, str. 49.

[3] *Medžmu'atul-fetava*, 4/233

KAKO ĆE ŠEJTANI BITI KAŽNJENI VATROM A OD VATRE SU STVORENI

Neki ljudi izazivaju sumnju sljedećim pitanjem: "Tvrdite da su džini stvoreni od vatre pa potom kažete da će džini nevjernici biti kažnjeni džehenemskom vatrom, odnosno kažete da one koji krišom prisluškuju gađaju zvijezde padalice. Kako je moguće da budu kažnjeni vatrom a od vatre su stvoreni?!"

Odgovor na ovo pitanje glasi: džini jesu stvoreni od vatre, to je osnovna materija njihovog stvaranja, međutim, nakon što su stvoreni, oni su stvorenja koja se u potpunosti razlikuju od vatre. Isti je slučaj s čovjekom: stvoren je od prašine, ali je, nakon što je stvoren, postao sušta suprotnost materiji od koje je stvoren. Štaviše, kad bi čovjeka neko jako udario komadom pečene zemlje, možda bi ga ubio; kad bi ga posuo prašinom, učinio bi mu neprijatnost; kad bi ga zakopao u zemlju, ugušio bi ga: iako je stvoren od zemlje, ona mu može nanijeti bol. Isti je slučaj s džinima.

Čitamo sljedeće riječi Ebul-Vefa'a b. Akila: "Allah, dželle šanuhu, džinima i šejtanima pripisao je stvaranje od vatre u istom smislu u kojem je čovjeku pripisao stvaranje od prašine, zemlje i pečene zemlje. U vezi sa čovjekom, pod tim se podrazumijeva da je osnovna materija od koje je stvoren blato, ne da je on blato, to je samo bio. Isti je slučaj s džinom: vatra je samo osnovna materija od koje je stvoren."[1]

NE POSTOJI NIKAKVO SRODSTVO IZMEĐU DŽINA I UZVIŠENOG ALLAHA

Džini su Allahova, dželle šanuhu, stvorenja, Njegovi robovi koje je stvorio da Mu budu poslušni i koje je obavezao slijeđenjem Šerijata, o čemu smo govorili, i to pobija prazno-

[1] *Lukatul-merdžan*, str. 33.

vjerja nastala usljed pogrešnog shvatanja, tajenja znanja i raširenosti neznanja. Kod židova i arapskih mnogobožaca rašireno je vjerovanje da je Svevišnji Allah – uzvišen i čist neka je od onoga što Mu pripisuju – zaprosio ženu iz reda najboljih džina i oženio se s njom, pa su meleki nastali iz toga braka. Sveznajući Allah izvijestio nas je o tom njihovom praznovjerju i objasnio njegovu neosnovanost: **"Mnogobošci između Njega i džina srodstvo uspostavljaju, a džini odavno znaju da će oni koji tako govore u vatru biti bačeni – hvaljen neka je Allah i daleko od onoga kako Ga oni predstavljaju! Allahovi iskreni robovi nisu za to krivi."** (Es-Sāffāt, 158.–160.)

Komentirajući ove ajete, Ibn-Kesir, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Mudžahid je rekao da su mnogobošci jednom prilikom izjavili: 'Meleki su Allahove kćeri!' – neka je Allah uzvišen od toga! – pa je Ebu-Bekr, radijallahu 'anhu, upitao: 'A ko je njihova majka?', na šta su odgovorili: 'Kćerka najboljih džina.' Ovako su ajet tumačili Katade i Ibn-Zejd. A El-Avfi prenosi da je Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, izjavio: 'Allahovi neprijatelji govore da su Svevišnji Allah i Iblis braća, neka je Allah visoko iznad toga!'"[1]

POSLANICI IZ DŽINSKE VRSTE

Budući da su džini obveznici, nužno je da im Svevišnji Allah dostavi objavu i protiv njih uspostavi argument. Odatle se nameće pitanje: kako im je dostavljana objava, jesu li oni imali poslanike iz svoje vrste, kao što su to ljudi imali, ili su u pogledu njih bili mjerodavni poslanici iz ljudske vrste?

Allahove, dželle šanuhu, riječi: **"O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili..."** (El-En'ām, 130.) ukazuju da je Sveznajući Allah džinima slao po-

[1] *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/24.

slanike, ali ajet nam ne govori jesu li ti isti poslanici bili ljudske ili džinske vrste. Drugim riječima, sintagma "iz redova vas samih", spomenuta u ajetu, može imati dvojako značenje: prvo, svakoj su vrsti slati poslanici iz njihove vrste; i, drugo, poslanici ljudima i džinima bili su iz jedne, ljudske vrste.

Kad je riječ o pitanju jesu li džini imali poslanike iz svoje vrste, islamski autoriteti imaju dva mišljenja.

Prvo, džini su imali poslanike iz svoje vrste, i ovo je mišljenje, između ostalih, zastupao Ed-Dahhak. Ibnul-Dževzi, rahimehullah, rekao je: "To se zaključuje iz spoljašnjeg smisla riječi." A Ibn-Hazm, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Džinima prije Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije poslan nijedan poslanik iz ljudske vrste."

Drugo, džini nisu imali poslanike iz svoje vrste, već su njihovi poslanici bili iz ljudske vrste. Es-Sujuti, rahimehullah, zapaža: "Većina prvih i potonjih učenjaka smatra da džini nikada nisu imali poslanika ni vjerovjesnika iz svoje vrste. To je mišljenje preneseno od Ibn-Abbasa, Mudžahida, El-Kelbija i Ebu-Ubejde."[1]

Jedan od (nekategoričkih) dokaza kojim preteže mišljenje da su poslanici iz ljudskog roda slati džinima jeste izjava džina koji su čuli učenje Kur'ana: **"'O narode naš' – govorili su – 'mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje...'"** (El-Ahkāf, 30.)

Umjesno je napomenuti da od ovog pitanja ne zavisi nijedno praktično djelo, niti u vezi s njim postoji kategorički šerijatski tekst.

[1] Vidjeti: *Levami'ul-envaril-behijje*, 2/223–224, i *Lukatul-merdžan*, str. 73.

UNIVERZALNOST MUHAMMEDOVOG, S. A. V. S., POSLANSTVA

Naš Resulullah, sallallahu ‘alejhi ve sellem, poslan je džinima i ljudima. S tim u vezi, šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, ostavio je poduži zapis u kojem se kaže i sljedeće: "To je temelj koji je jednoglasno prihvaćen od ashaba, tabi‘ina, koji su ih slijedili dobro čineći, od imama muslimana, ehli-sunneta i svih drugih sekti koje se pripisuju islamu.

Dokaz je za to izazov u vezi s Kur’anom upućen džinima i ljudima: **"Reci: ’Kad bi se svi ljudi i džini udružili da sačine jedan ovakav Kur’an, oni, takav kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.’"** (El-Isrā’, 88.)

Skupina džina požurila je povjerovati kad je čula učenje Kur’ana: **"Reci: ’Meni je objavljeno da je nekoliko džina prisluškivalo i reklo: ’Mi smo, doista, Kur’an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na Pravi put upućuje – i mi smo u nj povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati. . .’"** (El-Džinn, 1.–2.)

Na tu istu skupinu koja je čula učenje Kur’ana odnose se sljedeći ajeti: **"Kada ti poslasmo nekoliko džina da Kur’an slušaju, kada dođoše da ga čuju, oni rekoše: ’Pst!’ A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju. ’O narode naš’ – govorili su – ’mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam neke grijehe vaše oprostiti i vas od patnje neizdržljive zaštititi!’ A oni koji se ne odazovu Allahovu glasniku, takvi Mu na Zemlji neće umaći i mimo Njega zaštitnika neće naći. Oni su u velikoj zabludi."** (El-Ahkāf, 29.–32.)

Dakle, slušali su Kur’an, povjerovali u njega i svom se na-

rodu vratili kao misionari, pozivajući ih u tevhid i vjerovanje, donoseći im radosne vijesti i upozoravajući ih.

Događaj u vezi s ovom skupinom džina koja je slušala Poslanikovo, sallallahu 'alejhi ve sellem, učenje Kur'ana zabilježili su El-Buhari i Muslim[1] preko Ibn-Abbasa, radijallahu 'anhu. On je pripovijedao: "Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i nekoliko ashaba zaputili su se prema tržištu Ukaz, a šejtani su bili onemogućeni u prisluškivanju nebeskih vijesti i bili su gađani zvijezdama padalicama. Kad su se šejtani vratili svom narodu, ovi su ih upitali: 'Šta je s vama?' 'Onemogućeni smo u prisluškivanju nebeskih vijesti i gađani smo zvijezdama padalicama', odgovorili su im. Na to im njihov narod reče: 'Onemogućeni ste u prisluškivanju nebeskih vijesti samo zbog velikog događaja, zato proputujte po istoku i zapadu i utvrdite o čemu se radi.' Ti isti džini, koji su se bili zaputili prema Tihami, promijenili su pravac kretanja i krenuli prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji je bio u Nahli a putovao je u Ukaz. Kad su sustigli Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, on je predvodio sabah-namaz ashabima; slušali su učenje Kur'ana, te su rekli: 'Allaha nam, ovo nas je spriječilo u prisluškivanju nebeskih vijesti!' Tad su se vratili svom narodu i rekli: 'Mi smo, doista Kur'an, koji izaziva divljenje slušali, koji na Pravi put upućuje – i mi smo u njega povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati...' Tad je Allah, dželle šanuhu, Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, objavio suru El-Džinn, u kojoj mu je zapravo je objavljena izjava džina."[2]

[1] El-Buhari (773) i Muslim (449)
[2] *Medžmu'atul-fetava*, 9/19

DELEGACIJE DŽINA USVAJAJU ZNANJE OD POSLANIKA, S. A. V. S.

Bio je to početak upoznavanja džina s Poslanikovim, sallallahu ‘alejhi ve sellem, poslanstvom. Već smo spomenuli da su slušali njegovo, sallallahu ‘alejhi ve sellem, učenje časnog Kur’-ana i neki su od njih povjerovali, pa su se vratili kao pozivači i upućivači na Pravi put.

Poslije toga, delegacije džina dolazile su kod Resulullaha, sallallahu ‘alejhi ve sellem, radi usvajanja znanja, i on im je posvetio dio vremena, poučavajući ih onome čemu ga je Allah, dželle šanuhu, poučio, učio im je Kur’an, govorio o nebeskim vijestima itd. Sve to bilo je u Meki, prije Hidžre.

Amir je pripovijedao: ”Upitao sam Alkamu da li je Ibn-Mes‘ud bio s Resulullahom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u noći kad su mu došli džini, pa mi je odgovorio da je isto pitanje on lično postavio Ibn-Mes‘udu, na šta mu je on odgovorio: ”Nisam, ali dok smo jedne noći bili s Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, on – nestade. Tražili smo ga po dolinama i klancima. Budući da ga nismo mogli naći, rekli smo: ’Odnijeli su ga džini, ili je na njega izvršen atentat!’ Bila je to najgora noć koju smo ikada proživjeli. Kad je osvanulo, Vjerovjesnik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pojavio se iz pravca pećine Hira. Rekli smo mu: ’Allahov Poslaniče, nestao si, i mi smo te tražili, ali te nismo našli. Ovo je bila najgora noć koju smo proživjeli.’ On reče: ’Došao mi je izaslanik džina, pa me poveo sa sobom; tamo sam im učio Kur’an.’ Tada nas je Resulullah, sallallahu ‘alejhi ve sellem, odveo da vidimo njihove tragove i tragove vatre koju su zapalili. Oni su od Vjerovjesnika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tražili da moli Svevišnjeg Allaha da ih opskrbi, na šta im je rekao: ’Vaša je hrana kost svake životinje pri čijem je klanju spomenuto Allahovo ime, i ona vam je bolja od mesa, a za

vaše životinje hrana je balega.' A nama je tada rekao: 'Zato se vi nemojte čistiti kostima i balegom, to je hrana vaše braće.'"[1]

Proučio im je, između ostalog, suru Er-Rahmān. Imam Es-Sujuti, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Et-Tirmizi, Ibnul-Munzir, Ebuš-Šejh, u djelu *El-Azame*, Ibn-Merdevejh, El-Bejheki, u djelu *Dela'ilun-nubuvve*, i El-Hakim (koji je predanje ujedno okarakterizirao autentičnim) zabilježili su da je Džabir b. Abdullah, radijallahu 'anhu, pripovijedao: 'Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom je prilikom izašao među ashabe i u cjelosti im proučio suru Er-Rahmān, na šta su oni šutjeli, pa je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upitao: 'Zašto šutite?! Suru sam proučio džinima kad sam s njima bio noću i ljepše su se ponijeli od vas. Kad god sam proučio ajet: '**...pa koju blagodat Gospodara svog poričete?!**', oni su odgovarali: 'Nijednu Tvoju blagodat, Gospodaru naš, ne poričemo, i Tebi zahvala pripada!'"[2]

I to nije bila jedina noć u kojoj se Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, susreo s džinima, već su se susreti poslije toga ponavljali. Ibn-Kesir, rahimehullah, u svom je tefsiru, komentirajući suru El-Ahkāf, naveo predanja koja govore o Poslanikovim, sallallahu 'alejhi ve sellem, susretima s džinima, a u nekim predanjima se navodi da je Ibn-Mes'ud, radijallahu 'anhu, u jednoj od tih noći bio blizu Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

U jednoj El-Buharijevoj verziji navodi se da su Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, bili došli neki džini iz Jemena, iz mjesta zvanog Nasibin. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "...došlo mi je izaslanstvo džina Nasibija, a divni su bili, i od

[1] Muslim (450)
[2] Es-Sujuti, *Ed-Durrul-mensur*, 7/690

mene tražili da molim Allaha da ih opskrbi, pa sam zamolio Allaha da u svakoj kosti i izmetu koje nađu osjete lijep okus."[1]

POZIVAJU LJUDE U DOBRO, SVJEDOČE U KORIST MUSLIMANÂ I RAZLIKUJU SE U DOBRU I ZLU

U nekim se hadisima navodi da su određeni džini odigrali značajnu ulogu u upućivanju ljudi. Imam El-Buhari zabilježio je predanje u kojem se kaže da je Omer, radijallahu 'anhu, jednog čovjeka, koji je u paganskom dobu bio vrač, upitao u vezi s najčudnijom stvari koju mu je donijela njegova demonka. Odgovorio je: "Dok sam bio na tržnici, došla mi je a na njoj sam primijetio strah. Spjevala je sljedeće stihove:

'Zar nisi vidio džine i slomljenost njihovu,
I očaj poslije slabosti,
I ponizno slijeđenje mladih deva?!'"

Omer, radijallahu 'anhu, potvrdio je: "Istinu je rekao! Dok sam jednom prilikom spavao pored njihovih božanstava, sanjao sam čovjeka koji vodi tele koje je zaklao, i iz njega se čuo najsnažniji glas koji sam ikada čuo: 'O Dželihu, spas je u slijeđenju rječitog čovjeka koji će govoriti da nema istinskog božanstva osim Allaha!' Tad su ljudi skočili, a ja sam odlučio da ću to ispitati i saznati šta se iza toga krije. Glasnik je opet pozvao: 'O Dželihu, spas je u slijeđenju rječitog čovjeka koji će govoriti da nema istinskog božanstva osim Allaha!' Ustao sam, a uskoro smo čuli da ljudi govore: 'Pojavio se vjerovjesnik.'"[2]

Komentirajući suru El-Ahkāf, Ibn-Kesir, rahimehullah, naveo je ovo predanje i ovako ga objasnio: "Ovo je El-Buharijeva

---

[1] El-Buhari (3860)
[2] El-Buhari (3866)

verzija, a identičnu je verziju zabilježio El-Bejheki preko Ibn-Vehba, te je dodao: 'Iz vanjskog značenja ove verzije može se zaključiti da je Omer, radijallahu 'anhu, čuo glas iz zaklanog teleta, što je jasno rečeno u jednoj slaboj verziji koja se prenosi izravno od Omera. Međutim, ostale verzije ukazuju da je vrač taj koji je sanjao tele i čuo glas iz njega, a Sveznajući Allah najbolje zna. Vrač se zvao Sevvad b. Karib.'"

(Uskoro ćemo navesti predanje u kojem nas Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izvještava da je njegov džin-pratilac prihvatio islam i da ga navodi samo na dobro.)

Ebu-Se'id el-Hudri, radijallahu 'anhu, oporučio je Ebu-Sa'sa'u: "Vidim da voliš čuvati ovce i voliš pustinju; kad budeš sa svojim stadom ili na pustom mjestu, pa nastupi vrijeme namaza, prouči ezan i podigni glas, jer džini, ljudi i sve drugo što čuje mujezinov glas svjedočit će mu na Kijametskom danu! Ovako sam čuo od Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem."[1] Dakle, hadis nosi obavijest da će džini na Sudnjem danu svjedočiti u korist čovjeka ako čuju njegovo učenje ezana na ovom svijetu.

RAZLIKUJU SE U DOBRU I ZLU

Ima dobrih džina koji dosljedno slijede Pravi put i čine dobro, ima onih koji nisu na tom stupnju, ima nemarnih, a ima i nevjernika, i oni su većina.

Govoreći o džinima koji su slušali učenje Kur'ana, Allah, dželle šanuhu, kaže navodeći riječi džina: "**...a među nama ima i dobrih i onih koji to nisu, ima nas vrsta različitih...**" (El-Džinn, 11.) Značenje je: među nama ima onih koji su upotpunili svoju dobrotu, a ima ih koji su manje dobri i razlikuju se u tome, kao i ljudi.

[1] El-Buhari (609)

Isto tako: "...**i ima nas muslimana, a ima nas zalutalih; oni koji islam prihvate Pravi put su izabrali, a nevjernici će u Džehennemu gorivo biti.**" (El-Džinn, 14.–15.) Ovi ajeti znače sljedeće: među džinima ima muslimana, a ima i onih koji su se prema sebi ogriješili; oni koji su prihvatili islam svojim su djelima već pokazali da žele krenuti putem upute, a oni koji su se prema sebi ogriješili bit će gorivo džehenemsko.

KAKVA JE ŠEJTANOVA PRIRODA I MOŽE LI ON PRIHVATITI ISLAM

Svevišnji je Allah džinima dao mogućnost vjerovanja i nevjerovanja. I zbog toga je šejtan činio ibadet s melekima pa potom postao nevjernik.

Pošto se preobrazio u nevjernika, postao zadovoljan nevjerstvom, počeo preferirati zlo i tražiti ga, počeo se naslađivati njegovim činjenjem i pozivanjem u njega, željeti ga, jer njegova pokvarena narav tako iziskuje, iako je zlo nužan uzrok kazne na budućem svijetu: "'**E tako mi dostojanstva Tvoga' – reče – 'sigurno ću ih sve na stranputicu navesti, osim Tvojih među njima robova iskrenih!'**" (Sād, 82.–83.)

I čovjek se također može pokvariti do te mjere. Kad pokvari svoju dušu i narav, teži onom što mu šteti, time se naslađuje i to čežnjivo želi, u toj mjeri da sigurno uništava svoj razum, vjeru, ponašanje, tijelo i imetak. Dovoljno je, naprimjer, razmisliti o ljudima koji konzumiraju opojna pića ili cigarete: to uništava i ubija one koji ih konzumiraju, a tih se poroka čovjek veoma teško može proći.

MOŽE LI ŠEJTAN PRIHVATITI ISLAM

Kolovođa šejtana Iblis ne može prihvatiti islam jer nas je Sveznajući Allah izvijestio da će živjeti i umrijeti kao nevjernik. A

kad se radi o drugim šejtanima, čini se da oni mogu prihvatiti islam, utoliko što je Resulullahov, sallallahu 'alejhi ve sellem, šejtan-pratilac prihvatio islam,[1] osim što to neki učenjaci ne prihvataju kao mogućnost. Kažu: "Nemoguće je da šejtan bude vjernik!" Između ostalih učenjaka, taj je stav zauzeo komentator poslanice *El-'Akidetut-tahavijje* Abdusselam b. Ebul-Izz, tumačeći da hadis ne znači: šejtan je prihvatio islam, već da se povinovao i predao.[2]

Međutim, neki učenjaci, opet, tvrde da hadis znači: sačuvan sam od njegovog zla, iako Abdusselam b. Ebul-Izz, rahimehullah, smatra da je to iskrivljavanje Poslanikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi. A imam En-Nevevi, rahimehullah, rekao je: "Obje su verzije poznate."[3] Razmatrajući ovo pitanje, En-Nevevi je El-Hattabiju pripisao preferiranje verzije koja znači da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sačuvan njegovog zla. Još je rekao da je kadija Ijjad odabrao verziju koja znači da je Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, šejtan-pratilac prihvatio islam, što je i sam En-Nevevi preferirao.[4]

I Ibn-Hibban, rahimehullah, jedan je od onih učenjaka koji smatraju da šejtan može prihvatiti islam. On je, komentirajući predmetni hadis, rekao: "U ovom je hadisu dokaz da je Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, šejtan-pratilac prihvatio islam i navraćao ga samo na dobro; a da je i ostao nevjernik, Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio bi pošteđen njegovog zla."

Zaključak koji je izveo Abdusselam b. Ebul-Izz diskutabi-

---

[1] Hadis u kojem Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izvještava da ga je Allah pomogao protiv njegovog šejtana (koji je prihvatio islam i koji ga navraća samo na dobro) zabilježio je imam Muslim (2814).

[2] Vidjeti: *Šerhul-'akidetit-tahavijje*, str. 439.

[3] El-Minhadž, 17/158

[4] Ovdje se radi o neistovjetnom čitanju vokala na slovu mim. Naime, glagol *esleme* (s fethom) znači da je šejtan prihvatio islam, dočim oblik *eslemu* (s dammom) nosi značenje da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, samo sačuvan njegovog zla, ali ne da je šejtan prihvatio islam. (op. prev.)

lan je. Ako on pod tim podrazumijeva da se šejtanom nazivaju samo nevjernici iz reda džina, onda je u pravu, ali ako smatra da je nemoguće da se šejtan preobrati u muslimana, onda je daleko od istine, i predmetni je hadis dokaz protiv njega. Dovoljno je što znamo to da je šejtan bio vjernik pa je postao nevjernik, da se od šejtanâ traži vjerovanje i bit će kažnjeni ako ostanu nevjernici: vjerovanje i nevjerovanje jesu dvije mogućnosti koje šejtan ima pred sobom, kao i čovjek.

POGLAVLJE 3

NEPRIJATELJSTVO IZMEĐU ČOVJEKA I ŠEJTANA

RAZLOZI, HISTORIJA I VELIČINA NEPRIJATELJSTVA IZMEĐU ČOVJEKA I ŠEJTANA

Neprijateljstvo između čovjeka i šejtana okoštalog je karaktera i datira još od dana u kojem je Allah, dželle šanuhu, stvorio Adema, ʻalejhisselam, i u njega udahnuo dušu; od tada ga šejtan počinje presretati. Enes, radijallahu ʻanhu, pripovijedao je da je Allahov Poslanik, sallallahu ʻalejhi ve sellem, rekao sljedeće: "Pošto je Allah stvorio Adema u Džennetu i ostavio ga u njemu koliko je On htio, šejtan ga je počeo presretati i ispitivati njegovu narav, i kad je vidio da je nestabilan, dokučio je da je Allah stvorio stvorenje koje neće moći sobom vladati."[1]

Vratit ćemo se na udahnuće duše u Adema. Svevišnji je Allah udahnuo dušu u Adema i naredio melekima da mu se poklone, i kako je šejtan činio ibadet Allahu s melekima, zapovijest se odnosila i na njega, ali je on porastao u svojim očima, uzoholio se i odbio učiniti sedždu Ademu: **"...'Ja sam bolji od njega; mene si od vatre stvorio, a njega od ilovače' – odgovori on."** (El-Aʻrāf, 12.)

Naš praotac Adem, ʻalejhisselam, otvara oči i vidi najveću počast: meleki mu učinili sedždu pozdrava, ali ustanovljava i prisustvo strašnog neprijatelja koji prijeti i njemu i njegovom potomstvu uništenjem i stranputicom.

Sveznajući Allah protjeruje šejtana iz Dženneta zbog njegove oholosti i daje mu obećanje da će ga ostaviti u životu do

---

[1] Muslim (2611)

Kijametskog dana: "'**Daj mi vremena do Dana njihova oživljenja!' – zamoli on. 'Daje ti se vremena!' – reče On.**" (El-A'rāf, 14.–15.) A prokletnik se izričito zakleo da će zavoditi ljude: "'**E zato što si odredio pa sam u zabludu pao' – reče – 'kunem se da ću ih na Tvom Pravom putu presretati, pa ću im sprijeda, i straga, i zdesna i slijeva prilaziti, i Ti ćeš ustanoviti da većina njih neće zahvalna biti!'**" (El-A'rāf, 16.–17.)

Ove njegove riječi ukazuju na veliki trud koji će uložiti u obmanjivanju ljudi, jer šejtan ljudima prilazi na svaki mogući način te zdesna i slijeva, sprijeda i straga – sa svih strana. Komentirajući navedeni ajet, Ez-Zamahšeri je ostavio sljedeći zapis: "Značenje je: prilazit ću im sa četiri strane s koje neprijatelj obično napada, i ovdje se misli na ubacivanje vesvesa, ružnih misli i obmanjivanje koliko je to moguće, a u tome je smislu ajet: "**I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju...**" (El-Isrā', 64.)[1]

MILOSTIVI UPOZORAVA NA ŠEJTANA

Kur'an obiluje ajetima koji nas upozoravaju na šejtana, utoliko što je njegova smutnja velika, vještina u zavođenju nenadmašna i nastojanje i želja za tim velika: "**O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan...**" (El-A'rāf, 27.) "**Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte!...**" (Fātir, 6.) "**...A onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti!**" (En-Nisā', 119.)

Karakter šejtanovog neprijateljstva prema čovjeku nikada se neće promijeniti, niti će ga nestati, utoliko što šejtan smatra da je proklet i protjeran iz Dženneta zbog našeg praoca Adema, 'alejhisselam, i stoga je neizbježno da se osveti Ademu i njegovom potomstvu poslije njega: "'**Reci mi' – reče onda – 'evo ovoga koga si iznad mene uzdigao: ako me ostaviš do**

[1] *El-Keššaf*, 2/71

Smaka svijeta sigurno ću, osim malobrojnih, nad potomstvom njegovim zagospodariti.'" (El-Isrā', 62.)

Ljudi koji su pisali o moralu posvetili su veliku pažnju duševnoj strani, mahanama i porocima duše, ali su podbacili u upoznavanju ljudi s njima zakletim neprijateljem, šejtanom.

ŠEJTANOVI CILJEVI

KRAJNJI CILJ

Postoji jedinstven cilj koji šejtan želi ostvariti, a to je da čovjek naposljetku završi u Džehennemu, da mu Džennet bude uskraćen: **"...On** (šejtan) **poziva pristaše svoje da budu stanovnici u vatri."** (Fātir, 6.)

TRENUTNI CILJEVI

Pored krajnjeg cilja, postoje mnogi trenutni ciljevi koje šejtan želi ostvariti, a neki od njih jesu sljedeći:

- **Navođenje na mnogoboštvo i nevjerstvo**. Šejtan ljude navodi na mnogoboštvo pozivajući ih da obožavaju nekog drugog, a ne Svemogućeg Allaha, i na nevjerstvo u Njega i Njegov Šerijat: **"Slični su šejtanu kad kaže čovjeku: 'Budi nevjernik!' – pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: 'Ti se mene više ne tičeš, ja se, zaista, Allaha, Gospodara svjetova, bojim!'"** (El-Hašr, 16.)

Ijjad b. Himar, radijallahu 'anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednog dana održao govor i rekao sljedeće: "Zaista mi je Allah naredio da vas poučim onome što ne znate a čemu me je On sada poučio: 'Sve čime opskrbim Svoga roba dopušteno je; Ja sam stvorio ljude pravovjernim, ali su ih šejtani odvratili od Pravog puta, zabranili im ono što

sam Ja dopustio i naveli ih da Mi druge ravnim smatraju, one o kojima ništa nisam objavio.'"[1]

- **Navraćanje na grijehe.** Ako šejtan ne uspije ljude navesti na mnogoboštvo i nevjerstvo, ne očajava, već je zadovoljan grijesima na koje ih navede, odnosno neprijateljstvom i mržnjom koje ubaci među njih. U jednom hadisu kaže se sljedeće: "Zaista je šejtan izgubio nadu da će ikada biti obožavan u ovoj vašoj zemlji, ali će mu neki ljudi biti poslušni u djelima koja vi nipodaštavate, i on će time biti zadovoljan."[2]

S tim u vezi, Džabir, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Uistinu, šejtan je izgubio nadu da će ga klanjači obožavati na Arapskom poluotoku, ali će on biti zadovoljan njihovim zavađanjem."[3] Značenje ovih riječi jeste sljedeće: bit će zadovoljan ubacivanjem neprijateljstva i mržnje među njih i obmanjivanjem jednih drugima, za šta potvrdu nalazimo u Allahovim, dželle šanuhu, riječima: **"Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvrati. Pa hoćete li se okaniti?"** (El-Mā'ide, 91.) Razlog je tome to što šejtan navodi na svako zlo: **"On vas navraća na grijeh i razvrat i na to da o Allahu govorite ono što ne znate."** (El-Bekare, 169.)

Ovo možemo završiti sljedećim zaključkom: svaki ibadet koji Allah voli mrzak je šejtanu, a svako djelo koje je mrsko Milostivom drago je šejtanu.

- **Navraćanje na novotarije.** Šejtanu je draže da se čovjek bavi novotarijama nego da čini grijehe jer se šteta koja proizilazi iz činjenja novotarija odražava na vjeru. Imam Sufjan es-Sevri, rahimehullah, jednom je prilikom izjavio: "Čovjekovo bavlje-

[1] Muslim (2865)
[2] Et-Tirmizi (1753)
[3] Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (10)

nje novotarijom draže je Iblisu od činjenja grijeha, utoliko više što se ljudi kaju zbog grijeha, a zbog novotarije ne kaju se."[1]

- **Odvraćanje od pokornosti Svevišnjem Allahu.** Šejtan se ne zadovolji pozivanjem ljudi u nevjerstvo i navraćanjem na grijehe, već ih uz to odvraća od dobra. Štaviše, isprečava se čovjeku ma koje dobro izabrao, odvraća ga od tog istog dobra i omražava mu ga. Sebura b. Fakiha, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da govori: 'Uistinu šejtan čovjeka presreće na svim putevima. Presretne ga na putu islama: 'Zar ćeš prihvatiti islam, ostavljajući svoju vjeru i vjeru svojih predaka?!', ali ga čovjek ne posluša i prihvati islam. Potom ga presretne na putu hidžre: 'Zar ćeš učiniti hidžru, ostavljajući svoju rodnu grudu i svoje nebo? Ta onaj ko učini hidžru onemogućen je kao što je onemogućen svezan konj!', ali ga čovjek ne posluša i učini hidžru. Onda mu se ispriječi na putu borbe: 'Zar ćeš poći u borbu u kojoj ćeš žrtvovati život i imetak?! Zar ćeš se boriti i poginuti, pa će se tvojom ženom neko drugi oženiti i tvoj će se imetak podijeliti?!', ali ga čovjek ni tada ne posluša i pođe u borbu. I onaj ko tako učini polaže pravo kod Allaha da ga uvede u Džennet: ako bude ubijen, polaže pravo kod Allaha da ga uvede u Džennet; ako se utopi, polaže pravo kod Allaha da ga uvede u Džennet; ako ga jahalica zgnječi, također polaže pravo kod Allaha da ga uvede u Džennet.'"[2]

Potvrdu za ovo nalazimo u časnom Kur'anu, u ajetima u kojima nas Svevišnji Allah obavještava da Mu je šejtan rekao: "'**E zato što si odredio pa sam u zabludu pao' – reče – 'kunem se da ću ih na Tvom Pravom putu presretati, pa ću im sprijeda, i straga, i zdesna i slijeva prilaziti, i Ti ćeš ustanoviti da većina njih neće zahvalna biti!'**" (El-A'rāf, 16.–17.)

[1] Vidjeti: *Gara'ibu ve 'adža'ibul-džinn*, str. 206.
[2] En-Nesa'i (2937)

Šejtanovo obećanje da će ljude presretati na Pravom putu znači da će se mnogo baviti Pravim putem, odnosno da će stalno motriti na njega i uvijek ga iskrivljavati.

Kad je riječ o tumačenju sintagme *Pravi put*, učenjaci prvih generacija protumačili su je skoro istovjetno. Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, kaže: "Sintagma *Pravi put* ima značenje jasne vjere." Ibn-Mes'ud, radijallahu 'anhu, kaže: "To se odnosi na časni Kur'an." Džabir, radijallahu 'anhu, kaže: "Pravi put jeste islam." Mudžahid, rahimehullah, kaže: "Sintagma *Pravi put* ima značenje Istine."

• **Kvarenje dobrih djela**. Kad šejtan ne uspije čovjeka odvratiti od činjenja dobrog djela, onda pokušava pokvariti njegovo dobro djelo (ibadet) kako bi ga lišio nagrade. Osman b. Ebul-As, rahimehullah, požalio se Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, zaista mi šejtan ne da mira u namazu i ometa me dok učim Kur'an." Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovorio mu je: "Taj se šejtan zove Hinzeb. Kad osjetiš njegovo prisustvo, zatraži utočište u Allaha i pljucni na lijevu stranu tri puta." Osman, radijallahu 'anhu, govorio je: "Uradio sam tako, i Svevišnji Allah odagnao ga je od mene."[1]

Kad čovjek započne namaz, šejtan ga napada, donosi mu ružne misli, odvraća ga od ibadeta i podsjeća na ovosvjetske potrebe. S tim u vezi, Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadis: "Kad se oglasi ezan za namaz, šejtan bježi puštajući vjetrove, da ne čuje ezan, a kad mujezin završi, on se vrati. Kad se uči ikamet za namaz, on opet bježi pa se ponovo vrati i čovjeka zaokupi samim sobom govoreći mu: 'Sjeti se toga i toga, pa sjeti se toga

[1] Muslim (2203)

i toga...', čega se uopće nije sjetio prije namaza, toliko da čovjek ne zna koliko je rek'ata klanjao."[1]

Ebu-Salih es-Semman pripovijedao je: "Vidio sam kad je Ebu-Se'id el-Hudri klanjao petkom iza perde, koja je sprečavala prolazak ispred njega, i neki je mladić iz plemena Benu-Mu'ajt htio proći ispred njega, ali ga je Ebu-Se'id spriječio uhvativši ga za grudi. Mladić je pogledao i, kako nije imao drugog prolaza osim toga ispred Ebu-Se'ida, pokušao je ponovo proći ispred njega, ali ga je Ebu-Se'id tada spriječio grublje nego prvi put. To je mladiću bilo krivo, pa je ušao kod halife Mervana i požalio se na Ebu-Se'ida. Tada je kod Mervana ušao i Ebu-Se'id. Mervan ga upita: "Ebu-Se'ide, šta se desilo s tobom i s ovim tvojim prijateljem?" On odgovori: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da govori sljedeće: 'Kad čovjek klanja prema nečemu što ga fizički štiti od ljudi i neko htjedne proći ispred njega, neka ga u tome spriječi, a ako se usprotivi, neka u tome upotrijebi silu, zaista je on šejtan.'"[2]

Ibn-Hadžer el-Askalani smatra da Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi "zaista je on šejtan" znače: to njegovo djelo jeste šejtanovo djelo. Osim što je ovaj učenjak naveo još jedno moguće značenje, ispravnije od spomenutog, rekavši: "Moguće je da je značenje: na to ga je naveo šejtan, utoliko prije što se u El-Ismailijevoj verziji navodi: '...zaista je s njim šejtan', a tome je identična Ibn-Omerova, radijallahu 'anhu, verzija koju je zabilježio imam Muslim: '...zaista je s njim zao drug.'"[3]

Svako protivljenje Milostivom poslušnost je šejtanu. Svevišnji je Allah rekao: **"Oni se mimo Allaha ženskim kumirima klanjaju, a ne klanjaju se drugom do šejtanu prko-**

---

[1] El-Buhari (608) i Muslim (389). S tim u vezi, El-Buhari je zabilježio još predanja, i to: (1222, 1231 i 1232).

[2] El-Buhari (509)

[3] *Fethul-Bari*, 1/584

sniku, prokleo ga Allah!..." (En-Nisā', 117.–118.) Dakle, svako onaj ko mimo Sveznajućeg Allaha obožava bilo šta: kumire, Sunce, Mjesec, prohtjeve, čovjeka, princip itd., on obožava šejtana, htio ili ne htio, jer je šejtan taj koji navraća i podstiče na to. Odatle, oni koji obožavaju meleke zapravo obožavaju šejtana: **"A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: 'Zar su se ovi vama klanjali?' oni će odgovoriti: 'Hvaljen neka si, Ti si Gospodar naš, između nas i njih nije bilo prijateljstva; oni su se džinima pokoravali i većina njih je vjerovala u njih.'"** (Sebe', 40.–41.) Značenje je: meleki im nisu naredili da ih obožavaju, to su im naredili džini, a sve kako bi obožavali šejtane koji im se prikazuju; a i kipovi imaju svoje šejtane.

Rezime: šejtan navraća na svako zlo i podstiče na njega, da bi ga ljudi činili, a odvraća od svakog dobra i plaši njime, da bi ga se ljudi klonili. Potvrda je tome sljedeći ajet: **"Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allah vam obećava oprost i nagradu Svoju...**" (El-Bekare, 268.) Plaši nas neimaštinom govoreći: "Ako udijelite imetak, osiromašit ćete!" A izraz *fahšā'*, spomenut u ajetu, ima značenje svakog ružnog djela: škrtost, nemoral..., na koje nas šejtan navraća.

- **Tjelesno i duševno uznemiravanje**. Kao što šejtan nastoji odvesti čovjeka u zabludu nevjerstvom i grijesima, isto tako nastoji ga tjelesno i duševno uznemiriti. Ovdje ćemo navesti neke poznate stvari kojima šejtan uznemirava čovjeka:

- napadao je na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem; već smo naveli hadis u kojem se navodi da je šejtan napao Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, i donio žeravicu koju je htio baciti na njegovo lice;

- donosi ružno snoviđenje; šejtan je kadar čovjeku prikazati u snu stvari koje ga uznemiravaju i zadaju brige, a sve kako bi ga rastužio i nanio mu bol. U Ebu-Hurejrinom, radijalla-

hu 'anhu, predanju navodi se sljedeće: "Snovi se dijele na tri vrste: radosne vijesti od Milostivog, uobražanje duše i šejtanovo zastrašivanje."[1] U verziji koju je prenio Avf b. Malik, radijallahu 'anhu, kaže se sljedeće: "...i šejtanovo zastrašivanje kojim želi rastužiti čovjeka."[2] Ebu-Se'id el-Hudri, radijallahu 'anhu, pripovijedao je da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da govori sljedeće: "Kad čovjek vidi lijepo snoviđenje, neka se zahvali Allahu na tome, jer je ono od Allaha, i neka ga pripovijeda. Ali, kad sanja nešto ružno, to je od šejtana, pa neka se utječe od zla tog ružnog sna i neka ga nikome ne spominje, i tada mu neće naštetiti"[3];

- izaziva požar u kući; šejtan može uznemiriti ljude i na ovaj način, koristeći određene životinje u tu svrhu. U hadisu se navodi sljedeće: "Kad pođete na počinak, ugasite svjetiljke jer šejtan može navesti miša na svjetiljku i tako vas spaliti"[4];
- napada na čovjeka u smrtnoj agoniji; Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, utjecao se od sljedećih stvari: "Moj Allahu, Tebi se utječem od smrti usljed pada u provaliju, i od smrti pod ruševinama, i od smrti od utapanja, i od smrti u vatri! Tebi se utječem od šejtanskog dodira prilikom napuštanja ovog svijeta! Tebi se utječem od smrti na Tvom putu okrenutih leđa! I Tebi se utječem od smrti od ujeda!"[5];
- uznemirava novorođenče neposredno nakon rođenja; u Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadisu kaže se sljedeće: "Svako je dijete šejtan dodirnuo prilikom rođenja

[1] Ibn-Madže (3154)
[2] Ibn-Madže (3155)
[3] El-Buhari (6985)
[4] Ebu-Davud (4369)
[5] En-Nesa'i (5104)

osim Merjeme i njenog sina."[1] S tim u vezi, Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Šejtan svaku bebu neposredno po rođenju ubode prstom u slabinu, osim što nije ubo Isaa, sina Merjemina: pokušao ga je ubosti, ali ga je spriječio nevidljivi zastor."[2] Ovaj isti ashab pripovijedao je: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da govori: 'Svako dijete prilikom rođenja šejtan dodirne pa ono gromoglasno zaplače od tog dodira, osim što Merjemu i njenog sina nije dodirno.'"[3] Razlog zašto su Merjema i njen sin bili pošteđeni šejtanovog uznemiravanja jeste uslišavanje dove koju je uputila Merjemina majka, kad je zamolila: **"...i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana."** (Ālu 'Imrān, 36.) I upravo zbog toga je Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, proučio ovaj ajet pošto je prenio navedeni hadis.[4] Kako je Merjemina majka iskreno zamolila Svemogućeg Allaha, On se odazvao na njenu molbu i zaštitio Merjemu i njenog sina od prokletog šejtana. Isto tako, Svevišnji je Allah sačuvao Ammara b. Jasira, radijallahu 'anhu, od šejtanovog zla. U predanju se navodi da je Ebud-Derda, radijallahu 'anhu, upitao Alkamu Kufljanina: "Je li među vama čovjek kojeg je Allah sačuvao od šejtana zbog Vjerovjesnikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, dove?" El-Mugire, radijallahu 'anhu, objasnio je: "Onaj koga je Allah sačuvao od šejtana zbog Vjerovjesnikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, dove jeste Ammar"[5];

- izaziva kugu; džini mogu izazvati kugu, a u hadisu se kaže da će Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, ummet uni-

[1] Muslim (2366), kao Ebu-Hurejrino, radijallahu 'anhu, predanje.
[2] El-Buhari (3286)
[3] El-Buhari (3431)
[4] El-Buhari (3431) i Muslim (2366)
[5] El-Buhari (3287). S tim u vezi, vidjeti sljedeće hadise: (3742 i 3743).

štiti ubistva i da je kuga bolest od džinâ neprijateljâ, a u svemu tome jeste šehadet na Allahovom putu.[1] U hadisu koji je zabilježio El-Hakim kaže se sljedeće: "Kuga je bolest od džinâ, i u njoj je šehadet na Allahovom putu."[2] Ono što je zadesilo vjerovjesnika Ejjuba, 'alejhisselam, bilo je džinskim uzrokom: **"I sjeti se roba Našeg Ejjuba kada je Gospodaru svome zavapio: 'Šejtan me na zlo navraća i misli lažne mi uliva!'"** (Sād, 41.);

- izaziva i neke druge bolesti; Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, je ženi po imenu Himna bint Džahš, koja je imala odliv krvi (istihazu), rekao: "To je samo jedna od šejtanovih neprijatnosti"[3];
- jede, pije i živi s ljudima; šejtan čovjeka uznemirava i time što se okomi na njegovu hranu i piće, učestvujući s njim u tome, ali s njim dijeli i postelju u kući. A to šejtan može ostvariti samo ako se čovjek suprotstavlja Allahovim, dželle šanuhu, propisima i zanemaruje Njegovo spominjanje; ako se drži smjernica koje nam je Svevišnji Allah dao i ne zaboravlja učenje zikra, tada šejtan ne nalazi načina da učestvuje u trošenju njegovog imetka i ne može boraviti u njegovoj kući. Ovo je zato jer je šejtan onemogućen u konzumiranju hrane s ljudima, osim ako neko jede prethodno ne spomenuvši Allahovo, dželle šanuhu, ime: bismila onemogućuje šejtana u konzumiranju hrane. Huzejfe, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Kad bismo jeli s Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne bismo počinjali sve dok on ne počne. Tako smo jednom prilikom jeli s njim, pa je žurno došla neka robinja i htjela uzeti hrane, ali je Resulullah, sal-

[1] Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 4/90, i *Irva'ul-galil* (1637)
[2] Vidjeti: *Irva'ul-galil*, 6/70
[3] Ebu-Davud (267) i En-Nesa'i (110), a u njegovoj verziji kaže se: "To je samo neprijatnost od šejtana."

lallahu 'alejhi ve sellem, zadržao njenu ruku. Potom je žurno došao neki beduin i učinio isto, pa je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovu ruku zadržao, a potom je rekao: 'Zaista šejtan može konzumirati hranu koja se konzumira bez bismile. Šejtan je došao s robinjom da sebi omogući konzumiranje ove hrane, pa sam zadržao njenu ruku. Onda je došao s beduinom da sebi to isto omogući, a ja sam i njegovu ruku zadržao. Tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moja duša, šejtanova i njena ruka pod mojom su kontrolom.'"[1]

Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio nam je čuvanje naših dobara od šejtana, i to zatvaranjem vrata i pokrivanjem posuda uz izgovaranje Allahovog, dželle šanuhu, imena, jer je u tome zaštita od šejtanovog ataka. Džabir b. Abdullah, radijallahu 'anhu, prenosi sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Zaključajte vrata spominjući Allahovo ime jer šejtan ne može otvoriti zaključana vrata. Zatvorite svoje mješine izgovarajući Allahovo ime, i izgovarajući Allahovo ime pokrijte svoje posude, makar stavljajući preko njih određen predmet, i ugasite svoje svjetiljke."[2]

Šejtan pije s čovjekom kad pije stojeći. Dokaz je za to Ebu-Hurejrino, radijallahu 'anhu, predanje u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka kako pije stojeći, pa mu je rekao: "Sustegni se od toga!" Čovjek je upitao zašto, pa ga je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, priupitao: "Da li bi ti bilo drago da s tobom pije mačka?" "Ne", odgovori čovjek, na šta ga Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upozori: "S tobom je već pio onaj ko je gori od mačke: šejtan."[3]

Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, poučio nas je kako

[1] Muslim (217)
[2] Muslim (2012)
[3] Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (175). U vezi s predanjem, imam El-Hej-

možemo otjerati šejtana iz kuće, rekavši: "Kad čovjek uđe u kuću izgovarajući Allahovo ime, šejtan kaže: 'Ovdje nema konaka ni večere!' A kad uđe u kuću i ne spomene Allahovo ime, šejtan kaže: 'Ovdje ima konaka!' A ako čovjek ne spomene Allaha prije jela, šejtan još kaže: 'Ovdje ima konak i večera!'"[1];

- izluđuje čovjeka svojim dodirom; šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, ostavio je sljedeći zapis: "Svi ehli-sunnetski imami jednoglasni su u mišljenju da džin može ući u čovjekovo tijelo. Svevišnji Allah rekao je: '**Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio...**' (El-Bekare, 275.) A El-Buhari i Muslim zabilježili su predanje u kojem se kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Zaista šejtan kola ljudskim tijelom kao što kola krv.'"[2] Abdullah, sin imama Ahmeda, izjavio je: "Rekao sam ocu da neki ljudi tvrde kako džin ne može ući u čovjekovo tijelo, pa mi je rekao: 'Sinak, lažu oni! Šejtan uđe u čovjeka i priča pokrećući njegov jezik.'" S tim u vezi, šejhul-islam zapisao je i sljedeće: "...i ovo što smatra imam Ahmed poznato je među svijetom. Zaista džin može ući u čovjeka i pokretati njegov jezik izgovarajući riječi čije značenje on ne zna. Prilikom liječenja njegovo se tijelo udara toliko snažno da bi na najsnažnijoj životinji ostavilo trag, ali bolesnik ne osjeti te udarce kao što nije svjestan ni riječi koje izgovara. Ponekad se desi da džini vuku onoga u čijem se tijelu nalaze, a i onoga u čijem se tijelu ne nalaze, prostirku na kojoj sjedi, onemoguće rad s određenim alatima... Mogu se desiti i mnoge druge stvari koje kod onoga ko ih vidi iziskuju nužno znanje da čovjekov jezik,

semi u svom djelu *Medžme'uz-zeva'id*, 3/79, zapisao je: "Predanje su zabilježili Ahmed i El-Bezzar; Ahmedovi su prenosioci pouzdani."

[1] Muslim (2018)

[2] *Medžmu'atul-fetava*, 24/276

odnosno spomenute predmete pokreće druga, a ne ljudska vrsta." A ostavio je i sljedeći zapis: "Ne postoji nijedan islamski učenjak koji poriče mogućnost ulaska džina u tijelo onoga ko je izbezumljen, ali i onoga ko je zdrav. Oni koji to negiraju, pozivajući se da Šerijat odriče tu mogućnost, iznijeli su neistinu na islam, i ne postoji nijedan šerijatski dokaz koji isključuje mogućnost ulaska džina u čovjekovo tijelo." Spomenuo je da su tu mogućnost, između ostalih, isključile neke mu'tezile poput El-Džuba'ija i Ebu-Bekra er-Razija.[1] Pokušat ćemo o ovoj temi detaljnije govoriti u petom poglavlju.

IBLIS LIČNO PREDVODI BORBU IZMEĐU LJUDI I ŠEJTANÂ

Iblis je taj koji daje instrukcije za borbu protiv ljudi, on je lično predvodi, šalje sa svog prijestola trupe i izvidnice na razne strane svijeta, održava sjednice na kojima raspravlja sa svojim podređenim i vojnicima o onome što su učinili, pa hvali one koji su uspjeli učiniti veliki korak u zabluđivanju ljudi i njihovom navođenju na zlo.

Džabir, radijallahu 'anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Zaista Iblis stavi svoj prijesto na vodu i onda šalje svoje trupe. A najbliži njemu položajem jeste onaj koji prouzrokuje najveću smutnju. Neki mu dolaze i govore: 'Uradio sam to i to', na šta Iblis samo kaže: 'To nije ništa!' A kad mu dođe šejtan i pohvali se: 'Toga i toga čovjeka neprestano sam salijetao dok ga nisam odvojio od njegove supruge!', tada mu se Iblis priliži i kaže: 'Ti si vrijedan!'"[2]

[1] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 19/12
[2] Muslim (2814)

Ebu-Se'id el-Hudri, radijallahu 'anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sreo Ibn-Sajjada na jednom prilazu Medini – a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, mislio je da je on Dedždžal – i upitao ga: "Šta vidiš?" "Vidim prijesto na vodi", odgovorio je Ibn-Sajjad, pa je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zaključio: "Vidiš Iblisov prijesto na moru!"[1]

Šejtan ima veliko i dugotrajno iskustvo kad se radi o zavođenju. Vrlo vješto planira i postavlja veoma mudre spletke i smicalice jer zavodi ljude od početka čovječanstva; on živi i sada, živjet će do Kijametskog dana: **"'Gospodaru moj' – reče on – 'daj mi vremena do dana kada će oni biti oživljeni!' 'Daje ti se rok' – reče On – 'do Dana već određenog.'"** (El-Hidžr, 36.–38.)

Revnostan je u širenju zla, za čije se širenje ustvari zavjetovao, ne posustaje, niti mu to dosađuje. U jednom hadisu kaže se sljedeće: "Šejtan se zakleo: 'Tako mi Tvoga dostojanstva i veličine, zavodit ću ljude sve dok žive!' Gospodar mu je odgovorio: 'Tako mi Moga dostojanstva i veličine, Ja ću im opraštati sve dok Me budu molili za oprost!'"[2]

ŠEJTANOVE VOJSKE IZ REDOVA DŽINA I LJUDI

Šejtan raspolaže vojskom iz dvaju redova: iz reda džina i iz reda ljudi. Već je prethodio hadis u kojem Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, spominje Iblisovo slanje trupa radi zavođenja ljudi, a u časnom Kur'anu kaže se sljedeće: **"I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju..."** (El-Isrā', 64.) To je njegova konjica i pješadija koje šalje na ljude, pa ih svom snagom navraćaju na zlo:

[1] Muslim (2025)

[2] Ahmed i El-Hakim, s dobrim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 2/72.

"Zar ne vidiš da Mi nevjernike šejtanima prepuštamo da ih što više na zlo navraćaju?" (Merjem, 83.)

ŠEJTAN-PRATILAC

Svaki čovjek ima šejtana pratioca koji je s njim uvijek, ne odvaja se od njega. Dokaz je tome Aišino, radijallahu 'anha, predanje u kojem se navodi da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, jedne večeri izašao iz njene sobe i nju je obuzela ljubomora; kad se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, vratio, vidio je to na njoj i upitao je: "Šta je s tobom, Aiša? Je li te obuzela ljubomora?" "Kako da me ne obuzme ljubomora u pogledu tebe?", upitala je. Na to ju je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upitao: "Je li ti već došao tvoj šejtan?" Ona upita: "Allahov Poslaniče, zar je sa mnom šejtan?" "Da", odgovori on, na šta ona priupita: "I sa svakim čovjekom?" "Da", odgovori on. "I s tobom", opet upita Aiša. Na to Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovori: "I sa mnom, osim što mi je Allah pomogao protiv njega: prihvatio je islam i navraća me samo na dobro."[1]

Ibn-Mes'ud, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Svakom čovjeku određen je pratilac šejtan i pratilac melek." Ashabi se začudiše: "Čak i tebi, Allahov Poslaniče?!" "Čak i meni, osim što mi je Allah pomogao protiv šejtana: prihvatio je islam i navraća me samo na dobro", odgovori Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem.[2]

U Kur'anu čitamo sljedeće ajete: **"Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati."** (Ez-Zuhruf, 36.) **"Mi smo im bili odredili loše drugove koji su im lijepim**

[1] Muslim (2815)
[2] Muslim (2814)

prikazivali ono što su uradili i ono što će uraditi..." (Fussilet, 25.)

Postoje oni ljudi – šejtanovi sljedbenici koji su njega uzeli za zaštitnika, slijede ga u stopu i zadovoljni su njegovim idejama, iako je on njihov prvi neprijatelj koji hita da ih upropasti, a ružno je da razuman čovjek svog neprijatelja uzme za prijatelja: "**...Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji?...**" (El-Kehf, 50.)

Oni koji su šejtana prihvatili kao prijatelja zacijelo će nastradati: "**...A onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti!**" (En-Nisā', 119.) Nastradat će jer će šejtan upropastiti njihove duše, pokvariti njihovu nutrinu, lišiti ih blagodati upute i baciti ih u ponor zablude i sumnji: "**...a onima koji ne vjeruju – zaštitnici su šejtani i oni ih odvode sa svjetla na tmine; oni će biti stanovnici Džehennema, oni će u njemu vječno ostati.**" (El-Bekare, 257.) Nastradat će jer ih on vodi u oganj: "**...On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u vatri.**" (Fātir, 6.) Te svoje štićenike šejtan upotrebljava kao oružje i oruđe u ostvarenju svojih planova i ciljeva.

SPLETKARI I OSTAVLJA NA CJEDILU

Mnogi ljudi prihvataju šejtana kao prijatelja, ali on spletkari protiv njih i dovodi ih u položaj koji je po njih sigurna propast i nestanak, ostavlja ih, predaje, raduje se njihovoj nesreći, smije im se... Štaviše, navraća ih na ubistvo, krađu i nemoral, pa onda ukazuje na njihov zločin, sramoteći ih. U Bici na Bedru pojavio im se u liku Surake b. Malika i obećao im pomoć i pobjedu: "**...Niko vas danas ne može pobijediti, i ja sam vaš zaštitnik!...**" (El-Enfāl, 48.) Ali, kad je Allahov neprijatelj vi-

dio meleke koji silaze radi pomoći vjernicima, dao se u bijeg i ostavio ih.

Isto je učinio s pobožnjakom koji je ubio ženu i dijete. Prvo ga je navratio na blud, pa na njeno ubistvo, potom je njenoj porodici otkrio njegov zločin i, naposljetku, navratio ga da njemu, šejtanu, učini sedždu, a kad je ovaj i to uradio, on je pobjegao i ostavio ga. Predanje s tim u vezi kasnije ćemo navesti u cjelosti.

Na Sudnjem danu, kad on i njegovi prijatelji budu bačeni u vatru, on će im, između ostalog, reći sljedeće: "**...Ja nemam ništa s tim što ste me prije smatrali Njemu ravnim...**" (Ibrāhīm, 22.) Dovede ih u najgori mogući položaj, pa ih se onda u potpunosti odrekne.

Kasnije ćemo navesti događaj u vezi s čovjekom koji je tvrdio da je vrstan psiholog: šejtani su ga ostavili nakon što je stekao izuzetno veliku slavu, pa je postao izbezumljen, ne znajući šta čini.

MOBILIZACIJA U BORBI PROTIV VJERNIKA

Ljudi se dijele na dvije kategorije: Allahovi, dželle šanuhu, štićenici i šejtanovi štićenici. Šejtanovi štićenici jesu svi nevjernici, makar se razlikovali u vjeri koju ispovijedaju: "**...Mi smo učinili šejtane zaštitnicima onih koji ne vjeruju.**" (El-A'rāf, 27.)

Te svoje štićenike šejtan potčinjava u zavođenju vjernika, i to sumnjama na koje oni navode vjernike: "**...A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali.**" (El-En'ām, 121.) I sumnje koje plasiraju orijentalisti, krstaši, židovi i bezbožnici čisto su šejtanska rabota.

On svoje štićenike navodi da duševno uznemiravaju vjernike: "**Sašaptavanje je posao šejtanski, da bi u brigu bacio**

vjernike..." (El-Mudžādele, 10.) Šejtan je mnogobošce navraćao na sašaptavanje kad bi u njihovoj blizini bio musliman, pa bi musliman pomislio da kuju zavjeru protiv njega.

Štaviše, potiče ih na rat protiv muslimana: "**Vjernici se bore na Allahovom putu, a nevjernici na šejtanovom. Zato se borite protiv šejtanovih štićenika, jer je šejtanovo lukavstvo zaista slabo.**" (En-Nisā', 76.)

Neprestano vjernike plaši svojim pristalicama: "**To vas je samo šejtan plašio pristalicama svojim, i ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici!**" (Ālu 'Imrān, 175.) A njegovih je pristalica izuzetno veliki broj, za šta potvrdu nalazimo u ajetu: "**I Iblis se uvjerio da je o njima ispravno mislio, i oni su se poveli za njim, osim nekolicine vjernika.**" (Sebe', 20.)

ŠEJTANOVE METODE U ZAVOĐENJU LJUDI

Šejtan ne zavodi čovjeka govoreći mu: "Ostavi dobro, a čini hrđavo pa ćeš biti nesretan na ovom i na budućem svijetu!", jer da tako postupi, niko ga ne bi poslušao. On odabire mnoge mudre načine koje upotrebljava zavodeći Allahove, dželle šanuhu, robove. Kad se radi o metodama kojima se šejtan služi zavodeći ljude, neke od njih spomenut ćemo u narednim recima.

ULJEPŠAVANJE NEISTINE

Uljepšavanje neistine način je na koji je šejtan zavodio i zavodi ljude, predstavljajući neistinu u ruhu Istine, i obratno. Šejtan čovjeku neprestano uljepšava neistinu i omražava Istinu, sve dok ga ne navede na činjenje zla, odnosno ne odvrati od Istine. Prokletnik se obratio Svevišnjem Allahu: "'**Gospodaru moj' – reče – 'zato što si me u zabludu doveo, ja ću njima na Zemlji**

poroke lijepim predstaviti i potrudit ću se da ih sve zavedem, osim među njima Tvojih robova iskrenih.'" (El-Hidžr, 39.-40.)

U vezi s tim, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Jedna od šejtanovih spletki jeste neprestano obmanjivanje razuma, sve dok ne uspije njegova spletka, a od tog obmanjivanja sačuvan je samo onaj koga Svevišnji Allah sačuva. Šejtan čovjeku lijepim predstavlja djelo koje mu šteti, sve dok čovjek ne pomisli da je to po njega najkorisnija stvar, odnosno omražava mu najkorisnije djelo, sve dok ne pomisli da je to nešto najštetnije po njega. Nema istinskog božanstva osim Allaha! Koliko je ljudi podleglo tom njegovom uljepšavanju! Koliko je ljudi usljed toga odvraćeno od islama, vjerovanja i istinskog ibadeta! Koliko se neistine pojavilo u lijepom obliku, a koliko je samo istine odbačeno zbog njenog izvitoperivanja! Koliko je kritičkih pogleda demantirano! Koliko su znalci bili na udaru krivotvorenja! Šejtan je taj koji je obmanjivao mnoge ljude i navodio ih na kojekakve prohtjeve i raznorazna mišljenja, na svaki način odvodio ih u zabludu, neprestano bacao iz propasti u propast, uljepšavao im klanjanje kipovima, kidanje rodbinskih veza, zakopavanje živih djevojčica, sklapanje braka s majkama... Koliko je obećavao dženetske ljepote onima nisu vjerovali u Allahova, dželle šanuhu, svojstva: uzvišenost iznad stvorenja, u to da je izgovorio riječi koje je objavio, navodeći ih da negiranje toga smatraju potvrđivanjem Allahove savršenosti; navodio ih da se sustežu od navraćanja na dobro a odvraćanja od zla pod izgovorom umiljavanja ljudima, lijepog ponašanja i rada prema ajetu: **'O vjernici, brinite se o sebi...'** (El-Mā'ide, 105.); poticao ih na okretanje leđa onome što je donio Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pod izgovorom slijeđenja i zadovoljavanja mišljenjem onih koji su učeniji od njih; navraćao ih na licemjerstvo i popustljivost u Allahovoj

vjeri pod izgovorom razumijevanja stvarnosti s kojim čovjek može uspjeti u životu..."[1]

Istu je metodu prokleti šejtan upotrijebio zavodeći Adema, 'alejhisselam, kad mu je lijepim predstavio konzumiranje plodova sa zabranjenog drveta i nagovarao ga na to tvrdeći da se radi o drvetu besmrtnosti, da će mu njegovo konzumiranje donijeti vječni ostanak u Džennetu, ili da će postati melek, sve dok ga Adem, 'alejhisselam, nije poslušao, pa je izveden iz Dženneta.

Neka čovjek pogleda šejtanove štićenike kako koriste ovu metodu u zabluđivanju ljudi: tu je poziv u komunizam i socijalizam (tvrde, to je način da se čovječanstvo oslobodi bezumlja, nemira, beznadežnosti, gladi...), poziv u razgolićenost žene pod geslom slobode, poziv u snimanje bestidnih filmova i serija, u kojima se potire čast, uništava moral i krše svetinje pod izgovorom glume, vješto obmanjivanje da se novac polaže u banke koje posluju s kamatom radi, kako kažu, obrta i povećavanja novca, tvrdnje da je privrženost vjeri zaostalost, krutost i nazadak, ujedno optužujući islamske misionare za ludost, doušnički rad za Istok ili Zapad itd.

Sve to zapravo je nastavljanje sa primjenom šejtanove metode uljepšavanja neistine a omražavanja istine ljudima i njenog predstavljanja ružnom, kojom je šejtan još davno zaveo Adema, 'alejhisselam. Sveznajući Allah kaže: "**Allaha Nam, Mi smo i prije tebe narodima poslanike slali, ali im je šejtan lijepim predstavljao postupke njihove...**" (En-Nahl, 63.)

To je, Boga mi, opasna metoda, jer kad se određeni postupak čovjeku prikaže lijepim, on svom snagom nastoji ostvariti ono što smatra istinom, makar u tome bila propast po njega: "**Reci: 'Hoćete li da vam kažemo čija djela neće nikako priznata biti, čiji će trud u životu na ovome svijetu uzaludan**

[1] *Igasetul-lehfan*, 1/130

biti, a koji će misliti da je dobro ono što rade?" (El-Kehf, 103.–104.)

Oni se posvećuju odvraćanju ljudi od Allahove, dželle šanuhu, vjere i ratovanju protiv Njegovih štićenika, misleći da slijede istinu i kroče putem upute: **"Oni će ih od Pravoga puta odvraćati, a ljudi će misliti da su na Pravome putu."** (Ez-Zuhruf, 37.)

I upravo je to uzrok zbog kojeg nevjernici preferiraju ovaj svijet, a zapostavljaju ahiret: **"Mi smo im bili odredili loše drugove koji su im lijepim prikazivali ono što su uradili i ono što će uraditi..."** (Fussilet, 25.) Sintagma *loši drugovi* odnosi se na šejtane: oni su im lijepim prikazali ono što su uradili na ovom svijetu, pa ga preferiraju, i naveli su ih na poricanje budućeg svijeta i to im lijepim predstavili, pa su porekli proživljenje, polaganje računa, Džennet i Džehennem.

Nazivanje zabranjenih stvari omiljenim imenima

Zavodeći ljude i uljepšavajući neistinu, šejtan nalaže da se zabranjene stvari, čije je činjenje iskazivanje neposlušnosti prema Svemogućem Allahu, nazivaju omiljenim imenima, a sve da bi ljude obmanuo i izvitoperio stvarnost. Da bi Ademu, 'alejhisselam, uljepšao ubiranje plodova sa zabranjenog drveta, rekao mu je: **"O Ademe, hoćeš li da ti pokažem drvo besmrtnosti i carstvo koje neće nestati?"** (Tā Hā, 120.)

Razmatrajući ovu šejtanovu metodu, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, rekao je sljedeće: "...a u to spada i šejtanova ostavština njegovim sljedbenicima: nazivanje zabranjenih stvari omiljenim imenima. Naime, alkohol nazivaju pićem radosti, svinjsko meso – ugodnim zalogajem, kamatu – poslovanjem, poreze – obavezom prema državi..."

Danas kamatu nazivaju profitom; plesanje, pjevanje, glumu i vajarstvo – umjetnosti itd.

PRETJERIVANJE I PODBACIVANJE

U vezi s ovim pitanjem, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "U pogledu svake Allahove, dželle šanuhu, zapovijesti šejtan ima dvije težnje: podbacivanje ili pretjerivanje, i ne mari u koju će od dvije krajnosti odvesti čovjeka. Šejtan priđe čovjeku i izučava njegovu prirodu: ako nađe da je malaksao, nedovoljno ambiciozan i da odlaže činjenje dobra, zavodi ga s te strane, zadrži ga i iskoristi njegovu lijenost, odlaganje i malaksalost, ujedno otvarajući pred njim mogućnost izgovora, nadanja i sl., ponekad čak u toj mjeri da čovjek počne izostavljati sve zapovijesti. Međutim, ako pri čovjeku primijeti oprez, ozbiljnost, spremnost i ambicioznost, zbog čega izgubi nadu da će ga zavesti na prethodno spomenuti način, tada ga navraća na dodatno ulaganje truda govoreći mu: 'To što činiš nije dovoljno, tvoje su ambicije veće, priliči da činiš više dobrih djela od ostalih trudbenika, da ne odmaraš kad oni odmaraju, da postiš kad oni ne poste, da ne malaksaš kad oni malaksaju... Ako oni peru ruke i lice prilikom uzimanja abdesta tri puta, ti operi sedam puta; ako oni za namaz uzimaju abdest, ti se okupaj!' i slične izjave u kojima je pretjerivanje i prelaženje granica, i tako ovu kategoriju navede na pretjerivanje i prelaženje granica Pravog puta, dočim prvu kategoriju navodi na podbacivanje i bježanje od Pravog puta. Treba znati, šejtanov je cilj obje kategorije odvratiti od Pravog puta: prvu – držanjem što dalje od istine, drugu – navođenjem na pretjerivanje i prelaženje granica. Većina je ljudi iskušana jednom od dvije krajnosti; spas je samo u istinskom znanju, vjerovanju, snažnoj borbi protiv toga i slijeđenju sredine, a od Svemogućeg Allaha pomoć tražimo!"[1]

[1] *El-Vabilus-sajjib*, str. 19.

ODVRAĆANJE OD DOBRA I NAVOĐENJE NA ODLAGANJE I LIJENOST

Kad je o riječ o ovoj metodi, šejtan na nekoliko načina ostvaruje svoj cilj. Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao sljedeće: "Kad čovjek zaspe, šejtan na stražnjem dijelu njegove glave sveže tri čvora, a vežući svaki čvor, kaže: 'Ispred tebe je duga noć, spavaj!' Kad se čovjek probudi i spomene Allaha, odveže se čvor; ako uzme abdest, odveže se drugi čvor; a ako klanja, odveže se i posljednji čvor, te čovjek osvane aktivan i raspoložen, u protivnom, osvane neraspoložen i lijen."[1]

U drugom se hadisu kaže: "Kad se čovjek probudi, neka uzme abdest, i neka se isekne tri puta, jer šejtan spava u njegovoj nosnoj šupljini."[2]

U jednom predanju navodi se da je u Poslanikovom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, prisustvu spomenut čovjek koji prespava cijelu noć, do svanuća, pa je samo rekao: "U uši toga čovjeka šejtan se pomokrio."[3]

Sve to je zapravo šejtanovo navođenje na lijenost i odvraćanje od dobra svojim djelima, a ponekad u tu svrhu može upotrijebiti ubacivanje ružnih misli, omiljavanje lijenosti, navođenje na odlaganje činjenja dobra i ulijevanje duge nade. Razmatrajući ovu metodu, Ibnul-Dževzi, rahimehullah, rekao je: "Mnogo je židova i kršćana kojima je naumpalo da vole islam, ali ih je šejtan neprestano odvraćao govoreći im: 'Ne žurite, razmislite dobro!', zavlačeći ih kako bi umrli u nevjerstvu. Isto tako, grješnika zavlači s pokajanjem, nastojeći ga što prije uvući u ponor strasti a ulijevajući mu nadu u pokajanje, baš kako je pjesnik spjevao: 'Ne čini grijeh žurno kad god to po-

[1] El-Buhari (1143)
[2] El-Buhari (3295) i Muslim (238), a ovo je El-Buharijeva verzija.
[3] El-Buhari (1144)

željš, a pokajanju se od Milostivog nadaš!' Mnogo je onih koji su odlučili ozbiljno se dati na posao, ali ih je šejtan naveo na odlaganje! Mnogo je onih koji su hitali okititi se određenom vrlinom, ali ih je on od toga odvratio. Desi se da učenjak odluči ponoviti određene informacije pa ga šejtan zavede: 'Odmori se trenutak!' Ili da se pobožnjak probudi noću radi noćnog namaza pa i njega zavede: 'Sačekaj, ima dovoljno vremena!' I tako šejtan čovjeku neprestano omiljava lijenost, navodi ga na odlaganje činjenja dobra i ulijeva mu dugu nadu u vezi s tim. Odatle, priliči da razuman čovjek postupa razumno, a razumno postupati znači odlučno iskorištavati vrijeme, sustezati se od odlaganja, zanemarivati pothranjivanje nade, utoliko prije što čovjek ne može biti siguran od onoga što će ga dovesti u stanje straha; a gubljenje prilike ne potiče na poduzimljivost, i to su uzroci svakog podbacivanja, odnosno to je težnja zlu, uz postojanje duge nade. Ljudi sebe neprestano potiču na sustezanje od zla i revno činjenje dobra, ali su to pusta obećanja da će krenuti tim putem. Nesumnjivo je da će onaj ko se uzda u život do noći – u danu biti trom u pogledu djela, odnosno ko se nada da će osvanuti, u noći će učiniti samo neznatna djela, ali onaj ko očekuje brzu smrt, on će se latiti posla. Jedan dobri prethodnik govorio je: 'Upozoravam vas na opasnost pothranjivanja duge nade, jer je to najjače šejtanovo oružje.' Trudbenik u skladu s razumom i onaj ko se predao dugom nadanju slični su putnicima koji odsjednu u određenom gradu: razuman trudbenik snabdije se stvarima potrebnim za put i spreman čeka pokret, a onaj ko se predao nadi kaže: 'Snabdjet ću se već, možda ovdje ostanemo i mjesec dana', ali se polazak karavana već tada oglasi, pa odlučni, koji se snabdio, obraduje se, a onaj koji je podbacio žali i ostane zbunjen. Isti je primjer ljudi na ovome svijetu: ima onih koji su spremni, savjesni, koji se ne pokaju kad im dođe Melek smrti, a ima i onih obmanutih, onih koji su odlagali, a oni

se itekako kaju u trenutku napuštanja ovog svijeta. Želja za odlaganjem i pothranjivanjem duge nade sastavni je dio čovjekove prirode, i pošto šejtan čovjeka navodi na ono što je u skladu s njegovom prirodom, tad se teško odupire, osim onaj ko je nadasve svjestan da se nalazi u borbenim redovima i da njegov neprijatelj ne odustaje od njega; ako naoko i odustane, kuje mu neku tajnu spletku i priprema mu zasjedu."[1]

DAVANJE LAŽNIH OBEĆANJA I ULIJEVANJE LAŽNE NADE

Šejtan ljudima daje lažna obećanja i ulijeva im prefinjenu nadu kako bi ih bacio u bezdan zablude: **"On im obećava i primamljuje ih lažnim nadama, a ono što im šejtan obeća samo je obmana."** (En-Nisā', 120.)

Nevjernicima obećava pomoć, ponos, prevlast i pobjedu u ratu protiv vjernika, a potom se povlači i nepovratno bježi: **"I kada im je šejtan kao lijepe njihove postupke predstavio i rekao: 'Niko vas danas ne može pobijediti, i ja sam vaš zaštitnik!' – onda je on, kada su se dva protivnička tabora sukobila, natrag uzmaknuo, i rekao: 'Ja nemam ništa s vama...'"** (El-Enfāl, 48.)

Imućnim nevjernicima obećava bogatstvo na ahiretu, zbog čega oni izjavljuju: **"...a ako budem vraćen Gospodaru svome, sigurno ću nešto bolje od ovoga naći."** (El-Kehf, 36.) I tad Svemogući Allah uništi njegovo bogatstvo na ovome svijetu, pa spozna da je prevaren i obmanut.

Generalno, šejtan čovjeka zadržava ulijevajući mu lažne, prefinjene nade, koje u stvarnom životu ne postoje, i tako ga odvrati od plodonosnih, ozbiljnih djela, te se čovjek zadovolji maštom i željama, a ustvari ništa ne poduzima.

[1] *Telbisu Iblis*, str. 458.

POKAZIVANJE SAVJETODAVNOSTI PREMA ČOVJEKU

Šejtan čovjeka navodi na grijeh tvrdeći da mu je iskreni savjetnik i da mu dobro želi. Štaviše, našem praocu Ademu, 'alejhisselam, zakleo se na tome: **"I zaklinjaše im se: 'Ja sam vam, zaista, savjetnik iskreni!'"** (El-A'rāf, 21.)

Vehb b. Munebbih, rahimehullah, prenio je od sljedbenika Knjige[1] poučnu priču koju ćemo navesti da bismo ukazali na određenu šejtanovu metodu u zavođenju ljudi, kako bismo bili na oprezu kad se radi o njegovim savjetima i suprotstavili mu se u onome u šta nas poziva.

Vehb, rahimehullah, pripovijedao je: "Među Izraelićanima živio je čovjek koji je smatran za najvećeg pobožnjaka svog vremena. U njegovo su vrijeme živjela tri brata koja su imala samo jednu sestru, djevojku. Sva su trojica pozvana u borbu, pa nisu znali kod koga da ostave sestru, kome da je povjere na čuvanje. Nakon premišljanja, jednoglasno su odlučili da je ostave kod spomenutog pobožnjaka jer su u njega imali povjerenja. Otišli su kod njega i zamolili ga da sestru ostave kod njega, u njegovom okrilju, njemu na čuvanje, dok se oni ne vrate iz boja, ali on je to odbio, i još izjavio da se utječe Allahu od zla koje može proisteći iz toga. Oni su ga neprestano molili, i on pristade, rekavši im: 'Smjestite je u kuću nasuprot moje bogomolje!' Oni je smjestiše u tu kuću i krenuše u borbu. Tako bî. Ona je živjela u njegovoj blizini, on joj je osiguravao hranu iz bogomolje i ostavljao je kod svojih vrata, zatvarao ih i uspinjao se u bogomolju, pa bi joj tek tada naređivao da izađe iz kuće i da uzme hranu koju joj je ostavio. Međutim, šejtan mu je prišao, blago ga navodeći i potičući na dobro s jedne, a uveličavajući djevojčin izlazak iz kuće po danu, s druge strane, i još

[1] Ova i slične priče spadaju u israilijate u koje ne treba vjerovati, a ni poricati ih, osim što ih je dopušteno pripovijedati, na osnovu Resulullahovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadisa: "...a pripovijedajte od Izraelićana, u tome nema smetnje."

ga je plašio time da bi je neko mogao vidjeti i u nju se zaljubiti. Zaveo ga je: 'Kad bi joj lično odnio hranu i ostavio je ispred njenih vrata, zaslužio bi veću nagradu!' Na to ga je šejtan neprestano nukao, sve dok ga pobožnjak u tome nije poslušao: nosio je hranu i ostavljao je ispred njene kuće, ali s njom nije razgovarao. I to je potrajalo određeno vrijeme. Onda mu je Iblis došao i ponukao ga na još veće dobro i nagradu rekavši mu: 'Veću bi nagradu zaslužio kad bi hranu ostavljao u kući!' Na to ga je šejtan neprestano nukao, sve dok ga pobožnjak u tome nije poslušao: nosio je hranu i ostavljao je u njenoj kući, i to je potrajalo određeno vrijeme. Opet mu je Iblis došao i ponukao ga na još veće dobro i nagradu: 'Razgovaraj s njom, jer će je tvoj govor usrećiti, sama je i osjeća veliku usamljenost!' Na to ga je neprestano navodio, sve dok s njom nije počeo razgovarati iz bogomolje. Zatim mu je Iblis predložio: 'Siđi i sjedi kod vrata bogomolje a ona neka bude na svojim vratima, i razgovarajte, bit će joj prijatnije ako ti se obrati!' Na to ga je nagovarao sve dok ga nije naveo da silazi iz bogomolje i stoji na vratima, a nju je naveo da izlazi iz kuće i stoji na vratima: ti njihovi razgovori trajali su određeno vrijeme. Nakon toga, Iblis ga je naveo na još veće dobro i veću nagradu u odnosu prema njoj. Rekao mu je: 'Njoj bi bilo draže da ne stojiš kod vrata bogomolje, već da sjediš blizu nje i da tako s njom razgovaraš!' I nakon nagovaranja, pobožnjak ga je poslušao, pa je i to potrajalo određeno vrijeme. Potom mu je Iblis došao i rekao: 'Po tebe bi bilo bolje da uđeš u kuću i da s njom razgovaraš, a ne da ona stoji na vratima pokazujući svoje lice!' Na to ga je nagovarao sve dok pobožnjak nije počeo ulaziti u kuću i po cijeli bi dan ostajao kod nje razgovarajući, a u predvečerje bi se penjao u bogomolju. Zatim mu je Iblis dolazio i neprestano mu je uljepšavao i zavodio ga, sve dok je on nije pomilovao po bedrima i poljubio je, i, naposljetku, s njom počinio blud. Od njega je zatrudnjela i rodila dječaka. Onda mu

je šejtan prišao: 'Šta misliš, kad se vrate njena braća, kako ćeš se ponašati a s njom si blud počinio i ona je rodila?! Ne mogu garantirati da se nećeš osramotiti, ili će te oni osramotiti. Već, dijete ubij i zakopaj, ona će to morati prešutjeti iz straha da braća ne saznaju za vaš nemoral.' I on tako učini. Zatim ga je zavodio: 'Zar smatraš da će ona sakriti od svoje braće tvoj nemoralni čin s njom i ubistvo svog djeteta? Ščepaj je i zakolji, te je zakopaj zajedno s djetetom!' Iblis se nije okanio sve dok ga nije naveo da i nju zakolje, i pobožnjak ju je bacio u istu rupu u koju je ranije bacio dijete, a na humku navalio veliki kamen i poravnao zemlju. Potom se vratio u bogomolju radi ibadeta. Živio je tako određeno vrijeme, sve dok se braća nisu vratila iz vojnog pohoda. Pošto su stigli, pitali su u vezi s njom, a on im je izrazio saučešće, zamolio milost za nju, čak je i zaplakao, te rekao: 'Zaista je bila divna djevojka, evo ovo je njen kabur, pogledajte!' Stali su iznad njenog kabura, plakali za svojom sestrom i molili Allaha da joj se smiluje. Tu su ostali nekoliko dana i vratili se svojim porodicama. Kad je pala noć i kad su zaspali, šejtan im se prikazao u snu, i to u liku putnika. Počevši od najstarijeg, upitao ga je u vezi sa sestrom. Odgovarajući, brat se pozvao na pobožnjakovu izjavu o njenoj smrti i njegovu molbu za milost, a rekao mu je i to da mu je pokazao njen kabur. Međutim, Iblis je to demantirao: 'Pobožnjak vam nije rekao istinu o vašoj sestri! On je s njom učinio nemoral, pa je rodila dječaka, a on ga je zaklao, pa je i nju zaklao, iz straha od vas, a njihova je trupla bacio u rupu koju je iskopao desno od vrata kuće u kojoj je živjela. Tamo ćete naći njihova tijela.' U snu se prikazao i srednjem bratu, govoreći mu sve što je rekao najstarijem, a naposljetku se prikazao i najmlađem bratu te i njemu sve ispričao. Kad su se probudili, svaki je bio začuđen snoviđenjem. Govorili su jedni drugima: 'Sinoć sam sanjao čudan san...', i tako jedni druge izvijestiše u vezi sa snom. Najstariji ih upozori: 'To je samo san, on nije mjero-

davan, nastavite živjeti i ostavite san postrani!' Ali, najmlađi se usprotivi: 'Allaha mi, neću se smiriti sve dok ne odem na ono mjesto i ne provjerim o čemu se radi!' I svi se tamo zaputiše. Dođoše u kuću u kojoj je boravila njihova sestra. Otvoriše vrata. Potražiše mjesto koje im je opisano u snu i, uistinu, nađoše sestru i dječaka zaklane i bačene u rupu, baš kako im je u snu opisano. Opet su upitali pobožnjaka u vezi sa slučajem, i on je potvrdio šejtanovu verziju priče. Tužili su ga vladaru zbog zločina i presuđeno je da ga razapnu. Uhapsili su ga u bogomolji i poveli na pogubilište. Kad su ga svezali za drvo, šejtan mu je prišao, rekavši: 'Svjestan si da sam te ja zaveo preko djevojke, sve dok s njom nisi počinio blud, pa je rodila, a onda si zaklao i nju i njeno dijete. Ako me danas poslušaš i zaniječeš Allaha, Koji te stvorio i oblikovao, izbavit ću te!' Pobožnjak počini nevjerstvo, a kad je zanijekao Svevišnjeg Allaha, šejtan ga je prepustio egzekutorima i oni ga razapeše."[1]

Ovu priču navode komentatori Kur'ana prilikom tumačenja Allahovih, dželle šanuhu, riječi: "**...slični su šejtanu kad kaže čovjeku: 'Budi nevjernik!' – pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: 'Ti se mene više ne tičeš...'**" (El-Hašr, 16.), govoreći da se ajet odnosi na spomenutog pobožnjaka i njemu slične, a Sveznajući Allah najbolje zna.

POSTUPNOST U ZAVOĐENJU

Iz prethodne smo priče saznali metodu koju šejtan koristi u zavođenju ljudi, a to je zavođenje korak po korak, bez klonulosti i bez osjećaja dosade. Jer, kad šejtan čovjeka navede na određeni grijeh, navodi ga na još veći grijeh od prvog, sve dok ga ne navede na najveći grijeh i tako ga upropasti. I to je Allahov, dželle šanuhu, zakon u pogledu ljudi: kad skrenu s Pravog puta, On šejtanu dâ prevlast nad njima i učini da njihova

[1] *Telbisu Iblis*, str. 39.

srca skrenu. Svevišnji je Allah rekao: "**...i kad oni skrenuše u stranu, Allah učini da i srca njihova u stranu skrenu...**" (Es-Saff, 5.)

NAVOĐENJE NA ZABORAVLJANJE DOBROBITI I KORISTI

Šejtan je Adema, 'alejhisselam, naveo da zaboravi Allahovo, dželle šanuhu, upozorenje u vezi s drvetom, neprestano mu ubacujući ružne misli: "**A Ademu smo odmah u početku naredili; ali on je zaboravio, i nije odlučan bio.**" (Tā Hā, 115.) Musaov, 'alejhisselam, dječak opravdao se Musau: "**...ja sam zaboravio onu ribu – sâm šejtan je učinio da je zaboravim...**" (El-Kehf, 63.)

Sveznajući Allah zabranio je Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i ashabima sjedenje u društvu koje se ruga Allahovim, dželle šanuhu, ajetima, osim što šejtan može navesti čovjeka na zaborav Njegovog naređenja, pa da, opet, sjedi s onima koji se rugaju ajetima: "**Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, nek si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi više s nevjernicima kad se opomene sjetiš.**" (El-En'ām, 68.)

Vjerovjesnik Jusuf, 'alejhisselam, tražio je od zatvorenika za kojeg je znao da će izbjeći smrtnu kaznu i opet služiti vladara da ga spomene vladaru, ali je šejtan učinio da on zaboravi spomenuti Jusufa, 'alejhisselam, i tako vjerovjesnik Jusuf, 'alejhisselam, ostade u tamnici nekolike godine: "**A onome od njih dvojice za koga je znao da će spasen biti reče: 'Spomeni me gospodaru svome!' – ali šejtan učini te on zaboravi da ga spomene gospodaru svome, i Jusuf ostade u tamnici nekolike godine.**" (Jūsuf, 42.)

Ako šejtan uspije ovladati čovjekom u potpunosti, tada učini da on u potpunosti zaboravi na Svevišnjeg Allaha: "**Njima je ovladao šejtan i učinio da zaborave na Allaha. Oni su na šej-**

tanovoj strani, a onī na šejtanovoj strani će, sigurno, nastradati." (El-Mudžādele, 19.) I ovaj se ajet odnosi na licemjere, što se vidi iz konteksta prethodnog ajeta.

Opomene se može sjetiti ako čovjek spomene Allaha, džel-le šanuhu, jer zikr tjera šejtana: "**...A kada zaboraviš, sjeti se Gospodara svoga...**" (El-Kehf, 24.)

PLAŠENJE VJERNIKA ŠEJTANOVIM ŠTIĆENICIMA

Šejtan koristi i tu metodu da vjernike plaši svojom vojskom i štićenicima kako se protiv njih ne bi borili, niti ih na dobro navraćali a od zla odvraćali, i to je jedna od najvećih spletki koju kuje protiv vjernika. Svevišnji Allah izvijestio nas je o tome: **"To vas je samo šejtan plašio pristalicama svojim, i ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici!"** (Ālu 'Imrān, 175.) U vezi sa značenjem ajeta, Katade, rahimehullah, rekao je: "Šejtan svoje pristalice uveličava u vašim grudima, i zbog toga je Allah, dželle šanuhu, rekao: **...'i ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici!'** Što je čovjekovo vjerovanje snažnije, to je u njegovom srcu manje straha od šejtanovih pristalica, a što je njegovo vjerovanje slabije, veći je njegov strah od njih."

ZAVOĐENJE PREKO DRAGIH STVARI I POROKA

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Šejtan kola čovjekom kao što kola krv, izmiješa se s njim i sraste s njegovom dušom, pa utvrdi šta ona voli i preferira, a kad je dobro upozna, upotrebljava njene slabosti protiv čovjeka i prilazi mu na taj način. Isto tako, svoje je pristalice šejtan naučio da u međusobnom ostvarenju podlih ciljeva jedni drugima prilaze preko onoga što vole i preferiraju, utoliko prije jer je to uspje-

šan način u pogledu onoga ko ga izabere, a pokušaj prilaska na neki drugi način poluči neuspjehom i cilj ne bude ostvaren."[1]

Šejtan je upotrijebio ovu metodu zavodeći Adema, 'alejhis-selam, i Havvu. Allah, dželle šanuhu, rekao je: "**...i reče: 'Gospodar vaš vam zabranjuje ovo drvo samo zato da ne biste meleki postali ili da ne biste besmrtni bili...'**" (El-A'rāf, 20.) Ibnul-Kajjim, rahimehullah, kaže: "Allahov je neprijatelj izučavao Ademovu i Havvinu prirodu, pa je zaključio da pretendiraju na vječnost u Džennetu, da žele Kuću vječnog užitka, pa im se, uvjerivši se da im može prići samo na taj način, zaklinjao da im je iskreni savjetnik: **'Gospodar vaš vam zabranjuje ovo drvo samo zato da ne biste meleki postali ili da ne biste besmrtni bili.'**"

IZAZIVANJE SUMNJI

Jedna od šejtanovih metoda kojima zavodi ljude jeste izazivanje kolebanja u vjerovanju sumnjama na koje navodi. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, upozorio nas je na određene sumnje koje šejtan donosi. U Ebu-Hurejrinom, radijallahu 'anhu, predanju kaže se sljedeće: "Šejtan priđe čovjeku i upita ga: 'Ko je stvorio to i to? Ko je stvorio to i to?', sve dok ga ne upita: 'A ko je stvorio Allaha?' Kad to doživi, neka čovjek zatraži utočište u Allaha i neka prestane s tim."[2]

Čak ni ashabi nisu bili pošteđeni šejtanovih sumnji i nejasnoća. Štaviše, neki od njih otvoreno su se požalili Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, da pate od sumnji i nejasnoća koje im šejtan donosi. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Neki ashabi došli su kod Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, žaleći se: 'U sebi osjetimo nešto o čemu niko od nas ne bi smio ni progovoriti!' Vjerovjesnik, sallallahu

[1] *Igasetul-lehfan*, 1/132
[2] El-Buhari (3277) i Muslim (134)

'alejhi ve sellem, upita ih: 'Jeste li to već osjetili?' 'Jesmo', odgovoriše, na šta Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zaključi: 'To je oličenje jasnoće vjerovanja.'"[1]

Jasnoća vjerovanja jeste njihova borba protiv ružnih misli, preziranje i uveličavanje te iste vesvese. Na pitanje u vezi s vesvesom, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovorio je: "To je oličenje čistote vjerovanja."[2]

Velike su sumnje od kojih su patili Vjerovjesnikovi, sallallahu 'alejhi ve sellem, ashabi. Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek došao kod Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i požalio se: 'Allahov Poslaniče, neki su od nas izloženi takvim mislima da bi im bilo draže izgorjeti nego se izjasniti s tim u vezi!' Na to Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Allah je najveći! Allah je najveći! Allah je najveći! Hvala Allahu, Koji je šejtanovu spletku sveo na vesvesu!'"[3]

Svevišnji Allah objavio je ajete u kojima govori o sumnjama koje šejtan ubacuje u misli: **"Prije tebe Mi nijednog poslanika i vjerovjesnika nismo poslali, a da šejtan nije, kad bi on što kazivao, u kazivanje njegovo nešto ubacio; Allah bi ono što bi šejtan ubacio uklonio, a zatim bi riječi Svoje učvrstio – Allah sve zna i mudar je – da bi ono što je šejtan ubacio učinio iskušenjem za one čija su srca bolesna i za one čija su svirepa – a nevjernici su, zaista, u beskrajnoj neslozi – i da bi oni koji su znanjem obdareni spoznali da je Kur'an istina od Gospodara tvoga, pa u nj povjerovali i da mu srca njihova budu sklona. A Allah će vjernike, doista, na Pravi put izvesti."** (El-Hadždž, 52.–54.)

Značenje je sljedeće: kad bi Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, razmišljao i želio, šejtan bi se spletkama miješao u njegovo razmišljanje i želje govoreći: "Mogao bi tražiti od Sve-

[1] Muslim (132)
[2] Muslim (133)
[3] Ebu-Davud (4271)

višnjeg Allaha bogatstvo kako bi pomogao muslimanima", ili bi ga navodio na želju da svi ljudi povjeruju, ali bi Sveznajući Allah uklonio ono što bi šejtan ubacio u Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, želje, jer bi se on, Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, podsjetio na Istinu i na Allahovu volju. Postoji mišljenje da ajet znači: šejtan pokušava dodati Kur'anu ono što nije od njega, ali je to izrazito nastrano mišljenje, negira ga činjenica da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio zaštićen u pogledu dostavljanja Objave.

Objašnjavajući sumnje koje šejtan ubacuje čovjeku, Šekik, rahimehullah, rekao je: "Svako jutro šejtan mi postavlja četiri zamke: ispred, iza, s desne i s lijeve strane. Stane ispred mene i govori mi: 'Ne plaši se, zaista je Allah milostiv i prima pokajanje!', i ja tada proučim: **'Ja ću sigurno oprostiti onome koji se pokaje i uzvjeruje i dobra djela čini, i koji zatim na Pravome putu istraje.'** (Tā Hā, 82.) Ili me presretne iza, pa me plaši neimaštinom u pogledu potomstva koje ću ostaviti iza sebe, i ja samo proučim: **'Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani...'** (Hūd, 6.) S desne strane zavodi me ženama, i ja proučim: **'...a lijep ishod će biti za one koji se budu Allaha bojali.'** (El-A'rāf, 128.) S lijeve strane prilazi mi navodeći me na odavanje strastima, a ja proučim Allahove, dželle šanuhu, riječi: **'...i između njih i onoga što budu željeli bit će prepreka postavljena...'** (Sebe', 54.)"

OPOJNA PIĆA, KOCKANJE, MNOGOBOŠTVO I GATANJE

Sveznajući je Allah rekao: **"O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvrati. Pa hoćete li se okaniti?"** (El-Mā'ide, 90.–91.)

Pod *vinom* se podrazumijeva sve što opija, pod *kumirima* sve što se obožava mimo Allaha, dželle šanuhu: kamenje, stabla, kipovi, kaburovi, istaknute ličnosti..., a pod izrazom *strelice za gatanje* misli se na strelice uz pomoć kojih ljudi pokušavaju saznati sudbinu, iako se u tu svrhu mogu upotrebljavati i kamenčići i sl., na kojima su ljudi ispisivali: "Gospodar mi naređuje", odnosno: "Gospodar mi zabranjuje", pa, kad bi se htio oženiti, poduzeti putovanje itd., zavukao bi ruku u torbu s tim strelicama, odnosno kamenčićima: ako bi izvukao ono na čemu je pozitivan zapis, poduzeo bi to isto djelo, a ako bi izvukao ono na čemu je negativan zapis, sustegnuo bi se od tog djela.

Šejtan ljude bodri na spomenute četiri stvari jer su same po sebi stranputica i imaju kobne, ružne posljedice. Naime, opojna pića uništavaju razum onoga ko ih konzumira, a kad izgubi razum, čovjek čini pogubna djela, zabranjene stvari, izostavlja ibadete i uznemirava ljude.

Ibn-Kesir, rahimehullah, u svom je tefsiru naveo sljedeće Osmanovo, radijallahu 'anhu, predanje: "Klonite se vina, jer je ono majka svih zala. Među narodima koji su živjeli prije vas bio je pobožnjak koji je činio ibadet i izolirao se od ljudi, pa se u njega zaljubila neka razvratnica i poslala svoju sluškinju da ga pozove na svjedočenje. Ušao je s njom, i ona je zatvorila vrata, te je vidio tu lijepu ženu, pored nje dječaka i posudu s vinom. Ona mu reče: 'Boga mi, nisam te pozvala zbog svjedočenja, već sam te pozvala da počiniš blud sa mnom, ili da ubiješ ovog dječaka, ili da popiješ ovo vino.' Pošto mu dade čašu vina, on zatraži još, i tako je pio sve dok s njom nije blud počinio i dok nije život dječaku oduzeo. Zaista vino i vjerovanje ne mogu zajedno, jedno drugo u potpunosti isključuje."

Ibn-Džerir, Ibnul-Munzir, Ibn Ebi-Hatim, Ebuš-Šejh, Ibn-Merdevejh i En-Nuhas u djelu *En-Nasih*, zabilježili su predanje preko Sa'da b. Ebi-Vekkasa, radijallahu 'anhu, u kojem se

navodi da je neki ensarija napravio ručak za određene ashabe i poslije ručka ih napojio vinom, prije nego što je bilo zabranjeno njegovo konzumiranje. Pošto su se napili, počeli su se nadmetati, pa su se sukobili, te je Sa'd b. Ebi-Vekkas u toj svađi dobio udarac po nosu s devinom čeljusti, i trag od tog udarca vidio se sve do njegove smrti.[1]

Isto tako, jedan je ashab stao klanjati kao imam ljudima, a bio je pijan – bilo je to prije nego što je zabranjeno konzumiranje alkohola – te je učio suru El-Kāfirūn na sljedeći način: "Reci: 'O vi nevjernici, ja ću se klanjati onima kojima se vi klanjate...'", nakon čega je Svevišnji Allah objavio: **"O vjernici, pijani nikako molitvu ne obavljajte, sve dok ne budete znali šta izgovarate..."** (En-Nisā', 43.)

Često možemo vidjeti da se oronuo starac napije i postupa kao luđak, legne na put da ljudi prelaze preko njega, smiju mu se odrasli i djeca...

Igre na sreću bolest su kao što je bolest i konzumiranje opojnih pića. Kad čovjek ogrezne u njima, teško je izliječiti se. Upražnjavanjem igara na sreću gubi se vrijeme, nepovratno troši imetak, dovodi do mržnje i potiče na zabranjeno.

Kad se radi o postavljanju kumira, šejtan to traži od ljudi kako bi se kumiri obožavali mimo Allaha, dželle šanuhu. Obožavanje kumira bilo je rasprostranjeno u prošlosti, a prisutno je i danas. Štaviše, šejtani su uvijek uz kumire, ponekad se obraćaju onima koji ih obožavaju, odnosno daju im da vide određene stvari zbog kojih njihovi obožavatelji imaju pouzdanje u njih, pa im se obraćaju u potrebama, nevoljama, od njih traže pobjedu u ratovima, u njihovo ime žrtvuju životinje, oko njih izvode rituale plesa i svirke, u njihovo ime organiziraju razne praznike i proslave, i to je mnoge ljude u zabludu odvelo, a što je spomenuo Ibrahim, 'alejhisselam, moleći Svemogu-

[1] Vidjeti: *Ed-Durrul-mensur*, 3/158

ćeg Allaha: **"A kada Ibrahim reče: '...i sačuvaj mene i sinove moje da se klanjamo kumirima, oni su, Gospodaru moj, mnoge ljude na stranputicu naveli...'"** (Ibrāhīm, 35.–36.)

U mnogim muslimanskim zemljama rasprostranjeno je obožavanje kaburova, njima se moli, u ime njih se dobročinstvo čini, njima se žrtve prinose... U našem vremenu također je rasprostranjena jedna savremena novotarija zbog koje se šejtan podsmijava ljudima, a to je dizanje spomenika nepoznatom vojniku za kojeg tvrde da je oličenje ratnika: donose mu poklone, posjećuju ga delegacije i veličaju ga; kad god neki velikan posjeti zemlju u kojoj se nalazi takav spomenik, posjeti ga i daruje određenim poklonom. A sve spomenuto jeste vid obožavanja kumira, i to je šejtansko djelo.

U šejtanovo djelo spada i gatanje strelicama. Samo Sveznajući Allah poznaje budućnost, i upravo zato nam je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio klanjanje istihara-namaza kad želimo poduzeti putovanje, sklopiti bračnu vezu i sl., preporučio nam je klanjanje namaza u kojem molimo Svemogućeg Allaha da nam dâ najbolje rješenje. Po islamskom učenju, gatanje je ništavna stvar, jer strelice za gatanje ne znaju u čemu je dobro, one to nisu u stanju, a njihovo je konsultiranje pokazatelj manjka razuma i nedostatka znanja.

U gatanje spada i poplašivanje ptica. Pagani su, kad bi htjeli putovati, krenuli iz kuće i poplašili pticu: ako bi poletjela desno, smatrali bi taj put blagoslovljenim; ako bi poletjela lijevo, obuzeo bi ih pesimizam i vraćali bi se. I to je, također, zabluda.

VRAČANJE (SIHR)

Vračanje[1] je jedna od stvari kojima šejtan zavodi ljude, poučava ih toj štetnoj, a ne korisnoj vještini, koju zli koriste za

[1] O sihru sam detaljno govorio u posebnoj knjizi kojoj sam dao naslov: *'Alemus-sihri veš-šaveza.*

razdvajanje muža od žene, a taj je poduhvat u šejtana jedno od najvrednijih djela, o čemu smo već govorili.

Sveznajući je Allah rekao: "...**i povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik – šejtani su nevjernici: učili su ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: 'Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!' I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati iako su znali da onaj koji tom vještinom vlada neće nikakve sreće na onome svijetu imati. A doista je jadno ono za što su se prodali, kada bi samo znali!**" (El-Bekare, 102.)

Da li je vradžbina stvarnost ili privićaj

U vezi s pitanjem da li je vradžbina stvarnost ili privićaj, islamski učenjaci imaju podijeljenja mišljenja. Neki kažu da je vradžbina privićaj, i svoj stav dokazuju Allahovim, dželle šanuhu, riječima: "...**i odjednom mu se pričini da se konopi njihovi i štapovi njihovi, zbog vradžbine njihove, kreću.**" (Tā Hā, 66.) Dočim drugi učenjaci kažu da je vradžbina stvarnost, a u tome se pozivaju na 102. ajet sure El-Bekare. Najispravnije je mišljenje da postoje dvije vrste vradžbine: prividna vradžbina, koja se zasniva na trikovima i lahkoći pokreta, te stvarna vradžbina, kojom se može rastaviti muž od žene, nanijeti neprijatnost... .

Židov opčarava Poslanika, s. a. v. s.

Aiša, radijallahu 'anha, pripovijeda: "Allahovog je Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, opčarao čovjek po imenu Lebid b. el-A'sam, iz plemena Benu-Zurejk. Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, pričinjavalo se da čini ono što u stvarnosti

nije činio. Tako je bilo sve dok jednog dana, ili jedne noći, nije bio kod mene i dugo, dugo molio, pa je potom rekao: 'O Aiša, zar nisi osjetila da je Allah uslišao moju molbu! Sanjao sam dva čovjeka koji su došli kod mene, jedan je sjeo kod moje glave a drugi kod nogu.' Jedan drugog upita: 'Od čega boluje ovaj čovjek?' 'Opčaran je', odgovori drugi. 'Ko ga je opčarao?', opet upita prvi, na šta drugi odgovori: 'Lebid b. el-A'sam.' 'Na šta mu je napravio sihr?', upita prvi, a drugi odgovori: 'Na češalj i dlake spale prilikom češljanja, koji su umotani i stavljeni u posudu u kojoj se čuva cvjetni prah za palme.' Prvi, opet, upita: 'A gdje je to sakriveno?', na šta drugi odgovori: 'U bunar Zervan.' Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, otišao je s nekoliko ashaba do bunara. Kad se vratio, rekao je: 'O Aiša, voda u bunaru izgledala je kao rastopina kane a vrhovi palmi kao da su glave šejtanske.' Upitala sam: 'Allahov Poslaniče, zar nisi izvadio sihr?', na šta je odgovorio: 'Allah me već izliječio i bilo mi je mrsko da u ljudima izazivam zlo u vezi s tim', pa je naredio da se bunar zatrpa."[1]

Ne može se reći da se sihr koji je napravljen Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, negativno odrazio na poslanstvo i prenošenje Objave, tim prije što se sihr samo očitovao na Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, časnom tijelu, nije se odrazio na srce i razum, i stoga je imao status svih drugih bolesti od kojih je ponekad bolovao, a Svevišnji Allah sačuvao je Šerijat, jer: **"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!"** (El-Hidžr, 9.)

ČOVJEKOVA SLABOST

U čovjeku postoji mnogo slabih tačaka. One su zapravo bolesti koje šejtan produbljuje u njemu i naposljetku ih upotrebljava u njegovom zavođenju. Neke od tih slabih tačaka jesu

[1] El-Buhari (5736)

sljedeće: podložnost, očaj, gubljenje nade, oholost, pretjerana radost, samozadivljenost, samohvaljenje, nepravda, raskalašenost, nijekanje, nezahvalnost, brzopletost, nepromišljenost, bezumnost, škrtost, pohlepa, raspravljanje, sumnja, neznanje, nemar, zagriženo neprijateljstvo, samoobmana, laž, nestrpljenje, bojažljivost, uskraćivanje, buntovništvo, prelaženje granica, ljubav prema imetku, opčinjenost ovim svijetom...

Islam poziva ka popravljanju duše i oslobađanju od bolesti od kojih ona može oboljeti, a u to se mora uložiti trud kao što se treba biti strpljiv na iscrpnom putovanju.

Slijeđenje prohtjeva i zapovijesti duše koja navraća na zlo pristupačno je i lahko svakom čovjeku. Onaj ko se susteže i oslobađa od poroka sličan je čovjeku koji u rukama nosi veliku stijenu i penje se uz brdo, dok je onaj ko slijedi prohtjeve sličan čovjeku koji propada u provaliju. Iz toga su se razloga mnogi ljudi odazvali šejtanu i odatle pozivači u Istinu nailaze na velike poteškoće u pozivanju Svevišnjem Allahu.

Navest ćemo nekoliko izjava prvih učenjaka da bismo objasnili šejtanovo iskorištavanje čovjekovih slabosti.

Mu'temir b. Sulejman, rahimehullah, pripovijedao je da je njegov otac izjavio: "Govorili su mi da šejtan ubacuje vesvese i pokreće se u srcu prilikom tuge i radosti, a ako čovjek spomene Allaha, dželle šanuhu, on se povlači."[1]

Vehb b. Munebbih, rahimehullah, kaže: "Neki je pobožnjak upitao šejtana: 'Koja ti osobina najviše pomaže protiv čovjeka?' Na to je šejtan odgovorio: 'Plahovitost; kad je čovjek plahovit, mi se s njim igramo kao što se dijete igra s loptom.'"[2]

Ibnul-Dževzi, rahimehullah, naveo je i sljedeću Ibn-Omerovu, radijallahu 'anhu, izjavu: "Nuh, 'alejhisselam, upitao je šejtana koja svojstva najčešće upropaštavaju ljude, na šta je šejtan odgovorio: 'Zavist i požuda.'"

[1] *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 7/423

[2] *Telbisu Iblis*, str. 42.

Nije nam nepoznato kako je šejtan naveo Jusufovu, 'alejhisselam, braću da ga mrze, što je Jusuf, 'alejhisselam, na kraju potvrdio rekavši: "**Allah je bio dobar prema meni kad me je iz tamnice izbavio i vas iz pustinje doveo, nakon što je šejtan između mene i braće moje bio razdor posijao...**" (Jūsuf, 100.)

ŽENE I LJUBAV PREMA OVOM SVIJETU

Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izvijestio nas je da iza njega neće ostati veća smutnja po ljude od žena. Zbog toga je ženi naređeno pokrivanje tijela, osim lica i šaka, a ljudima je naređeno obaranje pogleda. Isto tako, Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio je osamljivanje sa strankinjom, rekavši da je šejtan treći kad se muškarac i žena osame. U jednom hadisu kaže se sljedeće: "Žena je avret, i kad izađe, šejtan uljepšava njeno tijelo."[1]

Možemo vidjeti koliku su smutnju žene napravile svojim izlaskom na ulicu. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, opisao ih je kao pokrivene a otkrivene. Organizacije na istoku i zapadu poduzele su mobilizaciju ljudi i žena s ciljem širenja vizuelnog razvrata, razvratnih priča i porno-filmova, poroka koji navode na razvrat.

Kad se radi o gajenju simpatije prema ovom svijetu, to je okosnica svih grešaka. Zbog ljubavi prema ovosvjetskim dobrima i borbe u ime njegovih prolaznih ljepota skrnavi se čast, otima tuđi imetak, kidaju rodbinske veze...

PJEVANJE I MUZIKA

Pjevanje i muzika načini su na koje šejtan uništava srca i kvari duše. S tim u vezi, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Između ostalih spletki i zamki kojima se služi Allahov,

[1] Et-Tirmizi (936)

dželle šanuhu, neprijatelj, zavodeći one čiji je udio u znanju, razumu i vjeri neznatan, kojima lovi srca neznalica i bezumnika – jeste zviždanje, pljeskanje rukama i pjevanje uz pratnju zabranjenih instrumenata, stvari kojima odvraća od Kur'ana i koristi ih u navođenju na grijehe i neposlušnost. To je šejtanova objava, gusti zastor između čovjeka i Milostivog, poticaj na pederastiju i blud. Šejtan je pjevanjem i muzikom zavodio bezumne ljude, prikazivao te poroke lijepim zavodeći i obmanjujući ljude, naveo ih na besmislena obrazloženja kad se radi o ljepoti tih istih poroka, i oni su prihvatili njegovo nagovaranje, te zbog toga zapostavili časni Kur'an..."[1]

Izaziva čuđenje činjenica da neki ljudi koji prizivaju pobožnost prihvataju muziku, plesanje i lelujanje kao vrstu ibadeta, okrećući leđa slušanju Allahovog, dželle šanuhu, govora, a prihvatajući slušanje šejtanu dragog glasa. Ibnul-Kajjim, rahimehullah, naveo je više od deset naziva za muziku: zabava, besmislica, neistina, lažni govor, zviždanje, pljeskanje rukama, put ka bludu, šejtanov govor, pospješivač licemjerstva u srcu, blesavi glas, grješni glas, šejtanov glas, šejtanov instrument i glas oholih.[2]

Ovaj je učenjak nadugo i naširoko objasnio zabranjenost spomenutog poroka, neistinu i potvore koje u sebi nosi, pa neka onaj ko želi konsultira njegovo djelo.

ZVONO – ŠEJTANOV INSTRUMENT

Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeći Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadis: "Zvono je šejtanov instrument."[3] To je razlog zbog čega meleki ne putuju s društvom u

[1] *Igasetul-lehfan*, 1/242
[2] Vidjeti: *Igasetul-lehfan*, 1/256
[3] Muslim (2114)

kojem se nalazi pas ili zvono, što se navodi u Ebu-Hurejrinom, radijallahu 'anhu, predanju.[1]

RAVNODUŠNOST PREMA OBAVEZAMA

Ako je čovjek privržen islamu, šejtan ne može naći načina da ga zavede, niti da se s njim igra. Međutim, ako je nemaran prema određenim obavezama, šejtan već ima priliku da ga zavede. Sveznajući Allah kaže: **"O vjernici, živite svi u miru i ne idite stopama šejtanovim; on vam je, zaista, neprijatelj otvoreni."** (El-Bekare, 208.)

Dakle, ulazak u islam u potpunosti stvar je koja čovjeka oslobađa od šejtana. Naprimjer, kad su safovi u džamiji zbijeni, šejtani tada nemaju pristupa klanjačima, ali, ako između ljudi postoje praznine, šejtani se zbijaju u te praznine. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom je prilikom rekao ashabima: "Poravnajte safove i ne dopustite šejtanima da uđu među vas kao što ulaze *evladul-hazef*!" Neko upita: "Allahov Poslaniče, a šta je to evladul-hazef?" "To su janjad bez vune koja žive u Jemenu", odgovori Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.[2]

U drugom hadisu navodi se sljedeće: "Poravnajte safove i zbijte se! Tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moja duša, ja doista vidim šejtane između vaših safova, kao da su prašnjava sitna stoka."[3]

[1] Muslim (2113)

[2] Ahmed i El-Hakim, s vjerodostojnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 1/384.

[3] Ebu-Davud i Et-Tajalisi, s vjerodostojnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 1/384.

KAKO ŠEJTAN VESVESAMA UTJEČE NA ČOVJEKA

VESVESE

Šejtan na čovjekov razum može utjecati na nama nedokučiv i nepoznat način. U tome mu pomaže čovjekova priroda prema kojoj je stvoren. Takvo utjecanje nazivamo vesvesom. O tome nas je izvijestio Sveznajući Allah, kad je rekao: **"...od zla šejtana-napasnika, koji zle misli unosi u srca ljudi..."** (En-Nās, 4.–5.) Kometirajući ove ajete, Ibn-Kesir, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Šejtan napada čovjeka: ako ga obuzme zaborav i nemar, on ubacuje vesvese, zle misli; ako spomene Svevišnjeg Allaha, šejtan se povlači."

Prethodilo je Enesovo, radijallahu 'anhu, predanje u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Zaista šejtan kola ljudskim tijelom kao što kola krv."[1]

Na isti način, ubacivanjem vesvesa, zaveo je Adema, 'alejhisselam, navevši ga da pojede plod zabranjenog drveta: **"Ali šejtan mu poče bajati i govoriti: 'O Ademe, hoćeš li da ti pokažem drvo besmrtnosti i carstvo koje neće nestati?'"** (Tā Hā, 120.)

ŠEJTANOVO PRIKAZIVANJE

Ponekad šejtani prilaze čovjeku ne putem vesvese već se prikazuju u ljudskom obliku, razgovaraju s čovjekom i on čuje njihov glas. Ponekad čuje njihov glas, ali ih ne vidi; naređuju, odnosno zabranjuju određene stvari, shodno svojim željama. Može se desiti da se pojave u čudnom obliku; ljudi u određenim situacijama znaju da su to džini, a ponekad džini slažu i tvrde da su meleki. Isto tako, u određenim prilikama sebe na-

[1] El-Buhari (7171) i Muslim (2175)

zivaju *poznavatelji nevidljivog svijeta*, odnosno tvrde da dolaze iz duhovnog svijeta.

O svemu tome oni neke ljude obavještavaju direktnim putem ili preko posrednika s kojim se izmiješaju i govore iz njega, a odgovor se u određenim situacijama dobije napismeno.

Džini mogu i više od toga: nose čovjeka iz mjesta u mjesto, i naoko izgleda da leti, donose mu stvari koje zatraži, ali sve te usluge oni pružaju samo zabludjelim koji zaniječu Allaha, dželle šanuhu, Gospodara Zemlje i nebesa, odnosno onima koji čine velika i pogubna zla.

Možda će takve osobe pokazivati dobrotu i bogobojaznost, a u stvarnosti su najzabludjeliji i najgrješniji ljudi. Kad je riječ o kazivanju o tim ljudima, prvi su učenjaci i muhadisi zapisali brojna predanja koja se ne mogu poreći jer su dostigla stupanj mutevatir-predanja.

Između ostalog, tu je Ibn-Tejmijjina, rahimehullah, izjava u vezi s El-Halladžom: "...znao je izvoditi trikove i ponekad su mu šejtani bili na usluzi. Jednom je prilikom s njim bilo nekoliko njegovih pristalica na brdu Ebu-Kubejs, pa su od njega zatražili halve, i on je otišao malo podalje od njih, te im donio tanjir halve. Poslije su razotkrili slučaj: taj je isti tanjir halve ukraden iz prodavnice halve u Jemenu, donio ga je šejtan zadužen za djelovanje na tom području."

Zapisao je i ovo: "Slične se stvari često dešavaju i drugim ljudima mimo El-Halladža, onima koji imaju sličnosti sa šejtanom, i poznajemo mnoge takve savremenike, a i potonje. Od njih je čovjek koji živi u Damasku: šejtan ga je preko brda Salihijja nosio u okolna sela, pa bi kroz vazduh dolazio do kućne ograde te bi, naočigled ljudi, ušao u kuću. Ili bi sa svojim drugovima ušao na Malu kapiju[1] Damaska; a bio je jedan od najpokvarenijih ljudi. Drugi je živio u zaštićenoj kuli koja se na-

[1] To je jedna od tadašnjih šest kapija Damaska.

lazila na periferiji Šama, u selu Šahida: šejtani su učinili da naočigled ljudi leti na brdo. On je bio drumski razbojnik, a većina njih jesu zli ljudi. Postojao je i čovjek po imenu Ebul-Mudžib el-Buši. Njemu su podizali veliki šator, u mrkloj noći, i pravili kruh, približavajući mu se na taj način, ali ne spominjući Allahovo, dželle šanuhu, ime – sa sobom nisu imali nijednu knjigu niti svezak u kojem je bilo napisano Allahovo ime – i potom bi taj isti El-Buši poletio na njihove oči, čuli bi kako razgovara sa šejtanom, a ako bi se desilo da se neko nasmije ili krišom uzme kruha, bio bi udaren defom, dočim oni nisu vidjeli ko udara tim defom. Šejtan bi ih izvijestio o nekim stvarima u vezi s kojim bi ga pitali, pod uvjetom da mu, kao žrtvu, prinesu kravu, konja i sl., ali da tu žrtvu udave ne spominjući pri tom Allahovo, dželle šanuhu, ime, i tek tada bi udovoljio njihovoj potrebi."

Šejhul-islam zapisao je da je neki starac priznao da je činio blud i bavio se pederastijom s maloljetnicima. Zabilježio je sljedeće njegove riječi: "Dolazi mi crni pas koji između očiju ima dvije bijele tačke i govori mi: 'Taj i taj zavjetovao ti se, i sutra će ti donijeti zavjet!' Sutra bi taj isti čovjek uistinu donio ono na šta se obavezao, a starac nevjernik upoznao bi ga s tim prije nego što bi ovaj izjavio zbog čega je došao."

Isto tako, prenio je njegove sljedeće riječi: "Kad bi od mene zatražio zamjenu ladana[1], rekao bih da sačeka sve dok ne izgubim svijest, i tada bi ladan odjednom bio u mojoj ruci, a ja ne bih znao ko ga je donio; i još sam hodao ispred crnog stupa na kojem je bila svjetlost."

"Kad se ovaj starac pokajao, počeo obavljati namaz, postiti i kloniti se zabranjenih stvari, crni je pas nestao i prestao mijenjati ladan, a nije donosio ništa drugo", kaže Ibn-Tejmijje.

Pripovijedao je da je neki drugi šejh imao na raspolaganju

[1] Miomirisna ljekovita smola

šejtane koje je slao u određene ljude, pa bi porodica savladanog dolazila kod tog istog šejha, tražeći da ga izliječi i plaćajući veliki iznos u srebrenjacima, i on bi naredio svojim pristalicama šejtanima pa bi napustili tijelo tog čovjeka. Džini su mu ponekad donosili srebrenjake i hranu koje bi ukrali od svijeta. Štaviše, jedan je čovjek imao smokve skrivene u košnici, a kad je šejh od šejtana zatražio smokve, donijeli su mu košnicu; vlasnik košnice tražio je smokve, ali je vidio da je ona nestala.

Govorio je o jednom stjecatelju znanja kojeg su šejtani zaveli rekavši mu: "Oslobodit ćemo te obaveze namaza i donosit ćemo ti sve što poželiš!" I zbilja su mu počeli donositi halvu. A kad je došao kod jednog učenjaka koji je poznavao sunnet, pravovjerni je od njega zatražio pokajanje, i još je vlasnicima halve platio halvu koju je pojeo taj čovjek kojeg su šejtani doveli u smutnju.[1]

Razmatrajući određene načine zavođenja, šejhul-islam je rekao: "Poznajem čovjeka kojem se biljke obraćaju govoreći koje koristi u sebi nose, ali mu se obraća šejtan koji se uvukao u te iste biljke. Također, poznajem čovjeka kojem se obraćaju drveće i kamenje: 'Blago tebi, o štićeniče Allahov!' I kad on prouči Ajetul-Kursiju, ta pojava nestane. A poznajem i čovjeka koji ode u lov na ptice, pa mu se vrapci i neke druge ptice obraćaju: 'Ulovi me, neka me pojedu siromasi!', a to šejtan uđe u njih kao što uđe u čovjeka i obraća mu se. Ima i onih koji budu u zatvorenoj kući pa sebe vide napolju a uopće nisu otvorili vrata, i obrnuto. To su ga džini zapravo unijeli i iznijeli velikom brzinom, ili su se pretvorili u njegov lik. Ako čovjek prouči Ajetul-Kursiju više puta uzastopno, ta pojava nestane."[2]

S tim u vezi, ostavio je i sljedeći zapis: "Poznajem čovjeka kojem se neko obraća govoreći mu: 'Ja sam ispunjenje Allaho-

---

[1] *Džami'ur-resa'il*, str. 190.–194.
[2] *Medžmu'atul-fetava*, 11/300

vog obećanja!', i on smatra da je to Mehdija, čijom nas je pojavom obradovao Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem. Još mu se dešavaju neobične stvari, kao naprimjer, naumpadne mu pokret ptice ili skakavca: ako mu naumpadne njihov pokret desno, te životinje krenu na desnu stranu; ako mu naumpadne da krenu lijevo, one krenu na lijevu stranu: idu tamo kuda on želi. Ako mu naumpadne da određene životinje stoje, odnosno spavaju, odnosno kreću se, desi se ono što poželi a da on s tim u vezi ne učini nikakav vidljiv pokret. Više od toga, nose ga u Meku i vraćaju nazad, donose mu izuzetno lijepe osobe i govore: 'Ovo su arhanđeli, došli su te posjetiti!' (...) Oni mu kažu: 'Znak da si ti Mehdija jeste izrastanje madeža na tvom tijelu', i madež se na njegove oči pojavi. Sve ovo (a i neke druge stvari), zapravo je šejtanova spletka."[1]

Prilika je navesti i njegove sljedeće riječi: "Sljedbenicima zablude i novotarija koji žive skromno i bave se ibadetom na Šerijatom nelegitiman način, ponekad se mogu desiti određena otkrovenja i utjecaj. Takvi često odlaze na mjesta na kojima je zabranjeno klanjati, utoliko prije što im na tim istim mjestima šejtani dolaze i obraćaju im se određenim stvarima kojima se obraćaju vračevima. Naprimjer, šejtani su ulazili u kumire i iz njih se obraćali svojim obožavateljima, pomagali im u izvršavanju određenih zapovijesti kao što su pomagali čarobnjacima, obožavateljima kumira, Sunca, Mjeseca, zvijezda... Pošto bi im ovi usmjerili ibadete koje bi smatrali njima dostojnim: njihovo slavljenje, oblačenje određene odjeće, mirisanje itd., možda bi im šejtani i došli, a oni su ih nazivali duhovnom stranom zvijezda i možda bi ispunili neke njihove potrebe."[2]

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 11/300
[2] *Medžmu'atul-fetava*, 19/41

Približavanje šejtanima činjenjem grijeha

Ljudima koji prizivaju da su Allahovi, dželle šanuhu, štićenici zapravo služe šejtani, i oni im se, ako žele ostvariti određene ciljeve, moraju približiti činjenjem nevjerstva i širka, koje šejtani vole. Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, spomenuo je da mnogi od te kategorije ljudi Allahove, dželle šanuhu, riječi pišu nečistoćom, mijenjaju kur'anska slova u surama El-Fātiha, El-Ihlās ili u nekim drugim surama. Spomenuo je i to da će kur'anske ajete ponekad napisati krvi ili nekom drugom nečistoćom, odnosno da će napisati neke druge izjave kojima su šejtani zadovoljni, odnosno da će to isto izgovoriti. A kad napišu, odnosno izgovore ono čime su šejtani zadovoljni, oni im pomognu u ostvarenju određenih ciljeva: presušivanju određenog izvora, letenju u određena mjesta, donošenju imetka od određenih ljudi, imetka koji šejtani ukradu od varalica, odnosno onog imetka koji je ostavljen na određeno mjesto bez izgovaranja Allahovog, dželle šanuhu, imena...[1]

Prizivatelji poznavanja nevidljivog svijeta (ridžālul-gajb)

El-Izz b. Abdusselam, rahimehullah, zapisao je da postoje šejtani koje ljudi nazivaju *ridžālul-gajb* i da neki ljudi s njima razgovaraju, pa im se dese određene nadnaravne stvari zbog kojih tvrde da su Allahovi, dželle šanuhu, štićenici, te da neki od njih pomažu mnogobošcima u borbi protiv muslimana i govore: "Poslanik mu je naredio da se bori u mnogobožačkim redovima protiv muslimana jer su muslimani neposlušni."

Ovaj je isti učenjak još rekao: "U stvarnosti, oni su braća mnogobožaca. I kad se radi o njima, učeni ljudi podijelili su se na tri tabora: prvi je tabor koji odriče postojanje ridžalul-gajba (ali su ih ljudi vidjeli, ili su prenesena predanja od onih koji su ih vidjeli, ili su povjerljivi ljudi pričali o onome što su vidjeli, i kad ih vide, uvjere se u njihovo postojanje i priklone im

[1] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 19/35

se); drugi je tabor koji ih je spoznao i pozvao se na određenje, pa je povjerovao da postoji neki tajni način do Allaha, različit od onoga koji su poznavali vjerovjesnici; i, treći je tabor koji nije mogao kazati da postoji evlija koji ne potpada pod Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, način ispovijedanja vjere, pa su kazali: 'Muhammed je poslanik objema skupinama', a ovi veličaju Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, osim što ne poznaju njegov Šerijat."

Zatim je objasnio njihovu suštinu i suštinu njihovih pristalica: "Istina je da ti ljudi pristaju za šejtanima, i da su ridžalul-gajb zapravo džini, a nazivaju se *ridžal* shodno ajetu: **"...i bilo je ljudi koji su pomoć od džina tražili** (*bi ridžālin minel-džinn*)**, pa su im tako obijest povećali..."** (El-Džinn, 6.) Uostalom, čovjek osjeća i vidi, osim što se ponekad može izgubiti iz vida, ali ne uvijek. Onaj ko smatra da su ridžalul-gajb – ljudi, taj je pogriješio jer ne zna."

Potom je El-Izz b. Abdusselam objasnio razlog njihove podjele na spomenuta tri tabora, rekavši da je posrijedi nerazlikovanje između šejtanovih pristalica i Allahovih, dželle šanuhu, štićenika. Također je objasnio da riječi i poduhvate takvih ljudi treba staviti na vagu Kur'ana i hadisa: ono što se podudara s islamom dobro je djelo; ono što mu se suprotstavlja greška je. I ma koji poduhvat čovjek učinio i ma koje sposobnosti imao, on nije vjernik niti Allahov štićenik, makar letio po zraku i hodao po vodi, ako nije privržen Kur'anu i hadisu.[1]

Dakle, čovjek mora imati mjeru kojom će razlikovati Allahove štićenike od šejtanovih pristalica, praviti razliku između dobrih i zločestih, u protivnom, zalutat će i zastraniti, te će Allahove, dželle šanuhu, neprijatelje doživljavati kao Njegove štićenike, a ta je mjera – Kur'an i hadis. I, ako je čovjek privržen Kur'anu i hadisu, uspjet će, u protivnom, nije ni na čemu,

[1] Vidjeti: *Šerhul-'akidetit-tahavijje*, str. 571.–572.

makar mi gledali da oživljava mrtve i obične metale pretvara u plemenite.

Dajući osnovne smjernice s tim u vezi, šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, između ostalog, rekao je sljedeće: "Ko ne razlikuje između mogućnosti koje daje Milostivi i onih koje daje šejtan, njemu neće biti jasna Istina od neistine. Onaj čije srce Allah, dželle šanuhu, ne prosvijetli suštinom vjerovanja i slijeđenjem Kur'ana – neće moći raspoznati put onoga koji slijedi Istinu od puta onoga ko slijedi laž, njemu će stvari i mogućnosti biti zamršene, i to u mjeri u kojoj je ljudima bilo zamršeno stanje lašca Musejleme iz Jemame i drugih lažaca koji su prizivali vjerovjesništvo, a ustvari su bili lašci."[1]

Šejhul-islam napisao je djelo koje nam, ako ga proučimo, daje mogućnost razlikovanja između Allahovih, dželle šanuhu, štićenika i šejtanovih pristalica, i poslije njegovog čitanja neće nam biti nejasno ništa u vezi sa šejtanovim pristalicama. To svoje djelo nazvao je *El-Furkan bejne evlija'ir-Rahman ve evlija'iš-šejtan* (*Rastavljač između Allahovih štićenika i šejtanovih pristalica*).

Niko poslije vjerovjesnika Sulejmana, a. s., ne može vladati džinima

Svemogući Allah uslišao je Sulejmanovu, 'alejhisselam, dovu i dao mu vlast koju niko poslije njega neće imati. Stoga, ako se džini pokore određenom čovjeku, to nije potčinjavanje džina tom istom čovjeku, već se radi o dobrovoljnoj poslušnosti džina. Nameće se pitanje: je li to uopće dopušteno?

Na ovo kompleksno pitanje odgovorio je šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekavši: "Kad je riječ o odnosu džina prema čovjeku, postoji nekoliko mogućnosti. Može se desiti da čovjek navraća džine na iskren ibadet samo Svevišnjem Allahu i poslušnost Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, što

[1] *Džami'ur-resa'il*, str. 197.

Allah i Njegovi poslanici zahtijevaju, a i neki džini na to navraćaju čovjeka, i to su najbolji Allahovi, dželle šanuhu, štićenici i Resulullahovi, sallallahu 'alejhi ve sellem, namjesnici. Može se desiti da čovjek koristi džine u dopuštene svrhe, i on ima status onoga čovjeka koji koristi ljude u dopuštene svrhe, navraća ih na izvršavanje dužnosti, a odvraća od onoga što im je zabranjeno činiti, odnosno u tome ima status vladarâ koji to isto čine. Ako pretpostavimo da je takav čovjek Allahov štićenik, najviše što možemo kazati jeste to da je pripadnik skupine Allahovih štićenika i da ima status sličan statusu vjerovjesnika-vladara u odnosu na poslanika-podanika, kao što je naprimjer slučaj sa Sulejmanom i Jusufom u odnosu na Ibrahima, Musaa, Isaa i Resulullaha, sallallahu alejhim ve sellem. A može se desiti i to da čovjek koristi džine za ono što su zabranili Svevišnji Allah i Njegov Poslanik, bilo da se radi o činjenju širka, ubistvu nedužne osobe, činjenju nasilja kojim se ne dovodi život u pitanje: izazivanje oboljenja, navođenje na zaboravljanje informacija i druge vrste nasilja; bilo da se radi o razvratu: omogućavanje razvrata onome ko ga želi..., takav se čovjek potpomogao džinima u grijehu i nasilju. Ako se njima potpomogao u nevjerstvu, i sam je nevjernik; ako se njima potpomogao u grijehu, i sam je veliki, odnosno obični grješnik. Ako takav čovjek nema putpun uvid u Šerijat pa se potpomogne džinima u onome za šta smatra da su nadnaravna djela, kao naprimjer, u obavljanju hadža, ili novotarskog čuvenja, ili letenju na Arefat – a taj isti čovjek ne obavlja prema Kur'anu i hadisu legitiman hadž – ili letenju iz grada u grad i sl., takav je čovjek zaveden i džini su protiv njega iskovali spletke."[1]

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 11/307

SPIRITIZAM (DOZIVANJE DUHOVA)

U našem se vremenu rasprostranilo mišljenje o spiritizmu. U to besmisleno praznovjerje povjerovalo je mnogo onih koje ljudi smatraju pametnim i učenim.

Tobožnje dozivanje duhova ima više načina: spiritizam u kojem se koristi duševno nadahnuće, raznorazni spoljni faktori i naučni trikovi, a postoji i spiritizam u kojem se upotrebljavaju džini i šejtani.

Prof. dr. Muhammed b. Muhammed b. Husejn u svojoj knjizi *Er-Ruhijjetul-hadise* otkriva mnoge prevare i izvitoperivanje stvarnosti, za kojima posežu ti ljudi. Naime, oni sve svoje pokuse izvode pod slabim, tamnocrvenim svjetlom, u ambijentu koji odiše bojom krvi, direktnim obraćanjem, pomjeranjem tijela i njihovim pomicanjem u velikoj tami u kojoj gledatelj ne može razaznati mjesta učesnika, niti izvor glasa, niti detalje prostorije: zidove, vrata, prozore itd.

Dr. Muhammed također je upozorio na upotrebljavanje stražnje (od prisutnih odvojene) sobe, odnosno na dio iste sobe ali koji je odvojen debelim paravanom, mjesto na kojem sjedi stranka nad kojom se izvodi tobožnje utjelovljenje. I iz toga paravanom odvojenog mjesta, uz mrak koji vlada u prostoriji, tobože izlaze utjelovljene duše i vraćaju se u tijelo a da prisutnima nije dopušten fizički kontakt s njima.

On smatra da oni koji se bave spiritizmom u tako mračnom ambijentu lahko mogu posegnuti za određenim naučnim dostignućima uz pomoć kojih mogu izvesti svoje trikove. A varanje ljudi trikovima star je i poznat način na koji šejtani zavode Allahove, dželle šanuhu, robove, jer oni kod ljudi traže ugled kao što zahtijevaju prisvajanje njihovog imetka. Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, spomenuo je skupinu betaihija koja je živjela u njegovom vremenu. Kaže da su prizivali poznavanje nevidljivog svijeta, otkrovenje i smatrali da

su poznavatelji budućnosti. I onda su otkrivene neke njihove laži. Naime, slali su nekoliko žena da ispitaju određene intimne stvari u porodici, pa bi vlasnika kuće zapanjili kad bi mu to otkrili, tvrdeći da su to stvari koje samo oni znaju.

Čovjeku kojem su natucali na nos vlast obećali su pokazati poznavatelje budućnosti, pa su podigli visoke stupove između kojih su razapeli konop i dali da po njemu hoda pehlivan (što je slično vještini igranja staklenim loptama na užetu), a taj je prevareni čovjek gledao izdaleka i zaključio da ljudi, uzdignuti iznad zemlje, ophode brdo. Za taj su trik od njega uzeli mnogo blaga, a on je naposljetku otkrio njihovu prevaru.

Drugog čovjeka po imenu Kufdžuk prevarili su stavivši nekog čovjeka u kabur, na šta je ovaj pomislio da mrtvi govore. Odveli su ga kod mezaristana u blizini Male kapije gdje je bio čovjek za kojeg su mu slagali da je Eš-Ša'rani (vukodlak) koji živi na brdu Libanon, ali mu nisu prišli blizu, već su stajali podalje, da ga obuhvati njegov blagoslov. Rekoše mu da šejh od njega traži određeni iznos novca, na šta Kufdžuk reče da šejh nastoji ostvariti otkrovenje, ali da zna da on, Kufdžuk, nema toliko, pa se primakao i potegnuo za vunu, te je sa šejha spala jarčeva koža kojom su ga bili ogrnuli.[1]

Dr. Muhammed b. Muhammed b. Husejn objasnio je da je posrednik (čovjek za kojeg oni koji se bave spiritizmom tvrde da mora biti duševno spreman kako ne bi bio obična mašina preko koje se ostvaruje kontakt s duhovima) obično lažac i veliki prevarant. Također je rekao da mnogi od tih posrednika nisu moralni, niti religiozni ljudi. Štaviše, oni koji se bave spiritizmom ništa od toga ne uvjetuju. Pozvao se na lično iskustvo koje mu je, nakon utvrđivanja i proučavanja, pokazalo da je posrednik zapravo bio veliki lažac.

Govorio je o tome da neki posmatrači postignu dogovor s

---

[1] Vidjeti: *Medžmu'atul-fetava*, 11/458

onima koji se bave spiritizmom, o pomno izabranim osobama za takve poduhvate i objašnjavanju neuspjeha kad među prisutnima primijete pronicljive, inteligentne ljude.

U svojoj je knjizi obradio prvi način na koji oni koji se bave spiritizmom tobože dozivaju duhove, a to je način u kojem se koriste izmišljanje, laž, duševni faktori i naučni trikovi. A letimično je ukazao i na drugi način u kojem se upotrebljavaju džini, i zauzeo stav da većina tvrdnji u vezi s dozivanjem duhova spada u drugu vrstu.

Drevna tvrdnja

Tvrdnja u vezi s dozivanjem duhova nije nova stvar, to je izuzetno stara tvrdnja koja postoji od pamtivijeka. Već smo govorili o tome kako su neki ljudi ostvarivali vezu sa džinima. Štaviše, u knjigama su zapisana pouzdana predanja o tome da su neki ljudi vjerovali da se duše umrlih vraćaju u život poslije smrti tijela. Govoreći o tome, šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, ostavio je sljedeći zapis: "Kad nekima od tih ljudi[1] umre član porodice, smatraju da im dolazi i obraća im se, vraća svoje dugove i povjerene stvari, da im oporučuje... Njima se samo šejtan pojavljuje u njegovom liku, a oni misle da je to uistinu njihov umrli."[2]

Savremeni eksperiment

Ahmed b. Izzuddin el-Bejanuni lično je imao iskustvo u vezi s dozivanjem duhova. To svoje iskustvo spomenuo je u knjizi *El-Imanu bil-mela'ike*, a ja imam želju doslovno ga prenijeti.

Autor spomenute knjige kaže: "Tobožnji spiritizam obuzeo je istočne i zapadne narode, o njemu je pisano na raznim jezicima, objavljivano u arapskim i stranim časopisima, pisana

[1] Misli na nevjernike, mnogobošce, čarobnjake i njima slične, kategoriju koju je šejtan dobro obmanuo.
[2] *Džami'ur-resa'il*, str. 194.–195.

djela, studije, izvođeni eksperimenti... Razumni su ljudi zaključili da je to čista laž i pozivanje u nevjerstvo i griješenje. Zaista je dozivanje duhova, koje plasiraju njegovi sljedbenici, laž i obmana, a duhovi koji se dozivaju samo su šejtani koji se igraju s ljudima i obmanjuju ih. I niko ne može dozvati ničiji duh, jer duša, nakon što napusti tijelo, odlazi u berzeh, gdje uživa ili pati, ona je time zauzeta, a nije onako kako smatraju oni koji se bave spiritizmom. I mene su pozvali u spiritizam. Poslije dugog eksperimenta, otkrio sam da je to čista laž i obmana uz pomoć šejtana koji se poigravaju s ljudima, a čiji je cilj zavođenje, obmana ljudi i prihvatanje prijateljstva od onih koji žele prijateljevati sa šejtanima..."

Početak eksperimenta

Ahmed b. Izzuddin el-Bejanuni nastavlja: "Prije otprilike deset godina upoznao sam čovjeka koji je tvrdio da, preko posrednika iz ljudske vrste, upotrebljava džine u korisne stvari i za čovjekovu dobrobit. Tvrdio je da je to postigao učenjem Kur'ana i zikrom, čime se bavio dugo, dugo vremena, a na šta ga je uputio stručnjak u toj oblasti. Jednog dana dođe mi posrednik noseći poziv tog i tog džina radi razgovora koji je za mene od vitalne važnosti. Otišao sam na ugovoreni termin, uzdajući se u Allaha, dželle šanuhu, i radujući se što ću eksperiment izvesti iznova..."

Kako je počela prevara

"Početak prevare koju su upotrijebili u mom slučaju jeste to što je dozivanje duhova počelo traženjem oprosta od Allaha, dželle šanuhu, izgovaranjem tehlila (la ilahe illallah) i učenjem zikrova, što čovjeka u prvom naletu navede na pomisao da zapravo razgovara s iskrenim, čistim, uzvišenim dušama. Ušao sam u posrednikovu kuću i osamili smo se u jednoj sobi. On je sjeo na krevet, te smo, po njegovoj uputi, počeli tražiti oprost

od Allaha, dželle šanuhu, i izgovarati tehlil, sve dok nije zapao u stanje polusna, pa sam ga položio na krevet i pokrio, po njegovoj prethodnoj uputi. I tada se začu tih glas koji mi nazva selam, iskaza dobrodošlicu i izjavi ljubav. Upozna me sa sobom govoreći da je stvorenje, ali nije melek, niti džin, već neka sasvim treća vrsta koja je stvorena Allahovom, dželle šanuhu, riječi: 'Budi!' (Još je tvrdio da ga džini pomno slušaju i da između njega i Svevišnjeg Allaha u pogledu dostavljanja zapovijesti postoji samo pet posrednika od kojih je peti Džibril, 'alejhisselam.) Tada me poče hvaliti, govoreći da će prekinuti svaki kontakt s ljudima i da će se zadovoljiti s vezom koju su uspostavili sa mnom, jer sam ja, kako tvrde, poseban čovjek u ovom vremenu, onaj kojem je Sveznajući Allah posvetio pažnju, odabrao ga za ovaj poziv... Spomenuo je još nekoliko divnih obećanja, o velikog li čuda! Ovom novom eksperimentu i lažnoj tvrdnji predao sam se oslanjajući se na Svemogućeg Allaha i moleći Ga da me sačuva posrtaja, uputi na očitu istinu, uzimajući za vodič znanje i istrajavajući na Pravom putu, i hvala Allahu, dželle šanuhu, na tome. Poslije prvog susreta, pozvao me na drugi i zakazao termin, a potom mi je lično on ukazao na izgovaranje određenih riječi kojima ću probuditi posrednika. Tako i bî: posrednik ustade, protrlja oči, kao da se probudio iz dubokog sna; on nije bio svjestan ničega što se dešavalo. Došao sam na drugi, ugovoreni sastanak, a poslije toga sastali smo se mnogo puta, u dugom vremenskom periodu. Na svakom sastanku ponavljana su mi divna obećanja, opisivana fascinantna budućnost koja me čeka i govoreno mi o velikoj koristi koju će ummet ostvariti mojim uzrokom."

Razvoj događaja

"Stvar se razvijala. Na svakom tretmanu dolazili su mi mnogi duhovi, javljajući se s uvodnim zikrovima i bez njih. Dok bih s posrednikom jeo ili pio čaj, njega bi obuzelo poznato stanje

polusna, pa bi nagnuo glavu naprijed i spustio bradu na prsa, a meni bi se obratio posjetitelj koji bi tvrdio da je melek, ili džin, ili ashab, ili evlija. Bio bi to govor u kojem mi iskazuje krajnje poštovanje, veličanje, blagoslov mojoj posjeti, najava blistave budućnosti; kad bi otišao, došao bi drugi..."

Ko su bili posjetitelji

"Po njihovoj tvrdnji, posjetili su me neki meleki, određeni džini, Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu – od ashaba, nekoliko evlija od kojih je bio Ebul-Hasan eš-Šazili, rahimehullah, nekoliko učenjaka kojima je posvjedočeno znanje i dobrota, kao naprimjer, šejh Ahmed et-Termanini, rahimehullah, te neki učenjaci koji su umrli za mog života, da bi se naposljetku pojavio moj otac, rahimehullah. A još prije obradovali su me posjetom mog oca, koja će se desiti u tačno određenom vremenu. Taj sam trenutak čekao tužan, i kad je nastupilo vrijeme, od mene su tražili da glasno proučim suru El-Vāki'a, što sam učinio, a oni mi tada rekoše: 'Za nekoliko trenutaka doći će tvoj otac, slušaj šta govori, i nemoj ga ništa pitati!'"

Opreznost počinje

"Nakon nekoliko minuta začuo se glas koji je tvrdio da je moj otac, nazvao mi selam, izrazio veliku radost zbog susreta sa mnom i moje povezanosti s duhovima. Oporučio mi je da pripazim posrednika i njegovu porodicu izdvajanjem određene sume novca, jer je to jedini način njegove zarade. Svoje je izlaganje završio salavatima koji se uče na namazu, a znam da je otac, rahimehullah, pridavao veliku pažnju donošenju salavata na Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, posebno formi koja se uči na namazu. (Veliko je čudo bilo to što je naglasak tog nepoznatog govornika bio sličan očevom naglasku.) Nazvao je selam i otišao. Ja sam se počeo pitati: 'Zašto su mi rekli da ga ništa ne pitam? U tome ima neki skriveni razlog.'

A taj skriveni razlog, koji sam tada saznao, bila je činjenica da to zapravo nije bio moj otac, već se radilo o njegovom pratiocu iz reda džina, koji ga je pratio cijelog života: svoj je glas prerušio u glas mog oca i prikazao se u nekim njegovim posebnostima. Oporučili su mi da ga ništa ne pitam utoliko što njegov džin-pratilac nije mogao znati sve pojedinosti u vezi s njim koje poznaje njegovo dijete, makar i mnogo znao. Dakle, upozorili su me da ga ništa ne pitam iz prostog razloga što neće znati odgovoriti i tako će se osramotiti. Tu istu metodu upotrebljavali su dovodeći druge duhove: svoje bi ime rekao tek nakon što bi pozdravio i brzo bi nestao. Tajni razlog tome već sam otkrio. Da se desilo da neki od njih kaže da je taj i taj istaknuti šejh, možda bih s njim počeo raspravljati o određenom naučnom pitanju, pa on ne bi mogao odgovoriti i tako bi cijela stvar došla u pitanje. Nešto tako zapravo se i desilo. Jedan od njih raspravljao je sa mnom, tvrdeći da je ženi dopušteno otkriti lice, da lice nije stidni dio tijela. Ja sam mu se u tome usprotivio, a on je davao totalno nestručne odgovore, i rasprava je buknula. Upitao sam ga: 'Kako odgovaraš na izjavu pravnika koji su rekli da je ženino lice avret, odnosno onih koji kažu da ga mora pokriti kad postoji bojazan od smutnje?' Ta je diskusija završena bez ikakvih rezultata. Potom me obavijestio da je on šejh Ahmed et-Termanini i – pobjegao. Tada mi se pokazalo da je to očita laž, tim prije jer je spomenuti šejh važio za velikog šafijskog pravnika, a šafijski autoriteti kažu: 'Cijelo ženino tijelo avret je, makar se radilo o sijedoj starici.' Da se radilo o spomenutom šejhu i da je u berzehu saznao nove informacije u vezi s tim pitanjem, on bi me upoznao s tim i uputio bi me na novi argument. Međutim, to je laž, prevara i pokušaj zavođenja. A Sveznajući Allah, neka Mu je hvala, htio je da me uputi i učvrsti na Istini i Pravom putu. Jer, otkrivanje lica, pogotovo u našem vremenu iskvarenosti i bolesnom društvu, stvar je koju ne dopušta razuman i religiozan čovjek."

Stvarnost izlazi na vidjelo

"Stvarnost je iz sastanka u sastanak izlazila na vidjelo, sve dok se nisam uvjerio da se radi o laži, potvori i prelaženju granica, te sam utvrdio da spiritizam nema nikakve veze sa čestitosti niti ima uporišta u vjeri. Posrednik, do kojeg oni toliko drže i oporučuju pažnju prema njemu i davanje novca za njegov trud, čovjek je koji ne klanja, a oni mu to ne naređuju; brije bradu, a oni mu ne naređuju da je pusti... To je čovjek koji bespravno uzima ljudski imetak, dajući im lažne nade, i ta nepoštena zarada njegov je jedini način zarađivanja. Štaviše, neki mi je čovjek, ubogi siromah, pošto je saznao da imam vezu s tim istim posrednikom, došao i požalio se da ga je on prevario uzevši od njega tri stotine sirijskih lira. Ja sam posrednika prisilio da mu vrati posuđeni novac, a on je to učinio iz svoje želje i želje svojih šejtana da ostanem s njima u vezi. Skoro svi posrednikovi poduhvati i poduhvati njegove porodice zasnivaju se na lažima."

Rezime

Izlaganje u vezi sa svojim eksperimentom šejh Ahmed b. Izzuddin el-Bejanuni završava sljedećim riječima: "Nakon što mi se otkrila stvarnost u vezi s prizivanjem duhova, oni su me pokušali zadržati prijetnjom, ali, hvala Svevišnjem Allahu, nimalo me nisu pokolebali. Kroz dugi period napisao sam dvije velike sveske njihovih izjava, u kojima sam sabrao većinu onoga što su mi kazivali. I kad se neistina pokazala tako da se nije mogla drukčije protumačiti, prekinuo sam vezu s njima, okarakterizirao ih kako sam već okarakterizirao i spalio sveske ispunjene lažima i prevarom. Duhovi koji za sebe tvrde da su duše ashaba, evlija i dobrih ljudi zapravo su šejtani, i ne priliči da razborit vjernik dopusti da ga prevare. A svi načini koje upotrebljavaju oni koji se bave spiritizmom jesu očita laž i neistina. Isti status ima spiritizam uz posrednika, koji sam spo-

menuo i lično probao, i spiritizam uz pomoć stola i findžana, o kojem su mi pričali neki ljudi koji su ga probali i došli do istog zaključka do kojeg sam ja došao. Izaziva čuđenje da sam, poslije toga, pročitao mnogo knjiga u vezi s dozivanjem duhova u kojima su razumni ljudi praktično došli do zaključka do kojeg sam i ja došao, i utvrdili da su ti isti duhovi zapravo ljudski pratioci iz redova džina, a Sveznajući je Allah mene još davno uputio na to, pa neka Mu je hvala! Ovim sam tekstom obavio dužnost savjetovanja, a Allah, dželle šanuhu, upućuje na Pravi put i On je pokrovitelj uspjeha!"

Opasnost tvrdnje

Tvrdnju da se duhovi mogu dozvati, šejtani i njihovi sljedbenici iz ljudskog roda upotrebljavaju u uništavanju vjerskih temelja. Duhovi koji se prizivaju, a to su ustvari šejtani, izgovaraju riječi kojima uništavaju i potiru vjeru, donoseći nove principe i primjere, koji se definitivno suprotstavljaju islamu. Naime, na jednoj takvoj seansi duh je na jeziku posrednika izjavio da se na seansi nalazi Džibril, a pošto prisutni nisu znali ko je Džibril, duh je rekao: "Zar ne poznajete Džibrila, koji je donosio Kur'an Muhammedu?! Na ovoj seansi imamo njegov blagoslov."

Dr. Muhammed b. Muhammed b. Husejn prenio je iz časopisa *'Alemur-ruh* članak pod naslovom *Govor velikog duha Hwaita Hoka*. U njemu se navodi sljedeće: "Moramo se ujediniti u ovom poduhvatu, u ovoj novoj vjeri! Mora nas predvoditi ljubav, moramo imati snage da se međusobno podnosimo i razumijemo... Moja je misija[1] brinuti se o lišenima i pomoći ljudima da oslobode svoju dušu od Svevišnjeg Boga[2]. Čovjek je stvoren od Zemaljskih elemenata[3] i neće doživjeti svoju punu

[1] Ovo su duhove riječi.
[2] Istinu je lažac rekao. Njegova je misija navesti čovjeka da ne vjeruje u Allaha, dželle šanuhu.
[3] Ovako došaptava čovjeku i laže mu da bi ga zaveo.

snagu sve dok u sebi ne osjeti Božiji dio i dio meleka... Duhovnost je moćnija od drugih pojava da utemelji novu vjeru koja će biti validna za cijeli svijet."

Iz istog časopisa također je prenio osnovne informacije u vezi s organizacijom koja je osnovana radi ostvarenja tog cilja. U časopisu je zapisano sljedeće: "Ova će organizacija biti valjana za sve ljude, preko nje upoznat ćemo pripadnike duhovnog svijeta kao novi način života, pripadnike koji će nas upoznati s novom stranom o Bogu i Njegovoj volji. Oni će nam donijeti mir, smiraj, duhovnost, sreću... Porušit će sve barijere između narodâ i pojedinacâ i potrti sve razlike između dogmi i vjera[1], a član u njoj moći će biti svaki čovjek, bez obzira na njegovu nacionalnost, boju kože, vjeru i političko opredjeljenje."

Duhovi će ponekad tvrditi da su poslani od Allaha, dželle šanuhu. S tim u vezi, dr. Muhammed b. Muhammed b. Husejn spomenuo je da je Muhammed b. Ferid Vudždi od duhova prenio njihovu sljedeću izjavu: "Mi smo poslani od Allaha kao što su poslanici poslani prije nas, osim što je naše učenje naprednije od njihovog. Naš je Bog njihov Bog, osim što je naš očitiji od njihovog, ima manje ljudskih svojstava a više božijih... Ne povinujemo se nijednom vjerovanju, niti ga prihvatamo bez razmatranja i razmišljanja, kao što ne prihvatamo ma koje učenje koje nema uporište u razumu."

Tvrde da su poslanici i vjerovjesnici samo posrednici visoke kategorije, da su nadnaravna djela koja su im data zapravo duhovne pojave, kao što su duhovne pojave događaji koji se odvijaju u sobi za prizivanje duhova. Isto tako, tvrde da putem spiritizma mogu ponoviti poduhvate koji se pripisuju Isau, 'alejhisselam.

Neke novine pokrenule su veliku propagandnu kampanju

---

[1] Doslovno ovako.

u kojoj tvrde da jedan od onih koji se bave spiritizmom u Americi može izvesti mudžize koje je imao Isa, 'alejhisselam: vraća vid slijepima, govor nijemima, pokrete paraliziranima... Treba znati da njegov sin, tobožnji ljekar, ima samo deset godina i da se zove Michael. Na bolesnika samo stavi prste i šapuće određene dove i riječi, poslije čega se desi nadnaravno djelo. Govore da je to dijete naslijedilo duhovni dar od svog oca i da za svoje usluge ne uzima nikakvu materijalnu nadoknadu.[1]

Naslijeđe ovog dječaka (koje je naslijedio od oca) podsjeća nas na priču koja se pripovijedala na periferiji Palestine. Govorilo se da se neki čovjek prikazivao za dobrog, bogobojaznog čovjeka i da je u to vrijeme, kad još nisu postojali avioni i auta, polazio na hadž uoči Arefata, boravio s hadžijama na Arefatu, prenio im poruke svojih bližnjih i prijatelja, a od njih uzimao poruke za ove, te bi se vraćao sljedeće noći. Mnogi su ljudi vjerovali da je on dobar i čestit čovjek, uprkos tome što nije obavljao sve hadžske obrede, nije boravio na Mini predviđeno vrijeme i nije bacao kamenčiće na džemretima.

Ali je Sveznajući Allah htio da se njegova neistina razotkrije i da ljudi saznaju njegov slučaj. Naime, kad je nastupila njegova smrt, pozvao je najstarijeg sina i obavijestio ga da će svake godine uoči Arefata po njega doći deva koja će ga odnijeti na Arefat. I pošto je deva došla, sin ju je uzjahao, a kad ga je odnijela u pustinju, stala je i obavijestila ga da je ona – šejtan, da ga je njegov otac obožavao i padao mu ničice, a on mu je zauzvrat pružao spomenute usluge. I kad je sin odbio učiniti sedždu šejtanu i zatražio utočište kod Allaha od njega, on ga je ostavio usred pustinje, ali je Svemogući Allah odredio da se sin ipak vrati živ, a zatim ljude obavijesti o stvarnosti svog oca nevjernika.

---

[1] Vidjeti ekskluzivno izdanje kuvajtskih novina *El-Kabes*, od 17. 10. 1977. godine.

Ovu je priču u nešto skraćenom obliku spomenuo šejh Ahmed b. Izzuddin el-Bejanuni u svojoj knjizi *El-Mela'ike.*

Da li je moguće dozvati duhove

Časopis *Scientific American* raspisao je veliku novčanu nagradu za onoga ko uspostavi dokaz za istinitost duhovnih pojava, i nju još niko nije osvojio i pored rasprostranjenosti onih koji se bave spiritizmom, njihovog djelovanja i umijeća u Americi. Štaviše, američki mađioničar Dunninger na taj je iznos dobrovoljno dodao drugu nagradu za onoga ko dokaže istinitost spiritizma, ali do dan-danas niko je nije osvojio.

Stav islama prema dozivanju duhova

Onaj ko razmisli o šerijatskim tekstovima koji se bave ovim pitanjem doći će do zaključka da je dozivanje duhova nemoguće. Sveznajući Allah izvijestio nas je da je duša dio gajba, nepojavnog svijeta, koji se apsolutno ne može dokučiti: "**Pitaju te o duši. Reci: 'Šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.'**" (El-Isrā', 85.)

Isto tako, izvijestio nas je da On usmrćuje uzimajući duše u času smrti: "**Allah uzima duše u času njihove smrti, a i onih koji spavaju, pa zadržava one kojima je odredio da umru, a ostavlja one druge do roka određenog...**" (Ez-Zumer, 42.) Svemogući Allah zadužio je određene meleke da kažnjavaju nesretnu, nevjerničku dušu, odnosno da pruže uživanje dobroj, bogobojaznoj duši. A Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izvijestio nas je o tome kako Melek smrti uzima duše i šta s njima čini nakon toga.

Dakle, duše su kod svoga Gospodara, On im je kao čuvare odredio snažne i sposobne meleke i nemoguće je da se one odvoje od njih i pobjegnu ka onima koji se bave spiritizmom i koji se igraju s ljudima tvrdeći da dozivaju duhove.

Neki od njih tvrde da su dozvali duše nekih dobrih robova,

vjerovjesnikâ i šehidâ, a je li moguće da oni napuste vječno uživanje u Džennetu i dođu u mračnu sobu u kojoj se dozivaju duhovi?! Šehidi su živi i kod Allaha su: **"Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga."** (Ālu ʻImrān, 169.) Imam Muslim zabilježio je predanje u kojem se navodi da je Resulullah, sallallahu ʻalejhi ve sellem, rekao: "Duše šehidâ nalaze se u utrobama zelenih ptica koje imaju kandilje okačene o Arš; lepršaju po Džennetu kuda god hoće i potom se vraćaju u te kandilje."[1] Kako oni koji se bave spiritizmom, savremeni lašci, tvrde da mogu dozvati njihove duše?! Allah, dželle šanuhu, kaže: **"O tome oni ništa ne znaju, a ni preci njihovi. Kako krupna riječ izlazi iz usta njihovih! Oni ne govore drugo do neistinu!"** (El-Kehf, 5.)

Sumnja i odgovor na nju

Oni će upitati: "Kako objašnjavate činjenicu da je duša upućena u ponašanje i djela čovjeka u kojem tvrdi da je bila?" Odgovor na ovu smumnju glasi: onaj ko tvrdi da je duh, on je zapravo šejtan, i to možda šejtan-pratilac, koji se ne odvaja od čovjeka. A već smo naveli dokaze koji ukazuju da svaki čovjek ima šejtana pratioca, koji poznaje mnogo kad se radi o njegovom ponašanju, običajima i osobinama, koji poznaje njegove rođake i prijatelje... Zbog toga on lahko može odgovoriti na postavljena pitanja, jer je upućen i raspolaže informacijama.

Ako neko upita: "Kako objašnjavate naučne odgovore koje nam daju ti isti duhovi?", možemo odgovoriti da smo već objasnili činjenicu da šejtani i džini raspolažu mogućnostima davanja naučnog, korisnog odgovora. Međutim, taj njihov odgovor u sebi nosi pokušaj navođenja na veliku zabludu, jer oni daju ograničen odgovor, da bismo imali povjerenja u njih, a

---

[1] Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (3804)

onda nas usmjeravaju na zlo i stranputicu, što uništava naš identitet na ovom i budućem svijetu.

Šejtani ostavljaju na cjedilu svoje pristaše

Ljudi koji tvrde da mogu dozvati duhove i izliječiti uz njihovu pomoć lašci su, a ti isti duhovi jesu šejtani, što smo već konstatirali. Desi se također da šejtani ljude ponize i ostave ih na cjedilu. Kuvajtske novine *El-Kabes*[1] objavile su sljedeći članak: "Cijela Velika Britanija ovih dana govori o duhovnom učenjaku Peteru Godwinu, koji raspolaže s nadnaravnim duhovnim sposobnostima kojima može izliječiti teške bolesnike, pronaći izgubljene stvari, potčiniti duhove u službi čovjeku... Peter Godwin imao je jedinstvenu moć i mogao se naći na više mjesta u jednom trenutku: prijatelji su ga vidjeli, naprimjer, u Londonu, drugi u Liverpoolu, treći u Manchesteru, dočim četvrta skupina ljudi tvrdi da nije bio ni na jednom od tih mjesta, već je, kažu, bio kod kuće, sa svojom porodicom. Ponekad bi se na određenom mjestu pojavilo nekoliko njegovih likova. Dok bi sjedio sa svojim prijateljima, pojavio bi se drugi Peterov lik, potom treći, pa četvrti, pa peti, te bi svi razgovarali. Peter Godwin bio bi oličenje tih pet prisutnih likova koji vode razgovor s prisutima, ili razgovaraju jedni s drugima, što bi prisutne zapanjilo. Ali, ovaj je čovjek nenadano izgubio svoje sposobnosti i preobrazio se u običnog čovjeka: nije više bio kadar liječiti bolesne, niti nalaziti izgubljene stvari, niti proricati budućnost, niti potčinjavati duhove u službi čovjeku. Godwinova je nesreća počela prošle godine, kad je svoje mogućnosti htio iskoristiti u ostvarenju određenih materijalnih koristi. Peter u blisku prošlost gleda i govori: 'Nisam pretpostavljao da će se ovo desiti, duhovi su se naljutili na mene i lišili me svog blagoslova.'"

[1] Vidjeti ekskluzivno izdanje ovih novina, od 12. 06. 1978. godine.

DŽINI I POZNAVANJE BUDUĆNOSTI

Mnogi ljudi misle da džini poznaju budućnost, a nevjernici iz redova džina pokušavaju učvrstiti to pogrešno uvjerenje kod ljudi. Svevišnji Allah objasnio je neistinitost tog vjerovanja. Naime, kad je Allah, dželle šanuhu, uzeo dušu svom vjerovjesniku Sulejmanu, 'alejhisselam (kojem je potčinio džine da rade po njegovom naređenju), učinio je da njegovo tijelo ostane uspravno, a džini su i dalje radili ne znajući da je umro, sve dok crv nije rastočio štap na koji je bio oslonjen. Kad se Sulejman, 'alejhisselam, srušio, ljudima je postalo jasno da su džini lagali govoreći da znaju budućnost. S tim u vezi, Svemogući je Allah rekao: **"A kad smo odredili da umre, crv koji je bio rastočio štap njegov – upozorio ih je da je umro, i kad se on srušio, džini shvatiše da ne bi na muci sramnoj ostali da su budućnost prozreti mogli."** (Sebe', 14.)

Već smo govorili o tome kako su džini prisluškivali nebeske vijesti, kako je pojačano čuvanje nebesa nakon Vjerovjesnikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslanstva, poslije čega džini rijetko mogu prisluškivati.

Znaju li vračevi i proroci budućnost

Veoma griješi obični svijet koji vjeruje da neki ljudi, kao naprimjer vračevi i proroci, znaju budućnost. Može ih se vidjeti kako odlaze kod njih i pitaju u vezi s krađama, zločinima, ali i o svojoj budućnosti i budućnosti svoje djece. Nastradao je i onaj ko upita i onaj koga se o tome upita! Budućnost zna samo Sveznajući Allah i On je otkriva samo onome kome hoće od Svojih poslanika: **"On tajne zna i On tajne Svoje ne otkriva nikome, osim onome koga On za poslanika odabere; zato On i ispred njega i iza njega postavlja one koji će ga čuvati da bi pokazao da su poslanice Gospodara svoga dostavili, On u**

tančine zna ono što je u njih, On zna broj svega što postoji." (El-Džinn, 26.-28.)

Zalutali je grješnik svako onaj ko vjeruje da neko zna budućnost. Time se suprotstavlja ispravnom islamskom vjerovanju, koje nas uči da budućnost zna samo Sveznajući Allah.

A ako to uvjerenje čovjeka navede da konsultira one koji tvrde da znaju budućnost, tada je grijeh kudikamo veći. Jedna Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, supruga prenijela je sljedeće Resulullahove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi upozorenja: "Ko posjeti vrača i upita ga u vezi s nečim, njegov namaz neće biti primljen četrdeset dana."[1]

Vjerovati u ono što takvi ljudi govore nevjerstvo je. Dokaz je za to Ebu-Hurejrino, radijallahu 'anhu, predanje koje su zabilježili imam Ahmed u *El-Musnedu* i neki drugi muhadisi, a u kojem se kaže da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, konstatirao sljedeće: "Ko posjeti proroka i povjeruje u njegove riječi već se odrekao onoga što je objavljeno Muhammedu."[2]

Abdusselam b. Ebul-Izz, komentator poslanice *El-Akidetut-tahavijje*, zapisao je: "Po nekim učenjacima, izraz *vrač* proteže se i na astrologa, a po nekim drugim autoritetima, astrolog ima status vrača." Zatim je zapisao sljedeće: "Ako se ovako tretira onaj koji pita u vezi s budućnosti, kako se onda tretira onaj koga se o tome pita?" Značenje je: ako se od onoga ko pita ne prima namaz četrdeset dana, odnosno ako je onaj ko povjeruje vraču ili proroku nevjernik u ono što je objavljeno Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, kakav onda status imaju vrač i prorok?

Je li dopušteno upitati vrača ili proroka s ciljem ispita

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, smatra da je dopušteno upitati vrača s ciljem ispitivanja njegovog stanja i nu-

---

[1] Muslim (223)

[2] Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (4599)

trine, da bi se razlučila istina od laži. Taj svoj stav dokazuje predanjem koje su zabilježili El-Buhari i Muslim, u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ibn-Sajjada upitao: "Šta smatraš?" "Smatram da mi dolaze iskreni i lašci", odgovori on. "Tebi su stvari zbrkane", reče mu Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa se nadoveza: "Imam za tebe jednu zagonetku!" "Riječ je o di..."[1], proreče Ibn-Sajjad, na šta Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zaključi: "Gubi se, ostat ćeš bezvrijedan kao ostali proroci!"[2] Dakle, Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, upitao je čovjeka koji je tvrdio da zna budućnost da bi ga razotkrio i ljudima objasnio njegovu suštinu.

Astrolozi

Astrologija je poziv koji sadrži preciznost i utjecaj, odnosno dokazivanje zbivanja na Zemlji na osnovu dešavanja u kosmosu, odnosno miješanje sile kosmosa u zbivanja na Zemlji. To je zabranjen poziv, na osnovu Kur'ana i hadisa. Štaviše, svi su ga poslanici zabranili. Svevišnji Allah je rekao: **"...a čarobnjak neće, ma gdje došao, uspjeti."** (Tā Hā, 69.) Također je rekao: **"Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u džibt i šejtana vjeruju..."** (En-Nisā', 51.) Omer, radijallahu 'anhu, govorio je: "Džibt je vračanje."[3]

Zašto astrolozi i vračevi ponekad kažu istinu

Možda će se neko pozvati na to da vračevi, proroci i astrolozi ponekad kažu istinu, a odgovor na tu sumnju glasi: njihova iskrenost u mnogim situacijama jeste vid obmane ljudi, utoliko prije što ljudima govore općenite riječi koje se mogu pro-

---

[1] Htio je reći da se radi o dimu, ali tu riječ nije izgovorio do kraja. (op. prev.)
[2] El-Buhari (3055) i Muslim (2930)
[3] Vidjeti: *Šerhul-'akidetit-tahavijje*, str. 568. U vezi s astrologijom, vidjeti djelo *Ebdžedul-'ulum*, str. 542, čiji je autor Siddik b. Hasan el-Kanudži.

tumačiti na više načina, i kad se desi određena stvar, oni je ljudima protumače shodno onome što su već rekli.

Njihova iskrenost u određenim detaljima rezultat je pronicljivosti i raspitivanja, ili je to istinita nebeska vijest koju je džin krišom čuo. El-Buhari i Muslim zabilježili su sljedeće Aišino, radijallahu 'anha, predanje: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upitan je u vezi s vračevima, na šta je odgovorio: 'Ništa ne predstavljaju.' Ljudi sugeriraše: 'Allahov Poslaniče, oni nam govore o određenoj stvari koja se uistinu desi!' Na to Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'To je istinita vijest koju džin krišom čuje i šapne je na uho svog štićenika, pa oni na nju dodaju stotinu laži.'"[1]

Ako se radi o događaju u prošlosti u vezi s kojim vrač kaže istinu, kao naprimjer, obavijest o kradljivcu, obavijest o imenu i prezimenu osobe koja mu dolazi prvi put, odnosno obavijest o imenima njegove djece i porodice, on to može saznati uz pomoć određenog trika, naprimjer, postavljanjem čovjeka koji će ispitivati ljude a sam prisluškivati njihov govor, prije nego što stanu pred njega, ili je to šejtanova rabota, a nije čudno da šejtani znaju stvari koje su se već desile.

Vračevi – šejtanovi poslanici

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, zapaža: "Vračevi su šejtanovi poslanici, tim prije što im mnogobošci hrle, njima se obraćaju u značajnim stvarima, vjeruju u njihove riječi, uzimaju ih za međusobne sudije čijom su presudom zadovoljni, kao što je slučaj sljedbenika poslanikâ s poslanicima. Mnogobošci vjeruju da vračevi znaju budućnost, da izvještavaju o gajbu, koji poznaju samo oni. Po mnogobošcima, imaju status poslanika, a ustvari su šejtanovi poslanici, poslao ih je svojim pristašama iz reda mnogobožaca i poistovijetio ih s poslanicima iskrenim, te im se njegova skupina odazvala. A šejtan je poistovi-

[1] *Džami'ul-usul*, 5/63

jetio Allahove poslanike s njima kako bi otjerao ljude od ovih, a svoje poslanike proglasio iskrenim i poznavateljima gajba. Budući da između dvije skupine postoji isključiva suprotnost, Allahov je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Ko posjeti vrača ili proroka i povjeruje u njegove riječi već je zanegirao ono što je objavljeno Muhammedu.'"[1]

Dakle, ljudi se dijele na dvije skupine: pristalice vračevâ i sljedbenici poslanikâ. Čovjek ne može biti u obje skupine, već je daleko od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u onoj mjeri u kojoj je blizak vraču, i utjeruje u laž Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u onoj mjeri u kojoj vjeruje vraču.

Rekao sam: ko prostudira historiju prijašnjih naroda zaključit će da su vračevi i sihirbazi zauzimali poziciju šejtanovih poslanika: njihove su riječi bile prihvatane, dopuštali su i zabranjivali, uzimali imetke, zapovijedali činjenje mnogih ibadeta i rituala kojima su zadovoljavali šejtane, naređivali kidanje rodbinskih veza, skrnavljenje časti..., o čemu je govorio El-Akkad u knjizi *Iblis.*

Obaveza ummeta prema vračevima

Tvrdnje astrologa, vračeva i sihirbaza velika je zabluda i zlo koje se ne može zanemariti. Dužnost onih kojima je Sveznajući Allah dao znanje o islamu, Kur'anu i Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, sunnetu jeste da riječima osude zabludu i argumentirano objasne neistinu. A dužnost je onih kojima je data vlast sprečavanje vračeva, proroka, onih koji gataju gledajući u pijesak, kamenčiće, dlan, findžan i sl., koji tvrde da znaju budućnost. Moraju spriječiti širenje njihovih izmišljo-

[1] *Igasetul-lehfan*, 1/271. Hadis su u ovoj verziji zabilježili: Ahmed, 2/429, Et-Taberani, u djelu *El-Evsat* (1453), Ebu-Davud (3904), Et-Tirmizi (135) i Ibn-Madže (639). A Ed-Darimi (1136) ga bilježi u sljedećoj verziji: "Ko spolno opći sa suprugom dok se ona nalazi u mjesečnom ciklusu, ili opći u analni otvor, ili posjeti vrača i povjeruje u njegove riječi, takav je zanegirao u ono što je objavljeno Muhammedu."

tina u novinama i časopisima, a kazniti one koji javno pokazuju svoje (tobože) umijeće i šire zabludu. Ovo je zato jer je Svevišnji Allah osudio Izraelićane zbog međusobnog neosuđivanja zla: "...**jedni druge nisu odvraćali od grješnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali!**" (El-Mā'ide, 79.)

Ebu-Bekr, radijallahu 'anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upozorio: "Kad ljudi vide zlo pa ga ne spriječe, približilo se vrijeme da ih Allah sve kazni."[1]

DŽINI I LETEĆI TANJIRI

U našem se vremenu mnogo priča o letećim tanjirima. Skoro da ne može proći nijedna sedmica a da nećemo čuti kako je neki čovjek, odnosno nekoliko ljudi vidjelo leteći tanjir, bilo da leti ili da stoji na tlu, ili se govori da su viđena stvorenja slična ljudima kako izlaze iz njega. Stvar je prerasla u tvrdnju da su ta ista stvorenja tražila od ljudi ukrcavanje u letjelicu i nad njima izveli određeni eksperiment.

Takve tvrdnje ne iznose samo anonimusi, već i poznati ljudi, kao naprimjer predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Jimmy Carter, koji vjeruje da je u Georgiji 1973. godine na nebu primijetio nepoznat leteći predmet. On je pridavao veliku pažnju izučavanju nepoznatih stvorenja koja su počela "napadati" planetu Zemlju. Kako navode novine, američki je predsjednik proveo cijelu noć razgovarajući s jednim znanstvenikom koji je uvjeren da čovjek nije jedino razumno biće u kosmosu. Predsjednik Carter često je provodio vrijeme sa svojim savjetnikom za naučna pitanja Frankom Perezom, da bi kasnije u državnom opservatoriju pogledao dokumentarne filmove koji rezimiraju posljednje rezultate istraživanja feno-

[1] Ibn-Madže i Et-Tirmizi, koji ga je okarakterizirao autentičnim. Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (5412).

mena stvorenja koja žive izvan Zemljine sfere. Te je filmove prikazao direktor Istraživačkog centra za proučavanje kosmosa na univerzitetu Cornell, stalnog konsultanta Agencije za izučavanje kosmosa kad se radi o stvorenjima koja žive izvan sfere planete Zemlje.[1]

U ekskluzivnom izdanju kuvajtskih novina *El-Hedef*, od 23. 03. 1978. godine, bivšem se kineskom predsjedniku Mao Ce Tungu pripisuje da je vjerovao u postojanje vanzemaljaca i života na drugim planetama.

Autor članka spominje podatak da oko 61% posto Amerikanaca vjeruje u postojanje vanzemaljaca. Američke novine tvrde da je oko pola miliona Amerikanaca vidjelo leteće tanjire i da su neki od njih direktno stupili u kontakt s vanzemaljcima.

Nakon što je sakupio sve informacije od onih koji su vidjeli leteće tanjire, odnosno od onih koji su stupili u kontakt s vanzemaljcima, američki filmski producent Steven Spielberg snimio je film pod nazivom *Bliski susreti treće vrste*, koji je koštao 22 miliona američkih dolara. Film je prvo prikazan u Bijeloj kući, a prvi ko ga je pogledao bio je američki predsjednik.

Nakon njegovog prikazivanja, Istraživački centar za proučavanje kosmosa imao se uvjeriti da je daljnje proučavanje ove oblasti nužno, te je za istraživanje 1979. godine doznačio iznos od milion dolara, i taj je tajni poduhvat nosio ime *City*. Suština poduhvata ogleda se u slanju posebnih svemirskih brodova van Zemljine sfere radi hvatanja bežičnih signala koji dolaze s drugih planeta.

Zaključak

Nakon navedenog možemo konstatirati sljedeće:

- neosporno je postojanje čudnih stvorenja mimo ljudske vr-

[1] Vidjeti novine *Es-Sijasetul-kuvejtijje* (3399), od 5. 12. 1977. godine.

ste, to se ne može poreći, jer postoji na desetine hiljada, čak i stotine hiljada očevidaca. Dugo sam vremena pratio štampu u vezi s tim i svake sedmice nalazio po članak (ili više), koji govori o tome da je skupina ljudi ili pojedinac vidio nešto u tome smislu[1];

- ljudi su u nedoumici kad se radi o objašnjenju suštine tih letećih predmeta i suštine stvorenja koja njima upravljaju, pogotovo zato što je brzina tih predmeta nezamisliva i prevazilazi brzinu bilo koje letjelice koju je čovjek izumio;
- skoro sa sigurnosti mogu tvrditi da su ta stvorenja zapravo džini, stvorenja koja žive na našoj planeti; o njima smo prethodno govorili i objasnili da posjeduju veliku moć i mogućnosti daleko veće od čovjekovih: data im je mogućnost kretanja brzinom većom od brzine zvuka i svjetlosti, moć pretvaranja i prikazivanja u raznoraznim oblicima.

Iz svega toga vidimo kolika je Allahova, dželle šanuhu, dobrota prema nama što nas je upoznao sa svijetom džina, pogotovo zato što primjećujemo nedoumicu i nemir pri onima koji s tim u vezi ne raspolažu informacijama s kojima mi raspolažemo, i to nam omogućuje čuvanje umnih, znanstvenih i materijalnih sposobnosti koje možemo iskoristiti u ono što je korisno.

Možda će se neki od nas zapitati zašto se leteći predmeti pojavljuju u našem vremenu a nisu se pojavljivali u prijašnjim vremenima. Odgovor na ovo pitanje leži u tome što džini obmanjuju ljude u svakom vremenu na način koji odgovara ljudima, a budući da je ovo vrijeme – vrijeme naučnog napretka, džini zavode ljude na način koji izaziva njihovu pažnju i zapa-

[1] Posljednji takav leteći predmet viđen je u Kuvajtu. Naime, nekoliko je osoba potvrdilo viđenje letećeg tanjira. Kuvajtske su novine odmah izvijestile o tom događaju.

njuje ih, utoliko prije što su ljudi znatiželjni u pogledu svemirskih prostranstava i u pogledu mogućnosti postojanja drugih razumnih bića mimo njih.

U našoj knjizi *'Alemul-mela'ike* (*Svijet časnih meleka*) govorili smo o tome da se meleki spuštaju na Zemlju radi slušanja Kur'ana i da su neki ashabi vidjeli sjenu u kojoj kao da su bile svjetiljke, a spuštanje meleka na spomenuti način može se desiti i nakon Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem.

POGLAVLJE 4

VJERNIKOVO ORUŽJE U BORBI PROTIV ŠEJTANA

Da bi se čovjek odbranio od šejtana, mora se naoružati određenim oružjem, a ovdje ćemo spomenuti neka od njih.

OPREZ I PROMIŠLJENOST

Šejtan je zloćudni neprijatelj spletkaroš koji žudi zavesti ljude. A već smo saznali njegove ciljeve, metode i načine u zabluđivanju, i shodno čovjekovoj svijesti s tim u vezi bit će i njegova pošteđenost šejtanovog zla. Međutim, ako je čovjek nemaran u pogledu zaštite, njegov će ga neprijatelj porobiti i usmjeriti kamo on želi.

Ibnul-Dževzi, rahimehullah, borbu između čovjeka i šejtana ilustrirao je na divan način rekavši: "Treba znati, srce je slično tvrđavi koju opasava zid na kojem postoje vrata i pukotine. Stanovnik te tvrđave jeste razum; nju posjećuju meleki. Pored tvrđave nalazi se prebivalište na kojem šejtani slobodno obitavaju. Između tvrđave i tog prebivališta vodi se rat; šejtani neprestano kruže oko tvrđave iščekujući trenutak nemara njegovih stražara i priliku da uđu na koju pukotinu. Zato stražar mora poznavati sva vrata tvrđave koja su mu povjerena na čuvanje, kao i sve pukotine; ni na jedan trenutak na smije zapostaviti oprez, jer neprijatelj ne malaksava. (Neki je čovjek upitao Hasana el-Basrija spava li Iblis, na šta mu je odgovorio: 'Da spava, osjećali bismo udobnost!') Tvrđava se osvjetljuje zikrom i vjerovanjem. U njoj je glatko ogledalo, na koje se ogleda svako ko prođe pored njega. Prvo što šejtan učini u

prebivalištu jeste povećavanje dima koji ocrni zidove tvrđave i izazove mrlje na ogledalu. Zdravo razmišljanje odbija dim, a čistota zikra izoštrava sliku na ogledalu. Neprijatelj povremeno napada; ponekad uđe, ali ga stražar napadne i on se povuče; ponekad uđe, pa se zbuni i povuče; ponekad se zadrži određeno vrijeme zbog nepažnje čuvara; ponekad puhne vjetar koji odnese dim i ocrni zidove tvrđave i izazove mrlje na ogledalu, i šejtan prođe pored njega ne znajući za njega; ponekad ozlijedi stražara, jer je nemaran, porobi ga i učini svojim slugom, te se zadrži određeno vrijeme, proučavajući lukavštine u nametanju prohtjeva i tome kako da čovjek pomogne njemu, šejtanu, protiv sebe."[1]

PRIVRŽENOST KUR'ANU I SUNNETU

Najbolje čime se može sačuvati šejtana jeste potpuna privrženost Kur'anu i sunnetu, teoretski i praktično. U Kur'anu i sunnetu sadržan je Pravi put, a šejtan ulaže velike napore da nas odvede s tog Pravog puta: **"I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; – eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili."** (El-En'ām, 153.)

Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, protumačio je navedeni ajet. U predanju se navodi da je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu 'anhu, pripovijedao: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, povukao je liniju po zemlji i rekao: 'Ovo je Allahov put.' Zatim je s desne i s lijeve strane povukao nekoliko linija i rekao: 'Ovo su raznorazni putevi, i na svakom stoji šejtan koji poziva u njega.' Potom je Resulullah, sallallahu 'alej-

[1] *Telbisu Iblis*, str. 49.

hi ve sellem, proučio ajet: **'I doista ovo je Pravi put moj, pa se njega držite...'** (El-En'ām, 153.)"[1]

Prihvatanje vjerovanja, djela, riječi, ibadeta i propisa, koje nam je Allah, dželle šanuhu, objavio, te sustezanje od svega što je zabranio ima za rezultat da čovjek bude u zaštiti od šejtana. Zbog toga je Sveznajući Allah naredio: **"O vjernici, živite svi u miru** (silm) **i ne idite stopama šejtanovim; on vam je, zaista, neprijatelj otvoreni."** (El-Bekare, 208.)

Kad se radi o tumačenju izraza *silm*, spomenutog u ajetu, postoji više objašnjenja. Neki kažu da taj izraz ima značenje islama, neki kažu da znači poslušnost Allahu, dočim Mukatil tvrdi da je to činjenje svih dobrih djela i svih vrsta dobročinstva. Prema tome, Svevišnji Allah naredio je ljudima primjenu svih ogranaka vjerovanja i činjenje svih islamskih propisa – onoliko koliko su u mogućnosti, s jedne, a zabranio im slijeđenje šejtanovih stopa, s druge strane. Onaj ko u potpunosti uđe u islam, udaljen je od šejtana i njegovih stopa, a onaj ko izostavi određeni dio islama, već slijedi neke šejtanove stope. Stoga je dopuštanje onoga što je Sveznajući Allah zabranio, te zabranjivanje onoga što je dopustio i konzumiranje zabranjenog i ružnog – slijeđenje šejtanovih stopa, a to nam je zabranjeno: **"O ljudi, jedite od onoga što ima na Zemlji, ali samo ono što je dopušteno i što je prijatno, i ne slijedite šejtanove stope, jer vam je on neprijatelj očevidni!"** (El-Bekare, 168.)

Privrženost Kur'anu i sunnetu, teoretska i praktična, tjera šejtana i srdi ga da ne može više. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenio je sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadis: "Kad čovjek pročita ajet sedžde, pa učini sedždu, šejtan se udalji, plače i govori: 'Teško se njemu! Čovjeku je naređeno da čini sedždu, pa ju je učinio, i čeka ga Džennet, a

[1] Ahmed, En-Nesa'i i Ed-Darimi. Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (166). Recenzent ovog djela kaže da je njegov lanac prenosilaca dobar.

meni je bilo naređeno da učinim sedždu, pa sam odbio, i mene čeka Vatra!'"[1]

TRAŽENJE UTOČIŠTA I ZAŠTITE U SVEZNAJUĆEG ALLAHA

Jedan od najboljih načina da se čovjek zaštiti od šejtana i njegove vojske jeste traženje utočišta u Allaha, dželle šanuhu, i stavljanje pod Njegovo okrilje, jer je On kadar zaštititi. Kad Allah zaštiti Svog roba, kako će mu šejtan prići! Svemogući Allah je rekao: **"Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni! A ako šejtan pokuša da te na zlo navede, ti potraži utočište u Allaha, On uistinu sve čuje i zna."** (El-A'rāf, 199.–200.)

Štaviše, Allah, dželle šanuhu, naredio je Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, traženje utočišta u Sveznajućeg Allaha od šejtana: **"...i reci: 'Tebi se ja, Gospodaru moj, obraćam za zaštitu od priviđenja šejtanskih, i Tebi se, Gospodaru moj, obraćam da me od njihova prisustva zaštitiš!'"** (El-Mu'minūn, 97.–98.) *Hemezāt* je izraz pod kojim se podrazumijeva šejtanovo navođenje na zlo i ubacivanje zlih misli.

Sveznajući Allah naredio nam je traženje utočišta zato što nam je šejtan neprijatelj, i to je neizbježno. On ne prihvata kurtoaziju, niti ma kakvo dobročinstvo, neopozivo želi čovjekovu propast jer je između njega i čovjekovog praoca Adema, 'alejhisselam, veliko neprijateljstvo.

Ibn-Kesir, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Istiaza je traženje utočišta u Allaha, dželle šanuhu, i stavljanje pod Njegovo okrilje od zla svih zlih stvorenja... Riječi: 'E'ūzu billāhi mineš-šejtānir-radžīm' znače: stavljam se u Allahovo okrilje od prokletog šejtana da mi ne može nanijeti kakvo zlo u vjeri

[1] Muslim (81). U Ebu-Kurejbovoj verziji navodi se da šejtan kaže: "Teško se meni...", a ne: "Teško se njemu..."

i ovom svijetu, da me ne može odvratiti od naređenog, niti da me uspije navratiti na zabranjeno... Ovo je zbog toga što samo Allah, dželle šanuhu, može odvratiti šejtana od čovjeka. Zato je Svevišnji Allah naredio kurtoaziju, laskanje šejtanima u ljudskom liku, lijepo postupanje prema njima kako bi čovjek suzbio njihovu sklonost prema zlu, a naredio traženje utočišta od šejtana jer on ne prima mito, niti na njega utječe dobročinstvo, utoliko što je zle prirode koje ga može osloboditi samo Onaj Koji ga je stvorio."[1]

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, često se i na različite načine utjecao od šejtana. Poslije početne dove u namazu proučio bi:

أَعُوذُ بِاللهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ مِنْ هَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْسِهِ

E'ūzu billāhis-Semī'il-'Alīmi mineš-šejtānir-radžīmi min hemzihī ve nefhihī ve nefsih!

"Prizivam Allaha, Koji sve čuje i sve zna, protiv šejtana, protiv njegovog davljenja, oholosti, i njegovog pjesništva."[2]

Izraz *hemz* protumačio je kao šejtanovo davljenje, *nefh* kao šejtanovu oholost, a *nefs* kao njegovo pjesništvo.

Situacije u kojima se traži utočište jesu sljedeće:

• prije ulaska u toalet; Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, utjecao se Allahu, dželle šanuhu, prije ulaska u toalet od muških i ženskih šejtana. Enes, radijallahu 'anhu, izjavio je: "Prije nego što bi ušao u toalet, Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izgovorio bi:

[1] *Tefsirul-Kur'anil-'azim*, 1/28

[2] Hadis je autentičan. Zabilježili su ga: Ebu-Davud, En-Nesa'i, Ibn-Madže i Et-Tirmizi, kao Ebu-Se'idovo, radijallahu 'anhu, predanje. Njegove izvore i ocjenu pogledati u djelu *Irva'ul-galil* (341).

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

Allāhumme innī e'ūzu bike minel-hubusi vel-habā'is

'Allahu, Tebi se utječem od zla šejtana i šejtanica!'"[1]

Ebu-Davud je zabilježio predanje preko Zejda b. Erkama, radijallahu 'anhu, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Zaista u toaletima obitavaju šejtani, i kad čovjek pođe u toalet, neka prouči: 'Stavljam se u Allahovu zaštitu od šejtana i šejtanica'"[2];

- u srdžbi; El-Buhari i Muslim zabilježili su da je Sulejman b. Sured, radijallahu 'anhu, pripovijedao: "Dva su se čovjeka posvađala u Vjerovjesnikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, prisustvu: jedan od njih psovao je drugog i lice mu je pocrvenjelo, pa je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Ja, uistinu, znam koja bi rečenica odagnala od njega srdžbu koja ga je spopala:

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

E'ūzu billāhi mineš-šejtānir-radžīm!

'Utječem se Allahu od prokletog šejtana!'"[3]

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poučio je Ebu-Bekra, radijallahu 'anhu, da jutrom i večeri izgovara sljedeći zikr:

اَللّٰهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءً أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ

[1] El-Buhari (142) i Muslim (375)
[2] Ebu-Davud (4)
[3] Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (2418)

Allāhumme 'Ālimel-gajbi veš-šehādeti, Fātires-semāvāti vel-erdi, Rabbe kulli šej'in ve melīkehū, ešhedu en lā ilāhe illā Ente. E'ūzu bike min šerri nefsī ve min šerriš-šejtāni ve širkihī ve en akterife 'alā nefsī sū'en ev edžurrehū ilā muslim

"Allahu, Poznavaoče skrivenog i pojavnog svijeta, Sazdavatelju nebesa i Zemlje, Gospodaru i Vladaru svega postojećeg, svjedočim da nema istinskog božanstva osim Tebe, Tebi se utječem od zla svoje duše i zla šejtana i njegovog širka, te da počinim zlo sebi ili bilo kojem drugom muslimanu!"[1];

• prije spolnog odnosa; Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, potiče nas da tražimo utočište u Sveznajućeg Allaha prije spolnog odnosa. El-Buhari i Muslim zabilježili su predanje preko Ibn-Abbasa, radijallahu 'anhu, u kojem se navodi da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Kad bi čovjek prije spolnog odnosa sa svojom suprugom izgovorio:

بِسْمِ اللهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا

Bismillāh! Allāhumme džennibneš-šejtāne ve džennibiš-šejtāne mā rezaktenā

'S Allahovim imenom! Allahu, udalji od nas šejtana i udalji ga od djeteta koje nam daruješ!',

pa se u tom odnosu začne dijete – šejtan mu nikad ne bi naudio"[2];

• prilikom odsjedanja u određenom mjestu; kad čovjek, putujući, odsjedne u određenom mjestu ili uđe u određen objekat, treba zatražiti utočište u Svevišnjeg Allaha, a ne u džina, kako su činili pagani govoreći: "Utječem se prvaku ove kotline od

[1] Et-Tirmizi (2798)
[2] Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (3416)

bezumnika njegovog naroda!", što je imalo za rezultat da su se džini uzoholili i počeli uznemiravati ljude. O njima nam govori Svemogući Allah u časnom Kur'anu: **"I bilo je ljudi koji su pomoć od džina tražili, pa su im tako obijest povećali."** (El-Džinn, 6.) Značenje je sljedeće: ljudi su povećali obijest džina. Isto tako, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poučio nas je kako ćemo tražiti utočište u Allaha, dželle šanuhu, kad odsjednemo na određenom mjestu. Havla bint Hakim, radijallahu 'anha, pripovijedala je da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Kad čovjek odsjedne u određenom mjestu i prouči:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

E'ūzu bi kelimātillāhit-tāmmāti min šerri mā halek

'Utječem se Allahovim savršenim riječima od zla onoga što je stvorio!'

na tom istom mjestu ništa mu neće nauditi, sve dok ne otputuje"[1];

• prilikom revanja magarca; Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je: "Kad čujete revanje magarca, utječite se Allahu od prokletog šejtana!"[2] Još nas je obavijestio da magarac reve jer vidi šejtana[3];

• prije učenja Kur'ana; Svevišnji je Allah rekao: **"Kada hoćeš da učiš Kur'an, zatraži od Allaha zaštitu od šejtana prokletog, on doista nema nikakve vlasti nad onima koji vjeruju i koji se u Gospodara svoga pouzdaju."** (En-Nahl, 98.–99.) Govoreći o mudrostima traženja utočišta prilikom učenja

[1] Ibn-Madže (2857) s ispravnim lancem prenosilaca.
[2] Et-Taberani, u djelu *El-Mu'džemul-kebir*, s ispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a* (2857).
[3] Hadis s tim u vezi zabilježili su El-Buhari i Muslim. Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (2419).

Kur'ana, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, pozvao se, između ostalih, na sljedeće razloge: "Prvo, Kur'an je lijek za grudi, odagnava vesvese, strasti i podle želje, koje šejtan donosi ljudima, on je lijek protiv tih šejtanskih poroka, i stoga je naređeno da se bolest odstrani, izbaci iz srca i oslobodi svega što ga sputava i njemu se suprotstavlja, a sve kako bi Kur'an, učinkoviti lijek, imao čisto polje djelovanja i valjane rezultate (...); drugo, Kur'an je izvor upute, znanja i dobra u srcu, kao što je voda izvor života biljaka, a šejtan je vatra koja spaljuje biljke jednu za drugom, te kad god osjeti dobro u srcu, nastoji ga pokvariti i uništiti, i upravo je zato naređeno traženje utočišta u Sveznajućeg Allaha od šejtana, da šejtan ne bi pokvario korist koja se postiže učenjem Kur'ana (a razlika između prvog i drugog razloga leži u tome što se u prvom razlogu traži ostvarenje koristi od učenja Kur'ana a u drugom se traži trajanje i čuvanje te iste koristi); treće, meleki se približuju onome ko uči Kur'an i slušaju njegovo učenje, što se navodi u predanju Usejda b. Hudajra, radijallahu 'anhu. On je, dok je učio Kur'an, vidio nešto poput hlada koji je svijetlio, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'To su meleki.' I kako je šejtan sušta suprotnost meleku i njegov neprijatelj, učaču Kur'ana naređeno je da traži od Svevišnjeg Allaha da udalji neprijatelja od njega, da bi tom činu prisustvovali odabrani meleki: učenje Kur'ana ibadet je kojem istovremeno ne mogu prisustvovati meleki i šejtani; četvrto, šejtan na učača Kur'ana tjera svoju konjicu i pješadiju kako bi ga odvratio od cilja učenja Kur'ana: razmišljanja, razumijevanja i shvatanja porukâ Onoga Koji ga je izgovorio. Šejtan ulaže krajnji trud u to da se isprijeći između čovjekovog srca i smisla Kur'ana kako čovjek ne bi imao potpunu korist od učenja, i stoga je naređeno učenje istiaze prije njegovog učenja; peto, učač Kur'ana doziva Svevišnjeg Allaha učenjem Njegovog govora, a Allah, dželle šanuhu, pažljivije sluša učenje učača koji ima lijep glas nego što gospodar sluša

svoju robinju kad pjeva; a šejtanov je glas pjesništvo i pjevanje, te je stoga čovjeku naređeno da otjera šejtana kad, učeći Kur'an, razgovara sa Svevišnjim Allahom, da bi On slušao njegovo učenje; šesto, Sveznajući Allah izvijestio nas je da je šejtan svakom poslaniku i vjerovjesniku ubacivao ponešto u njihovo kazivanje, po mišljenju svih prvih učenjaka. Ako je stanje takvo kad se radi o poslanicima, šta onda reći za obične ljude! Odatle, šejtan ponekad navodi učača Kur'ana na grešku, ponekad mu otežava učenje i zbunjuje ga, pa posrne u učenju, odnosno ometa njegov um i srce. Kad je čovjek duševno prisutan prilikom učenja Kur'ana, šejtan ga navodi na jednu od spomenutih stvari, ili ih sve objedini; i, sedmo, šejtan najviše pretendira odvratiti čovjeka kad poželi učiniti kakvo dobro, ili se makar umiješati u to; to mu je teško, i želi ga odvojiti od dobra"[1];

• traženje utočišta za porodicu; imam El-Buhari zabilježio je sljedeće Ibn-Abbasove, radijallahu 'anhu, riječi: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, tražio je zaštitu za Hasana i Husejna riječima:

أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ

U'īzukumā[2] bi kelimātillāhit-tāmmeti min kulli šejtānin ve hāmmetin ve min kulli 'ajnin lāmmeh

'Stavljam vas u okrilje Allahovih savršenih riječi od svakog šejtana, kukaca napasnika i svakog oka urokljivog!'

[1] *Igasetul-lehfan*, 1/109

[2] Ovako se uči kada se bude tražila zaštita za dvoje djece, a kada se bude tražila zaštita za jedno dijete, učit će se: أُعِيذُكَ – **u'īzuke** za muško, a أُعِيذُكِ – **u'īzuki** za žensko dijete, dok će se za više djece kazati: أُعِيذُكُمْ – **u'īzukum** (op. prev.)

I još je govorio: 'Vaš praotac Ibrahim ovim je riječima tražio zaštitu za Ismaila i Ishaka.'"[1]

Čime je najbolje tražiti utočište

Najbolje čime čovjek može tražiti utočište jesu sljedeće sure: El-Ihlās, El-Felek i En-Nās. Naredivši Abdullahu b. Hubejbu učenje ovih sura navečer i ujutro, Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, mu je rekao: "Allah će te zaštititi od svakog zla." U drugoj verziji se navodi da mu je naredio učenje sura El-Felek i En-Nās, pa mu je potom rekao: "To je najbolje čime čovjek može zatražiti utočište." Ipak, u nekim verzijama se navodi da se radilo o Ukbi b. Amiru, a ne o Abdullahu b. Hubejbu, radijallahu 'anhum. U jednom predanju se kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao Abisu el-Džuheniju: "Najbolje čime se neko može staviti pod Allahovu zaštitu jesu sure El-Felek i En-Nās." I, konačno, u jednoj verziji Ukbinog, radijallahu 'anhu, hadisa kaže se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Kad je riječ o molbi, ne postoji ništa slično ovim surama. A kad se radi o traženju zaštite, ne postoji ništa slično njima."[2]

Kako postupiti kad šejtan nagovara na grijehe

Pripovijeda se da je neki učenjak prvih generacija upitao svog učenika: "Šta ćeš učiniti kad te šejtan počne nagovarati na zlo?" "Suprotstavit ću mu se", odgovori učenik. Učitelj ga priupita: "A ako to šejtan opetuje?" Na to učenik odgovori: "Suprotstavit ću mu se." "Ako opetuje?", opet priupita učitelj, na šta učenik istovjetno odgovori. Tada učitelj reče: "To bi dugo trajalo. Nego, šta misliš, kad bi naišao pored stada i na tebe zalajao pas-čuvar, ili te spriječio u prolazu, šta bi učinio?" "Ulo-

[1] Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (1535). Ebu-Bekr b. el-Enbari objasnio je da neki učenjaci smatraju da izraz *hāmme* (*kukci*) ima značenje svakog živog bića koje čovjeku može nanijeti zlo. Vidjeti: *Telbisu Iblis*, str. 47.

[2] En-Nesa'i (5017–5029)

žio bih veliki trud da ga otjeram", odgovori učenik. "I to bi potrajalo", zapazi učitelj, "nego zatraži pomoć od vlasnika stada, neka on odvrati psa od tebe."

Ovo je pronicljivost ovog velikog učenjaka, jer je stavljanje pod Allahovu, dželle šanuhu, zaštitu i pribjegavanje Njemu izvanredno snažan način za tjeranje šejtana i njegovo udaljavanje. Upravo to učinila je Merjemina majka moleći Allaha: **"...i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana."** (Ālu 'Imrān, 36.)

Zašto se šejtan ponekad ne povuče iako čovjek zatraži utočište u Allaha

Neki će ljudi reći: "Mi zaista zatražimo utočište u Allaha, ali opet osjetimo šejtanovo prisustvo: ubacuje nam zle misli, navraća nas na zlo i zaokuplja od namaza!"

Na ovo pitanje možemo odgovoriti da traženje utočišta u Allaha ima status sablje u rukama borca: ako ima snažnu ruku, moći će savladati protivnika, u protivnom, neće mu nimalo naškoditi iako je sablja veoma oštra.

Isto tako, kad bogobojazan, čedan čovjek zatraži utočište, time praktično spaljuje šejtana, a ako se radi o čovjeku koji čini grijehe i čije je vjerovanje slabo, tada neće mnogo utjecati na svog neprijatelja, šejtana.

S tim u vezi, Ibnul-Dževzi, rahimehullah, ostavio je sljedeći zapis: "Treba znati, Iblis u odnosu na bogobojaznog čovjeka ima status osobe koja sjedi za sofrom na kojoj je postavljena raznorazna hrana i meso, pa pored nje prođe pas, i ona ga potjera, pa pas pobjegne. A u odnosu na grješnika šejtan ima status osobe koja sjedi za sofrom na kojoj je postavljena raznorazna hrana i meso, pa pored nje prođe pas, i ona ga potjera, ali što ga više tjera, on sve više nasrće. Dakle, prvi je bogobojazan čovjek pored kojeg prođe šejtan i dovoljno je da taj čovjek spomene Allaha pa šejtan pobjegne, a drugi je grješnik od ko-

jeg se šejtan ne odvaja, utoliko prije što čini grijehe; utječemo se Allahu, dželle šanuhu, od šejtana!"[1]

Musliman koji se želi sačuvati šejtana i njegovih zamki mora raditi na jačanju svog vjerovanja, staviti se u Allahovu, dželle šanuhu, zaštitu i Njemu pribjeći, a sva je moć i snaga samo u Svevišnjeg Allaha.

SPOMINJANJE ALLAHA

Spominjanje Svevišnjeg Allaha također je najbolje čime se čovjek može zaštititi od šejtana. U hadisu se navodi da je Allah naredio vjerovjesniku Jahjau, 'alejhisselam, da naredi Izraelićanima pet stvari, a jedna od njih jeste: "...i naređujem vam da Ga spominjete; onaj ko spominje Allaha liči na bjegunca kojeg goni neprijatelj, pa se skloni u zaštićenu tvrđavu, i čovjek, isto tako, samo se zikrullahom može zaštititi od šejtana."

Komentirajući hadis, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Da u zikru postoji samo ova jedna pozitivnost, trebalo bi da čovjek ne prestaje činiti zikr izgovarajući Allahovo, dželle šanuhu, ime. Zaista se čovjek od svog neprijatelja može zaštititi samo zikrom, a njegov mu neprijatelj može prići samo u trenucima nemara. Šejtan prati čovjeka: ako ga obuzme nemar, napada i nanosi zlo; ako spomene Svevišnjeg Allaha, povlači se, ostaje ponižen i malen kao ptičica, čak kao muha. I upravo zbog toga je šejtan okarakteriziran kao *el-vesvāsul-hannās*, jer ubacuje ružne misli u grudi, pa ako čovjek spomene Allaha, dželle šanuhu, on se povuče i sustegne. Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, govorio je: 'Šejtan neprestano napada čovjekovo srce, i ako čovjeka obuzme zaborav i nemar, on mu donosi ružne misli, a kad čovjek spomene Svevišnjeg Allaha, šejtan se povuče.'"[2]

---

[1] *Telbisu Iblis*, str. 48.

[2] *El-Vabilus-sajjib*, str. 60.

Ovaj isti imam ostavio je i sljedeći zapis: "Šejtani, čovjekovi neprijatelji, navode čovjeka na osjećaj osamljenosti, a šta misliš o čovjeku kojeg na takav osjećaj navode njegovi zakleti neprijatelji koji prema njemu pokazuju bijes, koji su ga okružili sa svih strana i svi mu maksimalno nanose zlo i neprijatnosti! A jedini način da ih čovjek razbije jeste spominjanje Svevišnjeg Allaha..."

Zatim je Ibnul-Kajjim, rahimehullah, naveo predanje Abdurrahmana b. Semure, radijallahu 'anhu: "Jednog je dana Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, izašao dok smo bili na trijemu njegove džamije, stao među nama i rekao: 'Jučer sam sanjao čudan san. Sanjao sam sljedeće kategorije ljudi iz mog ummeta: čovjeka kojem je došao Melek smrti da mu uzme dušu, ali se pojavilo dobročinstvo prema roditeljima koje je činio i odvratilo Meleka smrti od njega; čovjeka kojem je bila pripremljena patnja u kaburu, ali se pojavio abdest koji je uzimao i spasio ga patnje; čovjeka kojeg su šejtani naveli na osjećaj osamljenosti, ali se pojavio zikr i otjerao šejtane od njega; čovjeka kojeg su opustošili meleki zaduženi za kaznu, ali se pojavio namaz koji je klanjao i izbavio ga od njih; čovjeka koji je umirao od žeđi (u drugoj verziji se kaže: '...koji je isplazio jezik od žeđi') – kad god bi se primakao vrelu, bio bi spriječen i otjeran, ali se pojavio post mjeseca ramazana koji je postio pa ga je napojio i ugasio njegovu žeđ; čovjeka koji je htio prići vjerovjesnicima koji su sjedili u halkama – kad god bi se približio nekoj halki, bio bi otjeran, ali se pojavio gusul koji je uzimao, uzeo ga za ruku i posadio pokraj mene; čovjeka ispred kojeg je bila tmina, i iza njega tmina, i zdesna tmina, i slijeva tmina, i iznad tmina, i ispod tmina, kojeg je tmina izbezumila, ali su se pojavili hadž i umra koje je obavio pa ga izveli iz tmine na svjetlo; čovjeka koji se rukom zaklanjao od džehenemske vreline i njegovih iskri, ali se pojavila milostinja koju je udijelio, ispriječila se između njega i Vatre i napravila

hlad iznad njegove glave; čovjeka koji se obraćao vjernicima a oni se njemu nisu obraćali, ali se pojavilo održavanje rodbinskih veza koje je prakticirao i reče: 'O muslimani, on je mnogo održavao rodbinske veze, razgovarajte s njim!', pa su vjernici s njim progovorili i rukovali se s njim; čovjeka kojeg su opustošile zebanije, ali se pojavilo navraćanje na dobro a odvraćanje od zla koje je prakticirao i izbavilo ga od njih i predalo melekima milosti; čovjeka koji je klečao na koljenima a između njega i Svevišnjeg Allaha bio je postavljen zastor, ali se pojavilo lijepo ponašanje koje je imao i uzelo ga za ruku pa približilo Svevišnjem Allahu; čovjeka čija je knjiga djela otišla na lijevu stranu, ali se pojavio strah od Allaha, dželle šanuhu, koji je čovjek imao, uzeo knjigu djela i stavio je na desnu stranu; čovjeka čija je vaga dobrih djela bila lahka, ali se pojavilo njegovo umrlo dijete i otežalo njegovu vagu; čovjeka koji je stajao na ivici Džehennema, ali se pojavila nada u Allaha, dželle šanuhu, spasila ga te on nastavi; čovjeka koji se patio u Vatri, ali se pojavila suza koju je pustio iz straha od Svevišnjeg Allaha pa ga izbavila; čovjeka koji je stajao na sirat-ćupriji i drhtao kao što drhti palmin list na snažnom vjetru, ali se pojavilo lijepo mišljenje o Allahu, dželle šanuhu, koje je pothranjivao, smirilo njegovo drhtanje te on nastavi; čovjeka koji je malo puzao po sirat-ćupriji, malo hodao, malo stajao zakačen, ali se pojavio namaz koji je klanjao, postavio ga na noge i izbavio; i čovjeka koji je došao do dženetskih vrata, međutim ona se zatvoriše ispred njega, ali se pojavio šehadet da nema istinskog božanstva osim Allaha, otvorio mu vrata te on uđe u Džennet.'"

Ovaj je hadis zabilježio hafiz Ebu-Musa el-Medini u svojoj knjizi *Et-Tergibu fil-hisalil-mundžijjeti vet-terhibu minel-hilalil-murdijje*. Ova je knjiga zapravo komentar navedenog hadisa. Još je rekao: "Ovo je hadis čiji je lanac prenosilaca izuzetno dobar. Od Se'ida b. el-Musejjiba prenijeli su ga Amr b. Azer, Alija b. Zejd b. Džed'an i Hilal Ebu-Džebel. Šejhul-islam Ibn-

-Tejmijje, rahimehullah, visoko je cijenio ovaj hadis, i saznao sam da je govorio: 'Postoje predanja koja ga osnažuju i daju mu stupanj autentičnog hadisa.'"

Smisao je u Resulullahovim, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječima: "... čovjeka kojeg su šejtani naveli na osjećaj osamljenosti, ali se pojavio zikr i otjerao šejtane od njega..." I ove su riječi u podudarnosti s hadisom Harisa el-Eš'arija, radijallahu 'anhu, a u kojem se, između ostalog, kaže: "...i naređujem vam da spominjete Svevišnjeg Allaha; onaj ko spominje Allaha liči na bjegunca kojeg neprijatelj žurno goni, pa se on skloni u zaštićenu tvrđavu i tako se spasi."

Da se ljudi od šejtana mogu zaštititi samo zikrom, potvrdu nalazimo u Enesovom, radijallahu 'anhu, predanju u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Kad čovjek izađe iz kuće i izgovori:

بِاسْمِ اللهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

Bismillāhi tevekkeltu 'alallāhi ve lā havle ve lā kuvvete illā billāh

'U ime Allaha, na Allaha se oslanjam, nema moći niti snage osim u Allaha',

tada mu bude rečeno: 'Upućen si, pošteđen i sačuvan!', te se šejtan okrene od njega, a drugi mu šejtan kaže: 'Kako ćeš se nositi s čovjekom koji je upućen, pošteđen i sačuvan!'"[1]

El-Buhari i Muslim zabilježili su da je Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenio sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Onaj ko u toku dana stotinu puta izgovori:

لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

[1] Ebu-Davud i Et-Tirmizi, osim što on nije zabilježio dodatak u kojem se nalazi sugestija drugog šejtana. Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (1442).

Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve Huve ‘alā kulli šej’in kadīr

’Nema drugog božanstva osim Allaha Jedinog, Koji nema druga. Njemu pripada vlast i hvala i On sve može’,

imat će status čovjeka koji je oslobodio deset robova, bit će mu upisano stotinu dobrih djela, obrisano stotinu hrđavih djela, to će mu biti štit od šejtana do večeri...”[1]

Ebu-Hallad el-Misri, rahimehullah, imao je običaj kazati: ”Ko prihvati islam ušao je u tvrđavu; ko uđe u džamiju ušao je u dvostruku tvrđavu, a ko sjedne u halku i u njoj spominje Svevišnjeg Allaha već se osigurao trostrukom tvrđavom.”

Imam El-Buhari zabilježio je preko Muhammeda b. Sirina od Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, sljedeće predanje: ”Resulullah, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ovlastio me da čuvam sadekatul-fitr; došao je neki čovjek i uzeo nekoliko pregršti hrane, a ja sam ga uhvatio na djelu i zaprijetio mu: ’Allaha mi, tvoj ću slučaj zacijelo prijaviti Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem!’ On se požalio: ’Veliki sam nevoljnik i imam djecu!’ Pustio sam ga, a sutra ujutro Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, me upitao: ’O Ebu-Hurejre, šta bî s čovjekom kojeg si jučer uhvatio na djelu?’ Odgovorio sam: ’Allahov Poslaniče, požalio se na veliku neimaštinu i djecu, pa sam mu se smilovao i pustio ga.’ ’Slagao je, vratit će se!’, upozorio me Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem. I znao sam, na osnovu tih njegovih riječi, da će se ponovo vratiti, te sam na njega vrebao iz zasjede. Opet je došao i uzeo nekoliko pregršti hrane, pa sam ga i tada uhvatio na djelu. Opet sam mu zaprijetio: ’Allaha mi, tvoj ću slučaj zacijelo prijaviti Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem!’ On reče: ’Nemoj me prijaviti, nevoljnik sam, imam djecu, neću ovo više ponoviti!’ Sažalio sam se i pustio ga, a sutra ujutro Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, me upitao: ’O

[1] *Miškatul-mesabih* (2302)

Ebu-Hurejre, šta bî s čovjekom kojeg si jučer uhvatio na djelu?' Odgovorio sam: 'Allahov Poslaniče, požalio se na veliku neimaštinu i djecu, pa sam mu se smilovao i pustio ga.' 'Slagao je, vratit će se!', opet me upozori Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zbog toga sam ga i po treći put čekao u zasjedi i, zaista, opet je došao. Uzeo je nekoliko pregršti hrane pa sam ga i tada uhvatio na djelu. Ponovo sam mu zaprijetio: 'Allaha mi, tvoj ću slučaj zacijelo prijaviti Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem! Ovo je treći put kako obećavaš da ovo nećeš ponoviti, a opet ponavljaš.' On reče: 'Pusti me, poučit ću te riječima od kojih ćeš, Allahovom voljom, imati koristi.' 'Koje su to riječi?', upitao sam. On odgovori: 'Kad legneš u postelju, prouči Ajetul-Kursiju u cjelosti, i nad tobom će brigu preuzeti Allahov čuvar, a šejtan ti se neće približiti do zore.' I ja sam ga pustio. Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, me upitao: 'O Ebu-Hurejre, šta bî s čovjekom kojeg si jučer uhvatio na djelu?' Odgovorio sam: 'Allahov Poslaniče, obećao je da će me poučiti riječima od kojih ću, Allahovom voljom, imati koristi.' 'A koje su to riječi?', upita Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Odgovorio sam: 'Rekao mi je da u postelji proučim Ajetul-Kursiju u cjelosti. Još je dodao: 'Nad tobom će brigu preuzeti Allahov čuvar, a šejtan ti se neće približiti do zore.' – A najviše smo žudjeli da čujemo dobro. Tada mi je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Istinu ti je rekao mada je lažac. Znaš li s kim razgovaraš već tri noći, Ebu-Hurejre?' 'Ne znam', odgovorio sam. Na to mi Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, samo reče: 'Bio je to šejtan.'"

Hafiz Ebu-Musa naveo je Ebuz-Zubejrovo predanje koje on prenosi od Džabira, radijallahu 'anhu, a on od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Kad čovjek legne u postelju, prema njemu požure melek i šejtan. Melek mu kaže: 'Zaspi u dobru!', a šejtan kaže: 'Zaspi u zlu!' Pa ako spomene Allaha i zaspe, melek ga čuva. Isto tako, kad se probudi, melek mu kaže: 'Ustani

u dobru!', a šejtan kaže: 'Ustani u zlu!' I ako izgovori kad se probudi:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي رَدَّ إِلَيَّ نَفْسِي وَلَمْ يُمِتْهَا فِي مَنَامِهَا، الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يُمْسِكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ

El-hamdu lillāhil-lezī redde ilejje nefsī ve lem jumithā fī menāmihā, el-hamdu lillāhil-lezī jumsikus-semāvāti vel-erda en tezūlā ve le in zāletā in emsekehumā min ehadin min ba'dih. El-hamdu lillāhil-lezī jumsikus-semā'e en teka'a 'alel-erdi illā bi iznih

'Hvala Allahu, Koji je vratio moju dušu i nije je uzeo dok sam spavao! Hvala Allahu, Koji brani da se ravnoteža nebesa i Zemlje poremeti; a da se poremete niko ih drugi osim Njega ne bi zadržao! Hvala Allahu, Koji brani da nebesa padnu na Zemlju, a to se može dogoditi samo s Njegovim dopuštenjem',

pa padne s kreveta – ući će u Džennet."[1]

Ibn-Abbas, radijallahu 'anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Kad bi čovjek prije spolnog odnosa sa svojom suprugom izgovorio:

بِسْمِ اللّٰهِ، اللّٰهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا

Bismillāh! Allāhumme džennibneš-šejtāne ve džennibiš-šejtāne mā rezaktenā

[1] Ebu-Ja'la. Predanja prenosilaca ovog hadisa zabilježena su u *Es-Sahihu*, osim Ibrahima b. el-Hadždžadža eš-Šamija, koji je na nešto slabijem stupnju. Vidjeti: *Medžme'uz-zeva'id*, 10/120. Rekao sam: nije Eš-Šami, već Es-Sami.

'S Allahovim imenom! Allahu, udalji od nas šejtana i udalji ga od djeteta koje nam daruješ!',

pa se u tom odnosu začne dijete – šejtan mu nikada ne bi naudio."[1]

U autentičnom se hadisu navodi da šejtan bježi kad se zauči ezan. Suhejl b. Ebu-Salih pripovijedao je: "Otac me poslao u pleme Benu-Harise, a sa mnom je bio naš sluga (ili je rekao: naš drug), pa ga je iza zida neko zovnuo poimenice. I kad je moj drug provirio iznad zida, nikoga nije vidio. Kad sam to ispričao ocu, samo je rekao: 'Da sam predosjećao da ćeš to doživjeti, ne bih te poslao. Kad čuješ takav glas, prouči ezan, jer čuo sam da Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi Resulullahov, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadis: 'Kad čovjek zauči ezan, šejtan bježi puštajući vjetrove.'"[2]

Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, pripovijedao je da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Kad čovjek zauči ezan, šejtan bježi puštajući vjetrove da ne čuje ezan, a kad mujezin završi, on se vrati. Također, vrati se i pošto se prouči ikamet, da bi čovjeka ometao u namazu..."[3]

Ebu-Temime je čuo nekog ashaba da pripovijeda kako je jednom prilikom jahao iza Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa se Resulullahov, sallallahu 'alejhi ve sellem, magarac spotakao, na šta je ovaj ashab rekao: "Propao šejtan!" Na to mu je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Nemoj govoriti: 'Propao šejtan!', jer kad tako kažeš, on se uzoholi i kaže: 'Svojom sam ga snagom pobijedio!' Kad kažeš: 'Bismillah!', šejtan se smanjuje, sve dok ne bude malen koliko muha."[4]

[1] El-Buhari (7396) i Muslim (1434)
[2] Muslim (389)
[3] El-Buhari (806, 1222, 1231, 1232 i 3285) i Muslim (389)
[4] Ahmed, 5/95. Ibn-Kesir je zapisao: "Ovo je predanje zabilježio samo imam Ahmed; njegov je lanac prenosilaca dobar." Vidjeti: *El-Bidajetu ven-nihaje*, 1/65.

ŽIVLJENJE U ZAJEDNICI MUSLIMANA

Čovjeka od padanja pod utjecaj šejtanovih zamki udaljava življenje u islamskim zemljama. Priliči da čovjek sebi izabere čestito društvo koje će mu pomagati u Istini, poticati na nju i podsjećati na dobra djela. Ovo je zato jer je u jedinstvu izuzetno velika snaga. Ibn-Omer, radijallahu 'anhu, pripovijeda da im je Omer, radijallahu 'anhu, održao govor u El-Džabiji, kojom je prilikom rekao: "O ljudi, ustao sam pred vama kao što je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, ustao među nama i, između ostalog, rekao sljedeće: 'Držite se zajednice, a čuvajte se nejedinstva, jer šejtan je u blizini jednog čovjeka, a već od dvojice dalji je.'"[1]

Validna zajednica jeste zajednica muslimana koju predvodi njihov vladar. Važno je napomenuti da zajednica u islamu nema nikakve vrijednosti ako nije privržena Istini: Kur'anu i sunnetu. Ebud-Derda, radijallahu 'anhu, izjavio je: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da kaže: 'Šejtan je ovladao trojicom ljudi, živjeli u gradu ili u pustinji, ako ne uspostavljaju zajednički namaz. I stoga se drži zajednice, a vuk samo jede onu ovcu koja se odvoji od stada.'"[2]

Muavija b. Ebi-Sufjan, radijallahu 'anhu, ustao je i rekao: "Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, ustao je među nama i rekao: 'Zaista su se sljedbenici Knjige koji su bili prije vas podijelili na sedamdeset i dvije frakcije, a zaista će se ovaj ummet podijeliti na sedamdeset i tri frakcije: sedamdeset i dvije ući će u Vatru, a jedna u Džennet, i to je zajednica.'"[3]

[1] Et-Tirmizi (1758)
[2] Et-Tirmizi (541)
[3] Ebu-Davud (3842)

RAZOTKRIVANJE ŠEJTANOVIH PLANOVA I ZAMKI

Musliman mora saznati šejtanove puteve i načine zavođenja[1] i mora to ljudima objašnjavati. Časni je Kur'an tome posvetio pažnju govoreći o načinu na koji je šejtan zaveo Adema, 'alejhisselam. A Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, istu je stvar objasnio na najbolji mogući način. Objašnjavao je ashabima, radijallahu 'anhum, kako šejtan prisluškuje, pa jednu riječ koju čuje šapne vraču ili čarobnjaku, a na to doda stotinu laži, da se ne bi prevarili kad se o takvim ljudima radi; kako šejtan ubacuje zle misli i odvraća od namaza i ostalih ibadeta; kako ljude nastoji navesti na sumnju da su izgubili abdest, a to ustvari nije tako; kako sije razdor između muža i žene; kako ubacuje čovjeku sumnju postavljajući mu pitanje: "Ko je stvorio to, ko je stvorio to?", sve dok mu ne postavi pitanje ko je stvorio Allaha...

POSTUPANJE SUPROTNO ONOME NA ŠTA ŠEJTAN NAVODI

Šejtan se čovjeku predstavlja kao vjerni savjetnik (o čemu smo ranije govorili), zbog čega čovjek mora postupati suprotno onome na šta ga on navodi. Neka mu kaže: "Da si ikome iskreni savjetnik, bio bi sebi, jer si sebe bacio u Vatru i na sebe navukao srdžbu Silnog Allaha! I kako može biti savjetnik onaj ko sebi ne želi dobro?"

Haris b. Kajs, rahimehullah, govorio je: "Kad ti šejtan dođe

[1] Onaj ko želi saznati pojedinosti u vezi sa šejtanovim planovima, zamkama i spletkama, o tome kako je ljudima zakomplikovao vjerovanje, ibadete i međuljudske odnose, te o tome kako se poigrao sa židovima, kršćanima, vatropoklonicima i ostalim mnogobošcima – ne može a da ne pročita sljedeće dvije knjige imama Ibnul-Kajjima: *Telbisu Iblis* i *Igasetul-lehfan*.

dok si u namazu i kaže ti: 'Ti se samo pretvaraš!', još dulje klanjaj."[1]

Dakle, kad saznamo da šejtan voli određenu stvar, da se njome odlikuje, naša je obaveza da se u tome od njega razlikujemo. Naprimjer, on jede, pije i prihvata lijevom rukom, i mi smo dužni u tome postupati suprotno njegovoj praksi. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Neka čovjek jede desnom rukom, neka pije desnom rukom, neka uzima desnom rukom i neka daje desnom rukom! Zaista šejtan jede lijevom rukom, pije lijevom rukom, daje lijevom rukom i uzima lijevom rukom."[2]

Također, šejtan pije s čovjekom koji pije stojeći, i stoga nam je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, preporučio pijenje sjedeći.

Isto tako, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, potaknuo nas je na spavanje u podne obrazlažući to na sljedeći način: "Spavajte u podne jer šejtani tada ne spavaju."[3]

Časni Kur'an upozorio nas je na pretjerivanje, a one koji pretjeruju svrstao u kategoriju šejtanove braće, i to je samo zato jer šejtani vole rasipanje imetka i njegovo bespravno trošenje.

U pretjerivanje se ubraja bespotrebno gomilanje namještaja i posteljâ. Potvrdu za to nalazimo u Džabirovom, radijallahu 'anhu, predanju u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, spomenuo postelju i rekao: "Jedna postelja pripada mužu, druga ženi, treća gostu, a četvrta šejtanu."[4]

Polazeći od principa čuvanja imetka, Vjerovjesnik, sallalla-

---

[1] *Telbisu Iblis*, str. 38.
[2] Ibn-Madže (2643)
[3] Ebu-Nu'ajm, u djelu *Et-Tibb*, s dobrim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 4/147.
[4] Muslim (2084) i Ebu-Davud (3489)

hu 'alejhi ve sellem, naredio je sklanjanje prljavštine koja zahvati zalogaj koji ispadne; njega ne treba ostaviti šejtanu. Džabir, radijallahu 'anhu, govorio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da govori: 'Šejtan prisustvuje svakom čovjekovom poslu, čak prisustvuje i njegovom objedu. Zato, kad nekome ispadne zalogaj, neka s njega obriše prljavštinu, pa neka ga potom pojede i neka ga ne ostavlja šejtanu. Opet, kad završi s objedom, neka obliže prste, jer čovjek ne zna u kojem je dijelu hrane blagoslov.'"[1]

Šejtanove jahalice

Konji i sve ostale jahaće životinje koje ljudi ulažu igrajući hazardne igre i na koje se klade samo su šejtanove jahalice. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je: "Postoje tri vrste konja: konj koji pripada Allahu, konj koji pripada šejtanu i konj koji pripada čovjeku. Kad je riječ o konju koji pripada Allahu, to je onaj konj koji služi na Allahovom putu: njegovo sijeno, izmet i mokraća – za sve to čovjek će imati nagradu. Kad se radi o konju koji pripada šejtanu, to je konj s kojim se igra hazardna igra ili se na njega kladi. A što se tiče konja koji pripada čovjeku, to je onaj konj kojeg čovjek drži radi rasploda, a on je štit od siromaštva."[2]

Brzopletost – šejtanovo djelo

Brzopletost je, između ostalih, osobina koju voli šejtan, jer ona čovjeka navodi na brojne greške. U Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadisu kaže se sljedeće: "Smirenost je od Allaha, a brzopletost je od šejtana."[3] S tim u vezi, obavezni smo postupati suprotno šejtanu i raditi ono čime ćemo

---

[1] Muslim (2033)

[2] Ahmed s ispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 3/137.

[3] El-Bejheki, u djelu *Šu'abul-iman*, s dobrim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sahihul-džami'a*, 3/57.

steći Allahovo, dželle šanuhu, zadovoljstvo. Stoga je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao Ešdžu b. Abdulkajsu: "Pri sebi imaš dvije osobine koje voli Allah: blagost i smirenost."[1]

Zijevanje – šejtanovo djelo

Šejtan voli da čovjek zijeva. Zato nam je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio da zijevanje maksimalno sputamo. Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, prenosi sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječi: "Zijevanje je od šejtana. Zato, kad čovjek zijeva, neka ga maksimalno sputa, jer kad čovjek zijevajući izusti riječ *ha*, šejtan mu se nasmije."[2] Razlog je tome činjenica da je zijevanje pokazatelj lijenosti, a šejtana divi i raduje kad je čovjek lijen i trom, tim prije što tada čini malo djela i ulaže malo truda u ono što će ga uzvisiti kod Allaha.

POKAJANJE I TRAŽENJE OPROSTA

Ako se desi da šejtan zavede čovjeka, čovjek te njegove zamke može suzbiti, između ostalih stvari, hitrim pokajanjem i vraćanjem Svevišnjem Allahu. Sveznajući je Allah rekao: "**Oni koji se Allaha boje, čim ih sablazan šejtanska dodirne, sjete se, i odjednom dođu sebi...**" (El-A'rāf, 201.) Izraz *tā'if* koji je spomenut u ajetu protumačen je kao odluka da se počini grijeh, odnosno sâmo činjenje grijeha. Allahove, dželle šanuhu, riječi: "**...sjete se...**" znače: sjete se Allahove kazne i nagrade, obećanja i prijetnje, pa se pokaju, zatraže utočište u Sveznajućeg Allaha i brzo Mu se vrate. A riječi: "**...i odjednom dođu sebi...**" imaju značenje: ponovo kroče Pravim putem i probude se iz nemara u koji su bili zapali. I sve to ukazuje nam da

[1] Muslim (17 i 18)
[2] El-Buhari (3289), i ovo je njegova verzija, Muslim (2994) i Et-Tirmizi (2206)

je šejtan sposoban čovjeka navesti na sljepilo i njegovo srce okupirati sumnjama, u toj mjeri da od te koprene ne vidi Istinu.

Imam Ahmed u *El-Musnedu* i El-Hakim u *El-Mustedreku* zabilježili su hadis u kojem se kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Šejtan se zavjetovao Svevišnjem Allahu: 'Tako mi Tvoje veličine, o moj Gospodaru, zavodit ću Tvoje robove sve dok su živi!' Na to mu je Svevišnji Allah odgovorio: 'Tako mi Mog ponosa i veličine, Ja ću im opraštati sve dok Me budu molili za oprost!'"[1]

I to je karakteristika Allahovih, dželle šanuhu, robova: kaju se i mole za oprost neposredno nakon učinjenog grijeha, u čemu imaju divan uzor u svom praocu Ademu, 'alejhisselam, koji je ubrao plodove sa zabranjenog drveta, pa je primio neke riječi od svoga Gospodara i On mu je oprostio. Adem i Havva obratili su se Svemogućem Allahu riječima: "**'Gospodaru naš' – rekoše oni – 'sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni.'**" (El-A'rāf, 23.)

Što se tiče šejtanovih pristalica, o njima je Sveznajući Allah rekao: "**...dok prijatelje šejtanove šejtani podržavaju u zabludi i oni ne dolaze sebi.**" (El-A'rāf, 202.) I ovdje se pod izrazom *šejtanovi prijatelji* podrazumijevaju oni iz reda ljudi, kao što je to slučaj i u ajetu: "**...jer su rasipnici braća šejtanova...**" (El-Isrā', 27.) A to su zapravo njihovi sljedbenici, koji ih slušaju, prihvataju njihove zapovijesti i podržavaju ih u zabludi, neumorno i neprestano im uljepšavajući grijehe, a potvrdu za to nalazimo u ajetu: "**Zar ne vidiš da Mi nevjernike šejtanima prepuštamo da ih što više na zlo navraćaju?**" (Merjem, 83.)

[1] *Sahihul-džami'a*, 2/72

KLONJENJE SUMNJI I NEJASNOĆA KOJE ŠEJTAN MOŽE ISKORISTITI UNIŠTAVAJUĆI ČOVJEKOVU REPUTACIJU

Neka čovjek izbjegava sumnjive situacije, a ako se one dese, neka ljudima objasni svoj položaj, jer tako neće dati priliku šejtanu da ubaci zle misli u grudi muslimana; u tome čovjek ima Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao najljepšeg uzora. Vjerovjesnikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, supruga Safijja b. Hujej pripovijedala je: "Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio je u i'tikafu, pa sam ga jedne noći došla posjetiti i s njim porazgovarati. Kad sam krenula, on je ustao da me isprati", a živjela je u kući Usame b. Zejda, "i tada su pored nas prošla dvojica ensarija i, pošto su vidjeli Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, požurili su, na šta im je on rekao: 'Usporite vas dvojica! Ovo je Safijja bint Hujej!' Rekoše: 'Subhanallah! Allahov Poslaniče!' Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Zaista šejtan kola čovjekom kao što kola krv, pa sam se pobojao da vas ne navede na lošu misao.'" Ili je rekao: "...pa sam se pobojao da vas ne navede na kakvu misao."[1]

El-Hattabi zapaža: "Iz hadisa se zaključuje da je poželjno da se čovjek kloni svake stvari koja može izazvati sumnju kod ljudi i navesti ih na ružno mišljenje, te da od toga traži spas u potvrđivanju svoje nevinosti."

Pripovijeda se da je imam Šafi izjavio: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pobojao se da će njegov razgovor sa Safijom negativno utjecati na njih te da će zanijekati islam, i to im je objašnjenje Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dao iz sažaljenja prema njima dvojici, a ne iz straha za svoj položaj."[2]

Sveznajući Allah uputio nas je da s ljudima samo lijepo razgovaramo kako se šejtan ne bi umiješao u odnos s našom bra-

[1] El-Buhari (1712) i Muslim (2175), i ovo je njegova verzija.
[2] *Telbisu Iblis*, str. 46.

ćom i kako ne bi među nas unio razdor i neprijateljstvo: "**Reci robovima Mojim da govore samo lijepe riječi: – jer bi šejtan mogao posijati neprijateljstvo među njima...**" (El-Isrā', 53.)

I ovo je stvar u pogledu koje su neki ljudi bezbrižni: vidiš ih kako izgovaraju dvosmislene riječi koje mogu imati ružno značenje. Štaviše, neki svoju braću nazivaju imenima i nadimcima koje oni ne prihvataju, koje preziru, i to bude šejtanov prilaz koji iskoristi da ih rastavi, a umjesto sloge i podudarnosti, dolazi do neprijateljstva.

Čovjek na poprištu borbe

Na kraju ovog poglavlja, bila mi je želja skrenuti pažnju na veoma važno Ibnul-Kajjimovo, rahimehullah, zapažanje u vezi sa stvarnosti i prirodom čovjekove borbe protiv šejtana. On je zapisao, ukratko: "Allah, dželle šanuhu, odabrao je čovjeka između ostalih stvorenja, ukazao mu posebnu počast, dao mu mogućnost da vjeruje, ispovijeda tevhid, iskreno robuje Allahu, voli Ga, nada se..., ali ga je iskušao strastima, srdžbom, nemarom i, kao iskušenje, odredio mu Iblisa, koji ne popušta kad je riječ o zavođenju."[1]

Zatim je zapisao sljedeće: "Dakle, šejtan čovjeku prilazi s one strane koja odgovara njegovoj duši i prirodi, pa mu se duša prikloni jer joj se približio preko onoga što ona voli, i tada se protiv čovjeka urote tri saveznika okupatora: šejtan, duša i prohtjevi, potičući udove na izvršavanje njihovih želja – udovi su poslušna mašina kojoj preostaje samo povinovanje. Takav je položaj udova u odnosu na spomenuta tri neprijatelja: udovi su im poslušni, ma šta im neprijatelji naredili i ma šta od njih željeli.

Tako iziskuje čovjekov položaj, ali milost Silnog, Samilosnog iziskuje to da je čovjeka pomogao jednom drugom vrstom vojske i pomoći, s kojima se odupire snagama koje žele

---

[1] *El-Vabilus-sajjib*, str. 21.

njegovu propast: poslao mu je Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, objavio Knjigu, pomogao ga plemenitim melekima, koji se suprotstavljaju čovjekovom neprijatelju, šejtanu – kad ga šejtan navraća na određeno zlo, melek ga navraća na Allahove, dželle šanuhu, zapovijesti – objasnio mu propast koju donosi pokoravanje šejtanu... I tako čovjekom ponekad ovlada šejtan, ponekad ga, opet, melek navede na dobro, a pomognut je samo onaj koga Sveznajući Allah pomogne i sačuvan je samo onaj koga Sveznajući Allah sačuva.

Svemogući je Allah učinio da nasuprot duše koja navodi na zlo stoji smirena duša: kad ga prva navodi na zlo, druga, smirena odvraća ga od toga; kad ga zla duša odvraća od dobra, smirena ga duša potiče na dobro, i tako se čovjek pokorava nekad ovoj a nekad onoj duši, a ima status one duše kojoj se češće pokorava, osim što se može desiti da jedna od dvije duše bude u potpunosti slomljena, u toj mjeri da se nikada ne može oporaviti.

Isto tako, učinio je da nasuprot prohtjevima (koji navraćaju na poslušnost šejtanu) i duši koja navraća na zlo stoji svjetlost, moć zapažanja i razum, koji ga odvraćaju od slijeđenja prohtjeva: kad god poželi slijediti prohtjeve, čovjeka razum, moć zapažanja i svjetlost upozore: 'Pazi, pazi! Ispred tebe je propast, ti si lovina lopovâ i drumskih razbojnika ako budeš slijedio taj putokaz.' I čovjek ponekad slijedi tog iskrenog savjetnika, pa mu se objelodani njegov ispravan rezon i iskren savjetodavan odnos, ali ponekad slijedi prohtjeve, pa bude presreten na putu: ostane bez novca i odjeće, i tada se zapita: 'Šta se to desilo?!'

A čudno je da zna šta se desilo i da zna na kojem je putu opljačkan, ali opet uporno ide tim putem jer je vodič prohtjev zavladao njime, čovjek je potpao pod njegov utjecaj i snaga prohtjeva došla je do izražaja; da je taj isti prohtjev čovjek oslabio suprotstavljajući mu se, odvratio od sebe njegov poziv i

poveo borbu protiv njega kad je prohtjev njime htio ovladati, on čovjekom ne bi ovladao, već je čovjek taj koji je prohtjevu omogućio da njime ovlada i predao mu svoje ruke.

Takav ima status čovjeka koji se predao neprijatelju koji ga sveže i kažnjava teškom kaznom: zarobljenik će tražiti pomoć, ali mu je niko neće pružiti. Eto isto tako se preda šejtanu, prohtjevima i svojoj duši koja ga navraća na zlo, pa onda traži spas, ali ga ne nalazi.

I pošto je čovjek iskušan onim čime je već iskušan, pomognut je vojskama, opremom i tvrđavama i rečeno mu je: 'Bori se protiv svog neprijatelja! Uzmi koliko god hoćeš vojnika koji ti stoje na raspolaganju, zaštiti se kojom god hoćeš tvrđavom i čuvaj stražu do smrti, ta kraj je blizu, čuvanje straže trajat će veoma kratko. I kao da ti je Melek smrti poslao svoje izaslanike koji su te prenijeli u drugu Kuću, pa si se odmorio od borbe, oslobodio neprijatelja i uveden u Kuću počasti, u kojoj ćeš uživati i imati sve što poželiš. A vidiš i svjestan si da je Džehennem, zatvor u koji te tvoj neprijatelj nastojao baciti, najgora vrsta zatočeništva. Vrata zatvora u koji te htio utamničiti zatvorila su se onda kad su u njega ušli zločinci, pa su izgubili nadu u izlazak i spas. A ti živiš u onome što tvoja duša poželi i čime se tvoje oči naslađuju, što je nagrada za strpljenje koje si imao u kratkom periodu i nadoknada za bdijenje na prvoj borbenoj liniji, što je veoma kratko trajalo, vrijeme je to koje je bilo i prošlo, i kao da neprijatnosti nije ni bilo.'

Ako duša ne mogne zapaziti kratkoću vremena i brzinu njegovog prolaska, neka razmisli o sljedećim ajetima: '**...A onoga Dana kada dožive ono čime im se prijeti, učinit će im se da su ostali samo jedan čas dana...**' (El-Ahkāf, 35.) '**...a njima će se učiniti, onoga Dana kada ga dožive, da su samo jednu večer ili jedno jutro njezino ostali.**' (En-Nāzi'āt, 46.) '**A koliko ste godina na Zemlji proveli?' – upitat će On. 'Proveli smo dan ili samo dio dana' – odgovorit će – 'pitaj one koji**

su brojali.' 'Pa da, kratko ste proveli' – reći će On – 'da ste samo znali! Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?' (El-Mu'minūn, 112.–115.) **'...na Dan kada će se u Rog puhnuti. Toga dana ćemo nevjernike modre sakupiti i jedan drugom će tiho govoriti: 'Niste ostali više od deset dana.' Mi dobro znamo o čemu će oni govoriti kad najrazboritiji između njih rekne: 'Ostali ste samo dan jedan!'** (Tā Hā, 102.–104.)

Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, obratio se ashabima, kad je sunce bilo na zalasku, rekavši im: 'Zaista, u odnosu na ono što je već prošlo, od ovoga je svijeta ostalo samo onoliko koliko je ostalo od ovog dana u odnosu na ono što je od njega već prošlo.'[1]

Neka razuman, prema sebi iskren čovjek razmisli od ovom hadisu, i neka zna da je sve što ostvari u tom preostalom vremenu od ovog svijeta, makar toliko živio – čisto obmana i zbrkani snovi. Neka zna da je vječnu sreću i stalni užitak prodao za nešto što apsolutno ništa ne vrijedi. A da je tražio Allahovo, dželle šanuhu, zadovoljstvo i onaj svijet, Allah bi mu u potpunosti dao udio na ovom svijetu. U predanju se kaže: 'Čovječe, prodaj ovaj svijet za ahiret, i oba ćeš imati, a nemoj prodati ahiret za ovaj svijet jer ćeš oba upropastiti!'

Neki su prvaci govorili: 'Čovječe, tebi treba udio u ovome svijetu, ali ti je potrebniji udio na onom svijetu. I ako preferiraš udio na ovom svijetu, izgubit ćeš udio na ahiretu, a usto ćeš uvijek biti na riziku u pogledu udjela na ovom svijetu. Međutim, ako preferiraš udio na ahiretu, ostvarit ćeš udio na ovom svijetu i kako treba uredit ćeš ga.'

Držeći govor, Omer b. Abdulaziz, rahimehullah, rekao je: 'O ljudi, niste stvoreni uzalud, nećete biti prepušteni sami sebi, bit ćete proživljeni! Allah, dželle šanuhu, sakupit će vas

[1] Ahmed, u *El-Musnedu*, i Et-Tirmizi, u *Es-Sunenu*, koji je zapisao: "Hadis je hasen-sahih."

da vam presudi i jedne od drugih odvoji. I pravi je gubitnik i nesretnik onaj čovjek kojeg Svevišnji Allah ne uvede u Svoju milost, koja sve obuhvata, i kojem ne dopusti ulazak u Džennet, čije je prostranstvo koliko nebesa i Zemlja. Na Sudnjem će danu sigurnost imati samo onaj ko bude strahovao od Svevišnjeg Allaha i bojao Ga se, prodao neznatno za ono vrijedno, prolazno za vječno, nesreću za sreću... Zar ne vidite da vam se smrt približila i da će vas naslijediti oni koji dolaze? Zar ne vidite da svakog dana, jutrom ili večeri, na ahiret pratite nekoga čiji se život završio, čije nade više nemaju izgleda? Zar ga ne stavljate u kabur, u kojem nema ni jastuka ni postelje? Zar njegove veze nisu prekinute, zar ga voljeni nisu ostavili, zar nije izložen polaganju računa...?'

Želimo reći da je Allah, dželle šanuhu, čovjeka pomogao u tom kratkom periodu vojskom, opremom i pružio mu raznovrsnu pomoć, objašnjavajući mu čime se može zaštititi od svog neprijatelja i čime se može osloboditi njegovih okova, ako ga zarobi.

Imam Ahmed i Et-Tirmizi[1] zabilježili su preko Harisa el-Eš'arija, radijallahu 'anhu, da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao sljedeće: 'Svevišnji Allah naredio je Jahjau, Zekerijjaovom sinu, pet stvari, i da ih naredi Izraelićanima, ali on ih je bio skoro zapostavio, pa ga je Isa upozorio: 'Allah ti naređuje pet stvari, i da ih narediš Izraelićanima; ili ćeš ti, ili ću ja to učiniti.' 'Ako me preduhitriš, bojim se da ću biti utjeran u zemlju ili kažnjen', odgovori mu Jahja. Okupio je ljude u Mesdžidul-aksau; džamija se ispunila, svijeta je bilo čak po balkonima. Jahja im reče: 'Allah mi naređuje pet stvari, i da ih vama naredim...' A peta je stvar koju im je naredio činjenje zikra: '...i naređujem vam da Ga spominjete; onaj ko spominje Allaha liči na bjegunca koga goni neprijatelj, pa se skloni

[1] On je rekao da je ovaj hadis hasen-sahih.

u zaštićenu tvrđavu, i čovjek, isto tako, samo se zikrullahom može zaštititi od šejtana.'

U istom hadisu naredio im je i obavljanje namaza: '...i naređujem vam namaz; kad klanjate, nemojte se okretati, jer, dok čovjek klanja, Allah Svoje Lice okrene prema njegovom, sve dok se ne okrene...'

A zabranjeno okretanje u namazu dijeli se na dvije vrste: prvo, okretanje srca od Sveznajućeg Allaha nekom drugom; i, drugo, okretanje pogleda ustranu. Svemogući je Allah posvećen čovjeku sve dok je čovjek posvećen namazu, a kad se okrene od namaza, bilo srcem ili pogledom, Allah, dželle šanuhu, okrene se od njega. Aiša, radijallahu 'anha, upitala je Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u vezi s okretanjem u namazu, na šta joj je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovorio: 'To je šejtanova krađa čovjekovog namaza.'[1] U predanju se kaže: 'Svevišnji Allah govori: 'Zar se čovjek okreće nekome boljem od Mene? Zar se okreće nekome boljem od Mene?' Onaj čovjek koji se okreće u namazu, tjelesno ili duševno, sličan je čovjeku kojeg pozove vladar, postavi ga ispred sebe i obraća mu se, ali se ovaj u toku razgovora okreće lijevo i desno, ne posvećujući pažnju njegovim riječima, pa ne razumije ono što mu vladar govori, jer nije duševno prisutan tom razgovoru. I šta vladar treba da uradi s takvim čovjekom? Najmanje što će učiniti jeste da će s njim prekinuti razgovor, osuditi ga, udaljiti ga od sebe i smatrati ga beznačajnim.

I odatle razlika između takvog čovjeka i čovjeka koji obavlja namaz skrušeno i predano se obraćajući Svevišnjem Allahu; onoga čovjeka koji osjeti veličinu Onoga pred Kojim stoji; čije se srce ispunilo strahopoštovanjem i poniznosti prema Njemu; kojeg je stid Sveznajućeg Allaha da se posveti nekom drugom, a ne Njemu, ili da se okrene od Njega: između takva dva

[1] El-Buhari (751)

namaza razlika je kao između neba i Zemlje. Hasan b. Atijje, rahimehullah, govorio je: 'Dva čovjeka klanjaju isti namaz, ali se njihov status razlikuje srazmjerno razdaljini između neba i Zemlje i to zbog toga što jedan od njih klanja duševno se okrenuvši Allahu, dželle šanuhu, a drugi klanja nemarno i bezbrižno.' I kad se čovjek posveti stvorenju poput sebe, a između njih dvojice je zastor, to nije ni posvećivanje ni približavanje, pa kako je onda sa Uzvišenim Stvoriteljem? Isto tako, kad se posveti Allahu, dželle šanuhu, ali ga od Njega odvaja zastor strasti i vesvesa, koje ispune čovjekovu dušu i zarobe je, može li to biti posvećenost, a vesvese i kojekakve misli obuzele su mu pamet i vodaju ga amo-tamo?

Kad čovjek stupi u namaz, šejtana obuzme ljubomora, utoliko što je stupio u najbolje dobro djelo, djelo čiji je činilac najbliži Allahu, dželle šanuhu, koje najviše srdi šejtana i koje mu je najteže podnijeti. I stoga teži i ulaže maksimalan trud da se čovjek ne održi u namazu, neprestano mu daje lažna obećanja, lažnu nadu, navodi ga na zaborav, na njega tjera svoju pješadiju i konjicu, sve dok mu obavljanje namaza ne prikaže beznačajnim, te se čovjek prema njemu počne olahko odnositi, pa ga naposljetku u potpunosti izostavi.

Ako ne uspije u tome i ako ga čovjek ne posluša te namaz skrušeno obavlja, Allahov, dželle šanuhu, neprijatelj nastoji se ispriječiti između čovjeka i njegove duše, između njega i njegovog srca: u namazu ga podsjeća na ono čega se prije stupanja u namaz nije sjetio, čak mu sugerira određene stvari ili potrebe u koje je izgubio nadu, podsjeća ga na njih kako bi njegovo srce odvratio od namaza i od Allaha, dželle šanuhu, pa čovjek obavi namaz samo formalno i ne zasluži Allahovu, dželle šanuhu, posvećenost, počast i blizinu u mjeri u kojoj to zasluži onaj ko predano obavi namaz. Takav čovjek namaz završi s grijesima i teretom s kojima je stupio u njega, jer ga tako obavljen namaz toga ne oslobodi. Ovo je zato jer namaz

briše grijehe samo onoga čovjeka koji ga obavi onako kako ga treba obaviti, onoga ko je u njemu nadasve skrušen i ko ga klanja tijelom i dušom. I takav, po obavljenom namazu, osjeti lahkoću u duši, nestanak ogromnog tereta, olakšanje i ugodan osjećaj, toliko da poželi da namaz nije još završio, jer je u namazu skrivena radost, užitak duše, ljepota koju osjeti srce i svojevrstan odmor na ovome svijetu: osjeti da je u tijesnoj tamnici sve dok ne stupi u namaz, pa se njime odmori, a ne odmara se od njega. Moto onih koji vole Allaha, dželle šanuhu, glasi: 'Klanjamo i odmaramo se u namazu!' Isto tako govorio je njihov imam, uzor i Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'O Bilale, odmori nas namazom!' Nije govorio: 'Hajde, odmori nas od namaza!' Štaviše, Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, jednom je prilikom rekao: 'Namaz je radost mojim očima.' Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, namaz je doživljavao kao veliku radost, ni u čemu nije osjećao toliku radost, i nije se mogao strpiti da ne klanja.

U jednom se predanju navodi da Sveznajući Allah, kad čovjek stupi u namaz, kaže: 'Sklonite zastor!', a ako se čovjek okrene, On naredi: 'Spustite zastor!' A okretanje spomenuto u ovom predanju protumačeno je kao okretanje srca od Svevišnjeg Allaha. Dakle, kad se čovjek okrene nekome drugom, spusti se zastor između njega i Svemogućeg Allaha, a šejtan pristupi i pokazuje mu ovosvjetske potrebe, kao da gleda u ogledalo. Međutim, ako se čovjek posveti Allahu i ne okreće se, šejtan nije kadar negativno posredovati između njega i Sveznajućeg Allaha: šejtan pristupa samo kad se zastor spusti. Ako čovjek pobjegne Allahu i ostvari duševnu prisutnost u namazu, šejtan pobjegne; ako se čovjek okrene, šejtan pristupi... I takvo je čovjekovo stanje kad se radi o namazu i šejtanovom odvraćanju čovjeka od namaza."

Kako biti duševno prisutan u namazu

Ovo pitanje Ibnul-Kajjim, rahimehullah, objašnjava na sljedeći način: "Čovjek može biti duševno prisutan u namazu i njime zaokupljen samo uz Allahovu pomoć, ako uspije savladati svoje strasti i prohtjeve. U protivnom, kako će se osloboditi vesvesa i kojekakvih misli onaj čovjek kojeg je nadvladala strast i njime ovladali prohtjevi, pa šejtan nađe načina da ga stavi pod svoju kontrolu? Treba znati da postoje tri vrste srca. Prva je vrsta srce koje je lišeno vjerovanja i svakog dobra, i to je tamno srce, od čijeg je zavođenja vesvesama šejtan odahnuo, utoliko prije što ga je uzeo za kuću, mjesto boravka, njime maksimalno ovladao i u potpunosti dobio njegovu poslušnost. Druga je vrsta srce koje je prosvijetljeno svjetlom vjerovanja, u kojem gori njegova baklja, ali ga donekle prekriva tama strasti i trese oluja prohtjeva, i šejtan mu ponekad pristupa a ponekad se povlači, nalazi polje na kojem može djelovati i pretenzije koje može pothranjivati, a rat je promjenjive sreće. Stanje ljudi koji imaju ovakvo srce razlikuje se shodno vladanju i podređenosti: postoje oni koji su većinu vremena pobjednici nad svojim neprijateljem, postoje i oni koji su veći dio vremena pobijeđeni od neprijatelja, a postoje i oni čija se pobjeda i poraz često smjenjuju. I treća vrsta jeste srce koje je prosvijetljeno svjetlom vjerovanja i njime u potpunosti ispunjeno, koje apsolutno nikako ne prekriva zastor strasti i koje je definitivno pošteđeno tame: svjetlo u grudima ima jak sjaj, i ono bi spalilo vesvese da mu se približe. Takvo srce ima status neba čuvanog zvijezdama: ako mu se šejtan približi želeći u njega prodrijeti, bude pogođen i spaljen; a nebo nije svetije od vjernika, i Allahovo, dželle šanuhu, čuvanje vjernika potpunije je od čuvanja neba. Ovo je zato jer je nebo mjesto na kojem meleki čine ibadet, mjesto na kojem su se nalazile objave i na njemu je svjetlo dobrih djela, a vjernikovo je srce

mjesto na kojem je stacioniran tevhid, ljubav, spoznaja, vjerovanje i u njemu je svjetlo tih vrijednosti, te odatle zaslužuje da bude čuvano od neprijateljeve spletke, i neprijatelj mu ne može nanijeti nikakve gubitke, osim na prevaru.

Kad se radi o spomenutim vrstama srca, navedeno je lijepo poređenje s tri kuće na koje nasrne kradljivac. Prvo je vladareva kuća u kojoj se nalaze njegova riznica, blago i biseri. Drugo je podanikova kuća u kojoj se nalaze njegova riznica, blago i biseri, a koji ne pripadaju vladaru. I treće je prazna kuća u kojoj nema apsolutno ništa. Pitanje glasi: iz koje će kuće kradljivac ukrasti blago?

Ako kažemo da će ukrasti iz prazne kuće, to je apsurd, jer u njoj nema ništa što se može odnijeti. U tome je smislu predanje u kojem se kaže da je neko sugerirao Ibn-Abbasu, radijallahu 'anhu: 'Židovi tvrde da im u molitvi ne dolaze nastrane misli!', na šta je samo odgovorio: 'A šta šejtan još treba učiniti s pokvarenim srcem?'

Ako kažemo da će ukrasti iz vladareve kuće, to je skoro nemoguće, jer nju čuva straža koja kradljivcu ne dopušta da joj se uopće približi. Štaviše, čuva je sam vladar, uz stražu i vojnike koje je postavio oko nje.

Kradljivcu ostaje samo treća kuća, nju će napadati. Neka pronicljiv čovjek razmisli o ovom primjeru i neka ga primijeni na srce jer je u skladu s njegovom prirodom.

Prvo je srce u kojem nema nikakvog dobra, i to je srce nevjernika i licemjera. To je zapravo šejtanova kuća koju je rezervirao za sebe i uzeo je za mjesto stalnog boravka, pa šta će ukrasti iz te kuće a u njoj su njegove riznice, blago, sumnje, priviđenja i vesvese?!

Drugo je srce koje je ispunjeno štovanjem Svevišnjeg Allaha, osjećajem Njegove veličine, ljubavi prema Njemu, svijest da On bdi, stidom od Njega..., pa koji će se šejtan osmjeliti krenuti na takvo srce? Ako se i osmjeli pa pokuša nešto ukrasti

iz njega, šta će najzad moći ukrasti? Najviše što može jeste da s vremena na vrijeme nešto otme na prevaru, i to u nemaru koji čovjeka obuzme, a mora ga obuzeti jer je ljudsko biće, koje se ne može u potpunosti osloboditi nemara, zaborava, zapanjenosti i utjecaja svoje prirode.

Treće je srce koje je ispunjeno tevhidom, spoznajom Svemogućeg Allaha, vjerovanjem u Njega i u Njegovo obećanje, ali se u njemu nalaze strasti i njeni porivi, te poticaj na slijeđenje prohtjeva i, na kraju, njegova priroda.

Između ta dva nagona stoji srce koje se nekad povodi za nagonom vjerovanja, spoznaje Allaha, dželle šanuhu, ljubavi prema Njemu i želje jedino za Njim, a ponekad se povodi za šejtanom, prohtjevima i prirodom. I prema takvom srcu šejtan ima pretenzije, ono mu popušta i odaziva se, a, Svemogući Allah, opet, pomaže onoga koga On hoće: **'...a pobjeda dolazi samo od Allaha, Silnoga i Mudroga.'** (Ālu 'Imrān, 126.) Vlasnikom takvog srca šejtan može ovladati samo oružjem kojim raspolaže, a njegovo su oružje strasti, sumnje, priviđenja i lažne nade, koji se nalaze u srcu. On ulazi u srce, nalazi te slabosti spremnima, iskorištava ih, napada i njima se bori protiv čovjeka. Međutim, ako nađe da čovjek ima spremno oružje – vjerovanje kojim se može suprotstaviti napadu, koje je čak jače od napadačevog oružja, tad će ga poraziti, u protivnom, neće, a sva je snaga i moć u Allaha. Dakle, ako čovjek dopusti neprijatelju ulazak u kuću, otvarajući mu njena vrata, uvodeći ga u nju i pružajući mu mogućnost uzimanja oružja kojim će ga napasti, tada sam čovjek zaslužuje prijekor (...)."

POGLAVLJE 5

UZROCI I LIJEČENJE ŠEJTANSKOG DODIRA

Prethodno smo konstatirali da čovjek može oboljeti šejtanskim uzrokom, a tu bolest nazivamo šejtanskim dodirom. U ovom ćemo poglavlju pokušati objasniti uzroke ove bolesti i načine njenog liječenja.

UZROCI ŠEJTANSKOG DODIRA

S tim u vezi, šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, zapisao je: "Šejtanski se dodir može desiti radi zadovoljavanja strasti i prohtjeva, zbog zaljubljenosti džina u čovjeka, što se među ljudima spontano dešava, a može biti i zbog mržnje i osvete, što je češći razlog, naprimjer, ako ih se uznemiri, odnosno ako džini pomisle da ih ljudi namjerno uznemiravaju, bilo da se radi o mokrenju na njih, sipanju vruće vode po njima, ubistvu nekih džina..., što ljudi mogu nesvjesno učiniti. Budući da su džini neznalice i nasilnici, kaznit će čovjeka više nego što zaslužuje. Isto tako, može se desiti da šejtanski dodir bude s ciljem zabavljanja džina i nanošenja zla, kao što čine bezumni ljudi."[1]

OBAVEZA PREMA DŽINIMA KOJI UZNEMIRAVAJU LJUDE

Već smo spomenuli da su džini obveznici, zaduženi slijeđenjem Šerijata, te ako musliman ima mogućnosti da im se obrati, što se dešava s džinom koji uđe u čovjeka, to mu je obaveza.

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 19/39

Ako džin uđe u čovjekovo tijelo zbog prvog razloga koji je spomenuo šejhul-islam Ibn-Tejmijje (radi zadovoljavanja strasti i prohtjeva), tada je riječ o razvratu, koji je Svevišnji Allah zabranio ljudima i džinima, makar uz pristanak i zadovoljstvo druge strane, a kakav je tek status onoga ko se time bavi uz protivljenje druge strane: to je razvrat i nasilje. Ako uspije stupiti s njima u vezu, obratit će se džinima i upoznati ih s tim da je ono što rade razvrat, zabranjeno djelo u islamu, odnosno razvrat i nasilje, da bi protiv njih bio uspostavljen dokaz i da bi znali da podliježu Allahovom sudu i sudu Njegovog Poslanika, kojeg je poslao objema vrstama, ljudima i džinima.

Međutim, ako se radi o drugom razlogu (čovjekovom uznemiravanju džina), reći će im se: "Čovjek koji vas je uznemirio nesvjesno je to učinio", ako zaista nije znao da time uznemirava džine, "i ne zaslužuje kaznu onaj ko vas nenamjerno uznemiri. Ako je to učinio u svojoj kući, odnosno na svom posjedu, vi ste znali da je to njegov posjed, a on na svome posjedu ima pravo postupiti prema onome što je islamom dopušteno. A što se vas tiče, nemate pravo boraviti na čovjekovom posjedu ako vam on ne dopusti, imate pravo boraviti samo na mjestima na kojima ne žive ljudi: u ruševinama, pustinji..."

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "...smisao je sljedeći: ako se džini okome na ljude, bit će upoznati s propisom islama, protiv njih će biti iznesen argument, navratit će ih se na dobro a odvratit će ih se od zla, kao što se postupa s ljudima, na osnovu Allahovih, dželle šanuhu, riječi: '**...A Mi nijedan narod nismo kaznili dok poslanika nismo poslali!**' (El-Isrā', 15.); '**O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili koji su vam ajete Moje kazivali i upozoravali vas da ćete ovaj vaš dan dočekati?...**' (El-En'ām, 130.)"[1]

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 19/42

DA LI UBITI ZMIJU KOJA UĐE U KUĆU

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekao je: "...zbog toga je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio ubijanje zmija koje uđu u kuću, sve dok ne prođe tri dana, vrijeme u kojem će se od zmije tražiti da napusti kuću." (Hadise koji se bave ovim pitanjem prethodno smo naveli.) Šejhul-islam naveo je te hadise, pa je, objašnjavajući razlog zabrane ubijanja takvih zmija, rekao: "To je zbog toga što je džina zabranjeno bespravno ubiti, kao što je zabranjeno čovjeka bespravno ubiti. Nasilje je zabranjeno u svakom slučaju, i nikome nije dopušteno nasilno se ponijeti ma prema kome, makar on bio nevjernik. Štaviše, Sveznajući je Allah rekao: '**...Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti...**' (El-Mā'ide, 8.) Dakle, postoji mogućnost da su zmije koje uđu u kuću – džini, i zato se od njih tri dana traži da izađu: ako ne poslušaju, imaju su ubiti. Obrazloženje: ako se radi o pravoj zmiji, zaslužila je da bude ubijena, a ako se radi o džinu koji je ustrajao pokazivati se čovjeku u obliku zmije i time ga zastrašivao, i on je zaslužio da bude ubijen jer nasilnik ima status napadača čije je zlo dopušteno odbiti sa svim raspoloživim sredstvima, makar se radilo o njegovom ubistvu. Dakle, zabranjeno je oduzeti život džinu bez opravdanog razloga."

LIJEČENJE ŠEJTANSKOG DODIRA

VRIJEĐANJE I UDARANJE DŽINA

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, pozivao se na pravilo da je dužnost pomoći obespravljenom bratu muslimanu, a onaj u koga uđe džin obespravljen je, osim što se pomoć

mora pružiti na pravedan način, kako je Allah, dželle šanuhu, naredio. Ako se desi da se džin ne povuče kad ga se navrati na dobro a odvrati od zla i kad mu se objasni, tad je dopušteno podviknuti na njega, vrijeđati ga, prijetiti mu i proklinjati ga. Tako je postupio Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, kad je šejtan donio žeravicu koju je htio baciti na njegovo lice, pa je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Utječem se Allahu od tebe!" A potom je tri puta rekao sljedeće: "Prizivam na tebe Allahovo prokletstvo!"

Šejhul-islam naveo je da se u liječenju šejtanskog dodira ponekad treba pribjeći metodi povećanog udaranja, a udarce trpi džin, njih čovjek ne osjeti, što i sam potvrdi kad se osvijesti. Udarci ne utječu na njegovo tijelo, makar bio udaran, naprimjer, po nogama i do tri ili četiri stotine puta, više ili manje, u toj mjeri da bi čovjek smrtno stradao kad bi se njega tako izudaralo. Dakle, udarce trpi džin, pa viče i kuka, izvještavajući prisutne o raznoraznim stvarima. On je spomenuo i to da je ovu metodu mnogo puta probao i da bi njeno detaljno opisivanje dugo potrajalo.

Ja kažem: neki ljudi upotrebljavaju metodu udaranja čovjeka za kojeg se misli da boluje od šejtanskog dodira, a ne boluje, pa u tome bude narušavanje njegovog zdravlja, i zato je treba izbjegavati.

ISTJERIVANJE DŽINA ZIKROM I UČENJEM KUR'ANA

Najbolji način za istjerivanje džina iz čovjekovog tijela jeste učenje zikra i učenje časnog Kur'ana, a najučinkovitiji odlomak jeste Ajetul-Kursija, jer, prema autentičnom hadisu, ko prouči Ajetul-Kursiju prije spavanja, nad njim će brigu preuzeti Allahov čuvar, a šejtan mu se neće približiti do zore.

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "...i pored toga, izuzetno mnogo ljudi praktično je dokazalo da Ajetul-

-Kursija ima nadnaravnu snagu i veliki utjecaj u tjeranju šejtana i uništavanju njihove rabote. Ona ima veliki utjecaj u tjeranju šejtana od čovjeka, od oboljelog od šejtanskog dodira i u sprečavanju onih kojima pomažu šejtani: nasilnika i gnjevnih ljudi, sljedbenika strasti i razuzdanosti, onih čiji je život zviždanje i pljeskanje rukama... I kad se Ajetul-Kursija čita pred njima, ona tjera šejtane, utoliko što oni svojim štićenicima donose stvari koje neznalice doživljavaju kao čuda Allahovih evlija, bogobojaznih ljudi, a to su samo prevare šejtanâ kojima varaju svoje štićenike na koje se Sveznajući Allah rasrdio i koji su zalutali."[1]

RESULULLAH ISTJERUJE DŽINA IZ TIJELA OBOLJELOG OD ŠEJTANSKOG DODIRA

Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, više je puta poduzimao ovaj način liječenja. Ummu-Ebban bint el-Vazi'a b. ez-Zari'a b. Amir el-Abdi pripovijedala je od svog oca, koji prenosi da se njegov otac Ez-Zari'a uputio Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i poveo poludjelog sina, ili poludjelog sestrića. Ez-Zari'a je pripovijedao: "Kad smo došli kod Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao sam: 'Doveo sam poludjelog sina[2], pa moli Allaha za njega.' On reče: 'Uvedi ga.' Vratio sam se u karavan, gdje je bio, oslobodio devu, s njega skinuo odjeću u kojoj je putovao, obukao mu dvije lijepe haljine, uzeo ga za ruku i doveo kod Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem. On reče: 'Približi mi ga i neka mi bude okrenut leđima.' Uzeo je za nabor njegove odjeće na gornjem i donjem dijelu, pa ga je počeo udarati po leđima, toliko da sam vidio bjelinu Poslanikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, pazuha. Govorio je: 'Izlazi, Allahov neprijatelju! Izlazi, Allahov neprija-

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 19/55
[2] Ili je rekao: "...poludjelog sestrića..."

telju!' I dječak je tada pogledao normalnim pogledom, a ne onim prijašnjim. Zatim ga je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posadio da sjedne ispred njega, zamolio Allaha za njega i potrao njegovo lice. Nakon te Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, dove, niko između ljudi koji su bili u toj našoj delegaciji nije bio bolji od njega."[1]

Ja'la b. Murre, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Doživio sam s Resulullahom, sallallahu 'alejhi ve sellem, tri stvari koje nije doživio niko prije mene, niti će ih doživjeti neko poslije mene. Jednom sam prilikom putovao s njim i kad smo prevalili određenu razdaljinu, naišli smo pored žene koja je sjedila, a s njom je bio njen sin. Ona se požalila: 'Allahov Poslaniče, ovo je dijete oboljelo i mi smo u neprilici zbog njega: po nekoliko puta u danu napada ga ludilo.' Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Dodaj mi ga!' Ona ga je dodala i stavila između Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i prednjeg dijela sedla. Tada je on otvorio njegova usta, u njih tri puta simbolično pljucnuo i rekao: 'U ime Allaha! Ja sam Allahov rob, ustukni, Allahov neprijatelju!' Potom je vratio dijete rekavši: 'Sretni nas u povratku na ovom mjestu i obavijesti šta se desilo.' Otišli smo, a kad smo se vratili, zatekli smo je na istom mjestu s tri ovce. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, upita: 'Šta se desilo s tvojim sinom?' Ona odgovori: 'Tako mi Onoga Koji te poslao s Istinom, odonda nikakvih problema nemamo s njim! Zaradio si ove ovce.' Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Sjaši, uzmi jednu ovcu, a dvije joj vrati.'"[2]

Osman b. Ebul-As, radijallahu 'anhu, pripovijedao je: "Po-

[1] Et-Taberani. El-Hejsemi je u djelu *Medžme'uz-zeva'id*, 9/2, zapisao: "Od Ummu-Ebban prenosi samo Metar." Isti je muhadis naveo nešto kraću verziju hadisa koju je zabilježio imam Ahmed u *El-Musnedu* i potom rekao: "U lancu prenosilaca nalazi se Hind bint el-Vazi'a, žena čija mi je biografija nepoznata, a ostali su prenosioci pouzdani."

[2] Ahmed, 4/170, i Ed-Darimi (17). Ovaj je događaj prenesen u sličnoj formi i od Džabira, radijallahu 'anhu.

što me Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, postavio za službenika u Taifu, nešto mi se počelo dešavati u namazu, u toj mjeri da ne znam šta klanjam. Kad sam to doživio, otputovao sam Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, i on me pozva: 'O Ebul-Asov sine!' 'Da, Allahov Poslaniče', odazvah se. Upita me: 'Šta te dovelo ovamo?' Odgovorih mu: 'Allahov Poslaniče, nešto mi se dešava u namazu, u toj mjeri da ne znam šta klanjam.' On reče: 'Radi se o šejtanu; približi se!' Približio sam mu se i sjeo na vanjski dio stopala, a on me rukom udari po grudima i simbolično pljucnu u moja usta, rekavši: 'Izađi, Allahov neprijatelju!' Tako je učinio tri puta, a potom je rekao: 'Vrati se službi.'"[1]

Ako se desi da čovjek oboli od šejtanskog dodira a ne bude se mogao izliječiti, pa se strpi na tom iskušenju, on će u Sveznajućeg Allaha imati veliku nagradu. Dokaz je za to predanje koje je zabilježio imam El-Buhari u kojem se kaže da je Ata b. Ebi-Rebbah, rahimehullah, govorio: "Ibn-Abbas me upitao: 'Hoćeš li da ti pokažem dženetliju?' 'Naravno', odgovorio sam. On reče: 'Dženetlija je ova crna žena. Došla je kod Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, i požalila se: 'Napada me padavica, pa se otkrije moje tijelo, moli Allaha za mene!' Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Ako se strpiš, zaslužit ćeš Džennet, a ako želiš, molit ću Allaha da te izliječi.' Ona je rekla: 'Strpit ću se.' Potom je dodala: 'Ali, otkriva se moje tijelo, pa moli Allaha da se to ne dešava.' I on je zamolio za nju." El-Buhari je dodao: "Pričao nam je Muhammed, koji kaže da ih je obavijestio Mahled, prenoseći od Ibn-Džurejdža, kojeg je obavijestio Ata da je vidio Ummu-Zufer, visoku crnu ženu, kako se drži za zastor Kabe."[2] Ibn-Hadžer, rahimehullah, za-

[1] Ibn-Madže (2858)
[2] El-Buhari (5625)

pisao je da je ona govorila: "Strahujem da kakav pokvarenjak ne svuče moju odjeću!"[1]

Dakle, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, istjerivao je džine zapovijedima, tjeranjem i proklinjanjem, ali to nije dovoljno, tim prije jer snaga vjerovanja, jačina uvjerenja i lijep odnos prema Allahu, dželle šanuhu, u tome imaju presudan utjecaj. Na to nas upućuje sljedeći događaj.

IMAM AHMED NAREĐUJE DŽINU NAPUŠTANJE TIJELA

Pripovijeda se da je imam Ahmed, rahimehullah, sjedio u džamiji kad se pojavio njegov prijatelj ispred halife El-Mutevekkila i rekao: "U kući vladara pravovjernih nalazi se robinja koja je oboljela od šejtanskog dodira. Vladar me poslao da zatražim od tebe da zamoliš Allaha za njeno ozdravljenje." Imam Ahmed dao mu je dvije drvene nanule i rekao: "Idi u kuću vladara pravovjernih, sjedi pored robinjine glave i reci džinu: 'Ahmed ti poručuje je li ti draže izaći iz robinje ili dobiti sedamdeset udaraca ovim nanulama?'" Čovjek je odnio nanule, sjeo kod robinjine glave i prenio Ahmedovu, rahimehullah, poruku. Tada je buntovnik njenim ustima progovorio: "Slušam i pokoravam se. Da mi je naredio napuštanje Iraka, poslušao bih ga. On je pokoran Allahu, a ko je pokoran Allahu, njemu je poslušno sve što postoji." I napustio je njeno tijelo, nakon čega je ozdravila i izrodila djecu. Kad je imam Ahmed umro, isti se džin opet vratio u njeno tijelo. Vladar je pozvao jednog Ahmedovog prijatelja, i on je donio te iste nanule. Zaprijetio je džinu: "Izađi, u protivnom ću te istući ovim nanulama!" Na to je buntovnik samo rekao: "Neću te poslušati, neću izaći. Što se tiče Ahmeda b. Hanbela, on je bio pokoran Allahu, pa je nama bilo zapovijeđeno da ga slušamo."

---

[1] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 10/115

KARAKTERISTIKE KOJE TREBA IMATI ONAJ KOJI LIJEČI OD ŠEJTANSKOG DODIRA

Priliči da onaj koji liječi od šejtanskog dodira ima snažno vjerovanje u Allaha, dželle šanuhu, oslonac na Njega i pouzdanje u djelovanje zikra i časnog Kur'ana, a što su njegovo vjerovanje i oslonac jači, to je i djelovanje jače. Ako je onaj koji liječi jači od džina, istjerat će ga; ako je džin jači, čovjek ga neće istjerati iz tijela oboljelog. Ako se desi da je onaj koji liječi nestabilan, može se desiti da ga džini uznemiravaju, i mora često učiti dovu, tražiti Allahovu pomoć protiv njih, čitati Kur'an, posebno Ajetul-Kursiju.

RUKJE I DOVE-ZAŠTITNICE

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, zapisao je sljedeće: "Kad se radi o liječenju oboljelog od šejtanskog dodira učenjem rukje i dova-zaštitnica, postoje dvije mogućnosti. Prva je mogućnost da je značenje rukje i dova-zaštitnica poznato, da spadaju u islamom dopuštene riječi koje čovjek izgovara: dove kojima moli Allaha, zikr kojim Ga spominje, riječi kojima se obraća džinima i sl., i time je dopušteno liječiti oboljelog od šejtanskog dodira, odnosno tražiti za njega zaštitu. U *Es-Sahihu* se navodi da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Izložite mi rukje kojima liječite; u rukji nema problema ukoliko ne sadrži širk.'[1] Također je preporučio: 'Ko je u stanju pomoći svome bratu neka to učini.'[2] Druga je mogućnost da se radi o zabranjenim izrazima koji sadrže širk, odnosno da nose nepoznato značenje, izrazima koji možda nose nevjerstvo, i nikome nije dopušteno liječiti takvim izrazima, niti njima naređivati, niti zaklinjati, makar džin napustio ti-

[1] Muslim (2200)
[2] Muslim (2199)

jelo oboljelog usljed liječenja tim izrazima, tim prije jer je šteta u onome što su zabranili Allah, dželle šanuhu, i Njegov Poslanik veća od koristi koju ta ista stvar nosi."[1]

Na drugom je mjestu spomenuo da oni koji liječe izrazima koji sadrže širk, često nisu kadri istjerati džina, i često im se džini rugaju kad ovi od njih zataže da ubiju džina koji je ušao u čovjeka, odnosno da ga uhvate. Desi se da im džini pokažu kako su ga ubili, odnosno uhvatili, ali sve je to obmana i laž.

UGAĐANJE DŽINIMA

Neki ljudi pokušavaju ugoditi džinu koji uđe u čovjekovo tijelo prinoseći mu žrtvu. Treba imati na umu da je to širk, koji su zabranili Sevišnji Allah i Njegov Poslanik. (Zabilježeno je da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio konzumiranje mesa životinje koja se prinese kao žrtva džinu.)

Neki ljudi smatraju da prinošenje žrtve džinima ima status liječenja zabranjenim, a što je velika greška. Ispravno je da Svevišnji Allah nije dao lijeka ni u čemu što je zabranio. Makar i odabrali mišljenje da je liječenje zabranjenim, naprimjer, strvi i alkoholom, dopušteno, zabranjeno je to uzimati za dokaz da je prinošenje žrtve džinima dopušteno. Obrazloženje: neki su učenjaci dopustili liječenje zabranjenim, ali liječenje širkom i nevjerstvom niko od njih nije dopustio; liječenje time zabranjeno je po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka.

Na kraju poglavlja, upozoravam da svaka padavica nije posljedica šejtanskog dodira. Postoji padavica koja je oblik prolazne bolesti čije uzroke liječnici mogu, ali ne moraju poznavati, osim što to ne isključuje njihovo liječenje Kur'anom i rukjama: Kur'anom i rukjama efikasno se liječe sve bolesti.

---

[1] *Medžmu'atul-fetava*, 24/277

POGLAVLJE 6

MUDROSTI U STVARANJU ŠEJTANA

Šejtan je izvor svakog zla i svih grijeha. On vodi u ovosvjetsku i onosvjetsku propast. Njegova je zastava razvijena u svakom vremenu i na svakom mjestu. Ljude poziva u nevjerstvo i neposlušnost prema Milostivom. Nameće se pitanje: postoji li mudrost u njegovom stvaranju i šta je mudrost u njegovom postojanju?

Na ovo je pitanje odgovorio Ibnul-Kajjim, rahimehullah, rekavši: "U stvaranju Iblisa i njegovih vojski postoje mudrosti koje poznaje samo Sveznajući Allah. Neke od njih su sljedeće:

- **Usavršavanje ubudijeta (robovanja Allahu).** Borba protiv Allahovog neprijatelja Iblisa i njegovih pristalica, razlikovanje od njega, postupanje uprkos njemu Allaha radi, izazivanje njegovog gnjeva i gnjeva njegovih pristalica, traženje utočišta u Allaha, dželle šanuhu, od njega, njegovog zla i spletki – sve to jesu stvari kojima Svevišnji Allah upotpunjava vjerovjesnicima i evlijama stupnjeve ubudijeta. Iz toga proizilaze ovosvjetske i onosvjetske koristi koje se ne bi mogle ostvariti da šejtan ne postoji, a ono što postoji zavisi od onoga na osnovu čega je postalo.

- **Strahovanje od grijeha.** Meleki i vjernici više strahuju od grijeha nakon što su vidjeli šta se desilo s Iblisom; nakon što su bili svjedoci njegovog gubljenja statusa meleka i padanju na nizak stupanj šejtana. I nema sumnje da su meleki, pošto su vidjeli taj pad, ostvarili nove dimenzije ubudijeta, nove dimenzije skrušenosti i straha. Tako se desi sa slugama: kad

vide da je vladar slugu prekomjerno ponizio, tada se njihov strah i oprez povećaju.

- **Pouka onima koji pouku primaju.** Sveznajući Allah učinio je Iblisa poukom onima koji se suprotstavljaju Njegovim zapovijestima, koji se ohole, ne prihvataju poslušnost Njemu i ustrajavaju u grijesima, kao što je u Ademovom, 'alejhisselam, grijehu dao pouku svima onima koji počine zabranjeno i suprotstave se Njegovoj zapovijedi, pa se pokaju, osjete grižnju savjesti i vrate se svome Gospodaru. Predak džina i predak ljudi bili su iskušani grijehom, pa je predak džina ostao pouka onima koji ustrajavaju u grijehu, a predak je ljudi ostao pouka onima koji se kaju i vraćaju Allahu, dželle šanuhu. O kako je u tome mnogo mudrosti koje zapanjuju čovjeka i očitih pokazatelja!

- **Kušnja i ispit ljudima.** Iblis je stvorenje kojim Svevišnji Allah iskušava ljude da bi ukazao na dobre i loše. Jer, Svemogući Allah stvorio je ljudsku vrstu od Zemljine materije, a Zemlja se sastoji od brda i dolina, plodnog zemljišta i krša, te se u ljudima mora očitovati materija od koje su stvoreni. Ebu-Musa, radijallahu 'anhu, govorio je: 'Čuo sam Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da govori: 'Allah je stvorio Adema od pregršti koju je uzeo sa svih dijelova Zemlje, i ljudi su nastali shodno karakteristikama cijele Zemlje: ima ih crvenih, bijelih, crnih, lahkih, teških, dobrih, loših.'[1]

  Dakle, u čovjeku se nalaze karakteristike osnovne materije od koje je stvoren, i Božija mudrost iziskuje da se te karakteristike pojave i očituju, te je postojanje razloga koji će dovesti do tog očitovanje nužno. Iblis je stvorenje kojim se razlikuje dobro od lošeg, a vjerovjesnici i poslanici jesu oni koji prave tu razliku. Sveznajući je Allah rekao: '**Allah neće**

[1] Ahmed, Et-Tirmizi i Ebu-Davud. Vidjeti: *Miškatul-mesabih* (100)

vjernike s licemjerima izmiješane ostaviti, već će dobre od loših odvojiti.' (Ālu 'Imrān, 179.) Allah, dželle šanuhu, poslao je poslanike šerijatskim obveznicima, a među njima ima dobrih i loših, pa su se dobri priključili dobrima, a loši lošima.

Allahova, dželle šanuhu, savršena mudrost iziskuje da ljudi na svijetu ispita budu izmiješani, ali će na vječnom svijetu Allah jedne od drugih odvojiti: i jedni i drugi imaju posebno mjesto boravka, i to je oličenje savršene mudrosti i zapanjujuće moći.

- **Pokazatelj savršene Allahove moći.** U stvaranju suprotnosti pokazatelj je savršenstva Allahove, dželle šanuhu, moći. Na jednoj strani imamo Džibrila i meleke, a na drugoj strani Iblisa i šejtane. I to je jedan od najvećih pokazatelja Allahove moći, volje i svekolike vlasti. Naime, samo Svemogući Allah može stvoriti suprotnosti: nebo – Zemlja, svjetlost – tama, Džennet – Džehennem, voda – vatra, vrućina – hladnoća, dobro – zlo...

- **Ljepotu određene stvari ističe njena suprotnost.** Svemogući Allah stvorio je suprotnosti; negativno ukazuje na ljepotu pozitivnog, i samo se tako može dokučiti ljepota određene stvari. Jer, da ne postoji ružno, ne bi se znala vrijednost lijepog; da ne postoji siromaštvo, ne bi se znala vrijednost bogatstva.

- **Zahvalnost Allahu.** Svevišnji Allah voli da Mu se bude istinski i na svaki način zahvalno, i nesumnjivo je da Allahovi štićenici, zbog postojanja Allahovog neprijatelja Iblisa i njegove vojske te iskušavanja njime, ostvaruju razne načine zahvaljivanja Allahu, što ne bi ostvarili da Iblis ne postoji. Kolika je samo razlika između Ademove, 'alejhisselam, zahvalnosti Allahu prije nego što je izveden iz Dženneta, i njegove

zahvalnosti nakon što je iskušan Iblisom, pa ga je Gospodar odabrao, oprostio mu i prihvatio ga!

- **Ostvarenje suštine ubudijeta.** Ljubav, kajanje, oslonac na Allaha, strpljenje, zadovoljstvo i sl. jesu Svevišnjem Allahu najdraži vidovi ubudijeta, a on se može ostvariti samo borbom, žrtvovanjem sebe Allaha radi, preferiranjem ljubavi prema Njemu nad svim drugim... Dakle, borba je vrhunac ubudijeta i nešto najdraže Sveznajućem Allahu. Odatle je u postojanju Iblisa i njegovih pristalica ostvarenje suštine ubudijeta i njegovih posljedica, u čemu su mudrosti i koristi čiji broj poznaje samo Sveznajući Allah.

- **Isticanje znakova koje Allah pruža i pokazatelj Njegove svekolike moći.** U stvaranju onih koji se suprotstavljaju poslanicima, u laž ih utjeruju i prema njima neprijateljstvo iskazuju savršen je pokazatelj znakova koje Allah, dželle šanuhu, pruža, Njegove sveobuhvatne moći i divnog stvaranja stvorenja čije je postojanje Njemu draže od nepostojanja, čije je postojanje korisnije po Allahove, dželle šanuhu, evlije od nepostojanja. Za primjer možemo uzeti poplavu Nuhovog, ʻalejhisselam, naroda; Musaov, ʻalejhisselam, štap, ruku i rascjepljenje mora; bacanje Ibrahima, ʻalejhisselam, u vatru i mnogo drugih znakova i očitih pokazatelja Njegove moći, znanja i mudrosti: morali su postojati uzroci iz kojih će sve to proisteći.

- **Stvaranje od vatre veliki je znak.** Vatra je snažna materija koja sagorijeva i uništava, ali i osvjetljava oko sebe. Svemogući Allah od nje je stvorio i jedno i drugo, kao što je od prašine stvorio dobre i loše, lahke i teške, crvene, crne i bijele ljude. Sve to stvorio je kao pokazatelj savršene mudrosti, svekolike moći i dokaza da: **'Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.'** (Eš-Šūrā, 11.)

- **Pokazatelj ovisnosti o Allahovim imenima i svojstvima.** Svevišnji Allah ima, između ostalih, sljedeća imena: El-Hāfid (Onaj Koji spušta), Er-Rāfi‘ (Onaj Koji uzdiže), El-Mu‘izz (Onaj Koji ponos daje), El-Muzill (Onaj Koji poniženje daje), El-Hakem (Pravedni sudija), El-Adl (Pravedni), El-Muntekim (Onaj Koji se osvećuje). Ta imena iziskuju postojanje onoga što je ovisno o njima, u čemu se ogleda njihova suština, kao što određena Allahova, dželle šanuhu, imena iziskuju dobročinstvo, davanje nafake, milost i sl. Dakle, mora postojati ono što je ovisno o jednim i o drugim imenima.

- **Znak Allahove, dželle šanuhu, potpune i neograničene vlasti.** Svevišnji je Allah apsolutni Vladar, i ta apsolutna vlast obuhvata neograničeno postupanje, davanje nagrade i kazne, ukazivanje počasti, pravednog postupanja i postupanja prema Svojoj dobroti, davanje ponosa i poniženja... Stoga moraju postojati oni koji će ovisiti o drugoj, kao što postoje oni koji ovise o prvoj vrsti tih Allahovih, dželle šanuhu, djela.

- **Znak savršenstva Allahove mudrosti.** Allah, dželle šanuhu, ima ime El-Hakīm (Mudri), a mudrost je Njegovo svojstvo. Ta Allahova mudrost iziskuje postavljanje svih stvari na mjesto koje samo njima odgovara, te iziskuje stvaranje suprotnosti i davanje svakoj stvari statusa, osobinâ i posebnosti koji samo njoj odgovaraju. A zar mudrost može biti savršena bez toga?! Postojanje takve vrste (Iblisa) dio je savršene mudrosti i savršene moći.

- **Zahvalnost Allahu na sprečavanju i sputavanju Iblisa.** Svevišnji Allah savršen je u svakom pogledu. On je dostojan hvale zbog pravednog davanja i lišavanja, spuštanja i uzdizanja, osvećivanja i unižavanja, a, isto tako, dostojan je hvale

zbog Svoje dobrote i davanja, uzdizanja i davanja počasti: Njemu pripada potpuna hvala zbog jednog i drugog, On Sebe hvali zbog toga, hvale Ga Njegovih meleki, poslanici i štićenici, a zbog toga će Ga hvaliti sva stvorenja na Sudnjem danu. Odatle je velika mudrost u stvaranju stvorenja od kojeg zavisi potpunost te iste hvale – a On zaslužuje potpunu hvalu – ona se ne smije isključiti, kao što se ne smije isključiti Allahova, dželle šanuhu, mudrost.

- **Pokazatelj Allahove blagosti i strpljenja.** Sveznajući Allah voli robovima pokazati Svoju blagost, strpljenje, polaganost, širinu milosti i darežljivost, pa to iziskuje da stvori onoga ko će Mu pripisivati druga, postupati suprotno i revno se suprotstavljati Njegovim naredbama, hrliti činjenju onoga što Njega srdi, štaviše, porediti Allaha, dželle šanuhu, sa stvorenjima, a On, i pored toga, daje mu raznovrsna dobra, opskrbljuje ga, čuva, daje mnoge i raznovrsne užitke, odaziva se njegovoj molbi, otklanja od njega zlo, prema njemu postupa shodno Svojoj dobroti i dobročinstvu, suprotno onome čime se ovaj odnosi prema Njemu čineći nevjerstvo, širk i zlodjela. U svemu tome velika je mudrost i Svevišnji Allah zbog toga veliku hvalu zaslužuje.

Sveznajući Allah umiljava se Svojim evlijama i daje da spoznaju mnoge znakove Njegove savršenosti. El-Buhari i Muslim zabilježili su preko Ebu-Musaa el-Eš'arija, radijallahu 'anhu, predanje u kojem se navodi da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: 'Niko od Allaha strpljivije ne podnosi uvrede: pripisuju mu dijete, a On ih čuva i opskrbljuje.'[1]

Imam El-Buhari zabilježio je Ebu-Hurejrino, radijallahu 'anhu, predanje u kojem pripovijeda da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prenio sljedeće Allahove riječi: 'Čo-

[1] *Miškatul-mesabih* (23)

vjek Me utjeruje u laž, a to nema pravo, i vrijeđa Me, a ni to nema pravo. Kad se radi o utjerivanju u laž, to je njegova izjava: 'Allah me neće oživiti poslije smrti!', a proživljenje Mi nimalo nije teže od stvaranja iz ničega. A kad je riječ o vrijeđanju, to je njegova izjava: 'Allah je Sebi uzeo dijete!', a Ja sam Jedan, Utočište svakom, Koji nije rodio i rođen nije i Kojem niko ravan nije.'[1]

I pored te uvrede i utjerivanja u laž, Sveznajući Allah opskrbljuje onoga ko to čini, čuva ga, od njega odstranjuje zlo, zove ga u Džennet; ako se pokaje, prima njegovo pokajanje i loša djela pretvara u dobra, prema njemu se blago odnosi u svim prilikama, priprema ga za prihvatanje poslanikâ kojima naređuje da se tom istom poricatelju obraćaju na blag način i da prema njemu blago postupaju.

Fudajl b. Ijjad, rahimehullah, govorio je: 'Svevišnji Allah svake noći govori: 'Ko je darežljiviji od Mene? Ljudi su Mi neposlušni, a Ja ih čuvam u posteljama, kao da Mi nisu neposlušni; preuzimam brigu o njima, kao da ne griješe; dajem Svoju dobrotu grješniku i zločestom čovjeku. Ko Me to zamolio pa mu se nisam odazvao? Ko je od Mene tražio pa mu nisam dao? Ja sam Darežljivi, i od Mene je darežljivost; ja sam Plemeniti, i od Mene je plemenitost. Pokazatelj je Moje plemenitosti to što čovjeku dajem ono što od Mene traži, ali i ono što ne traži. Pokazatelj je Moje plemenitosti to što dajem pokajniku, kao da Mi nije neposlušan bio. Kuda onda stvorenja bježe od Mene, i na čija vrata grješnici kucaju, a ne na Moja?'

U predanju se navodi da je Allah, dželle šanuhu, rekao: 'U vezi sa Mnom i ljudima i džinima postoji velika stvar: Ja stvaram, a oni obožavaju nekoga drugog; Ja opskrbljujem, a oni zahvaljuju nekom drugom.'

[1] *Miškatul-mesabih* (20)

U jednom hadisi-kudsiju kaže se sljedeće: 'O čovječe, nisi pravedan prema Meni: spuštam ti dobro, a Meni se uzdiže tvoje zlo; umiljavam ti se mnogim blagodatima, iako sam neovisan od tebe, a ti, iako si potreban Mene, izazivaš Moju mržnju griješeći, i plemeniti melek neprestano mi uzdiže tvoja hrđava djela.'

A u autentičnom hadisu Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: 'Kad ne biste griješili, Allah bi vas uništio i doveo bi narod koji griješi i traži oprost, pa bi im opraštao.'

- **Očitovanje Allahovih, dželle šanuhu, imena i svojstava.** Iz velike ljubavi prema Svojim imenima i svojstvima, Svevišnji Allah zahtijeva da Ga se hvali, a Njegova mudrost iziskuje stvaranje onih na kojima će se očitovati smisao i tragovi Njegovih imena i svojstava. Obrazloženje: pošto Sveznajući Allah voli prelaženje preko hrđavih djela, stvorio je one koji su toga dostojni; budući da voli praštanje, stvorio je one kojima će praštati, prema njima biti blag i strpljiv, koje neće požurivati, već će Mu biti drago da im pruži sigurnost i da im dâ vremena.

Iz Svoje je ljubavi prema pravednosti i mudrosti Allah stvorio one na kojima će se očitovati Njegova pravednost i mudrost. Iz Svoje je ljubavi prema darežljivosti i dobročinstvu stvorio one koji će činiti grijehe, hrđava djela, a Svemogući Allah prema njima se odnosi opraštajući im i čineći im dobročinstvo. Jer, da nije stvorio takve ljude, ko bi činio raznorazne grijehe i prijestupe? Da njih nije, mnogostruke mudrosti i dobrobiti ne bi postojale. I neka je uzvišen Allah, Gospodar svjetova, najpravedniji Sudija, vlasnik savršene mudrosti i nebrojenih blagodati, Čija mudrost dopire dokle dopire Njegova moć! U svemu što je dao savršena je mudrost, kao što se u svemu ogleda Njegova svekolika moć i nadahnuće stvorenog.

- **Ostvarenje onoga što Allah voli.** Zbog postojanja Iblisa, Allahu mrskog stvorenja na kojeg se rasrdio, ostvaruju se mnoge stvari koje Allah, dželle šanuhu, voli, i sve neprijatnosti koje se zbog njega dese jesu stvari koje obuhvata Njegova ljubav. A pravi, istaknuti mudrac jeste onaj koji radi voljene stvari trpi neprijatnost koju mrzi i na nju se srdi, utoliko prije jer je to način ostvarenja voljene stvari, a postojanje posljedice bez uzroka aspurd je.

Iako zbog postojanja Allahovog neprijatelja Iblisa postoje veliko zlo i brojni grijesi, zbog njega i njegove vojske ostvaruje se poslušnost Allahu, što Mu je draže i bliže Njegovom zadovoljstvu: borba na Allahovom, dželle šanuhu, putu, suzdržavanje duše od prohtjeva i strasti, podnošenje teškoća i neprijatnosti u onome što Sveznajući Allah voli i čime je zadovoljan. A najdraže je voljenom da vidi svog voljenog kako radi njega podnosi neprijatnosti i muke, što zapravo potvrđuje njegovu ljubav (...).

U hadisi-kudsiju kaže se sljedeće: 'Žudim za onim što se radi Mene trpi.' O kako je Allahu drago da oni koji Ga vole podnose neprijatnosti od Njegovih neprijatelja u onome što Njega čini zadovoljnim! Kako je ta neprijatnost korisna po njih! Kako to ima lijepe posljedice! Kako je velika počast koju će dobiti od Onoga Kojeg vole, Njegova blizina i radost njihovih očiju zbog Njega! I nezamislivo je da oni koji negiraju ljubav prema Svevišnjem Allahu osjete miris te ljubavi, prođu kroz njena vrata i osjete je u sebi (...).

Ako je Iblis rasrdio Allaha, boreći se protiv Njega, zadovoljnim su Ga učinili vjerovjesnici, poslanici i evlije, a to Njegovo zadovoljstvo pretiče srdžbu. Ako Sveznajućeg Allaha srde ljudski grijesi i prijestupi, koji se čine pod Iblisovim pokroviteljstvom, Allah se raduje čovjekovom pokajanju više od čovjeka koji usred pogubne pustinje izgubi jahalicu na kojoj se nalaze njegova hrana i piće, pa je potom

nađe. Ako je Svemogućeg Allaha rasrdilo zlo koje je taj prokleti neprijatelj nanio vjerovjesnicima i poslanicima, obradovalo Ga je i učinilo zadovoljnim to što su oni poveli rat protiv njega, suprotstavili mu se, prkosili mu i izazvali njegov gnjev. A to je zadovoljstvo u Allaha vrednije i bolje od nepostojanja tih istih neprijatnosti bez kojih ne bi postojala ni djela kojima se mogu zaslužiti Allahovo, dželle šanuhu, zadovoljstvo i ljubav.

Ako je Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu izazvao Adem, ʽalejhisselam, pojevši plodove zabranjenog drveta, učinio Ga je zadovoljnim svojim pokajanjem, vraćanjem Njemu, skrušenosti, poniznosti pred Njim i slomljenosti srca.

Ako se Svemogući Allah rasrdio kad su Njegovi neprijatelji istjerali Resulullaha, sallallahu ʽalejhi ve sellem, iz Harema, iz Meke, zadovoljnim Ga je učinio Poslanikov, sallallahu ʽalejhi ve sellem, povratak u Meku.

Ako je Allahovu srdžbu izazvalo ubijanje Allahovih evlija i miljenika, kidanje njihovih tijela i prolijevanje njihove krvi, zadovoljnim Ga je učinilo to što su zaslužili život u Allahovoj blizini, od kojeg boljeg nema, od čijeg uživanja veće i slađe ne postoji.

Ako su Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu izazvali ljudski grijesi, zadovoljnim Ga je učinilo svjedočenje melekâ, vjerovjesnikâ, poslanikâ i evlija o širini Njegove milosti, veličini oprosta, dobročinstva, plemenitosti i darežljivosti, te njihovo hvaljenje Allaha zbog toga. A hvaljenje i slavljenje Allaha spominjanjem tih Njegovih svojstava (zbog kojih to zaslužuje) draže je Svevišnjem Allahu i više iziskuje Njegovo zadovoljstvo od nepostojanja spomenutih grijeha ali i nepostojanja spomenutih Allahu dragih stvari.

Treba znati, hvaljenje Svemogućeg Allaha okosnica je svega toga i osnova poretka svega stvorenog i svega što se događa. Svevišnjem Allahu pripada sva hvala, u svakom po-

gledu, u svakom smislu i u svakom stanju. Zbog svega što je stvorio, zaslužuje hvalu; zbog svega što je odredio, zaslužuje hvalu: Allahova se hvala proteže dokle se proteže Njegovo stvaranje i određivanje. I to istinsku hvalu Allah, dželle šanuhu, zaslužuje, koja sadrži zadovoljstvo Njime, Njegovo hvaljenje, priznavanje Njegove savršene mudrosti u svemu što je stvorio i odredio, a negirati Njegovu mudrost znači negirati hvalu. Sveznajući je Allah uvijek Hvaljeni, kao što je uvijek Mudri: Allahova hvala i mudrost imaju status Njegovog znanja i moći; a Allahov je život neodvojiv atribut Njegovog Bića. I odatle, zabranjeno je negirati ma koje svojstvo Svevišnjeg Allaha, ma koje Njegovo ime ili stvar koja iz toga proističe kao i posljedice, utoliko što to negiranje ima za rezultat manjkavost, a svaka je manjkavost u suprotnosti s Allahovim, dželle šanuhu, savršenstvom, ponosom i veličinom.

- **Sveznajući Allah voli biti stjecište i zaštita evlijama.** Kao što u savršena svojstva, djela zbog kojih zaslužuje hvalu i pohvalu spada darežljivo davanje, isto tako, u to spada Allahovo, dželle šanuhu, stavljanje u okrilje, pružanje pomoći i davanje spasa. Kako voli da ljudi u Njemu nađu stjecište, tako voli da od Njega traže da ih stavi u Svoje okrilje. I vrijednost se vladara ogleda u tome da njegovi prijatelji u njemu nalaze stjecište i traže da ih stavi u svoje okrilje. S tim je u vezi Ahmed b. Husejn el-Kindi u hvalospjevu spjevao stihove (...), a priličnije bi mu bilo da ih je spjevao hvaleći svoga Gospodara, Stvoritelja, a ne stvorenje poput sebe. Odatle je Sveznajući Allah u nekoliko kur'anskih ajeta naredio Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, traženje utočišta od prokletog šejtana, i tu se vidi potpunost Allahove blagodati prema čovjeku što ga je zaštitio i uzeo u Svoje okrilje pred neprijateljem: zaštita i uzimanje u okrilje nije nimalo ma-

nja blagodat od ostalih blagodati. Svevišnji Allah voli učiniti potpunim blagodati vjernicima i pokazati im Svoju pomoć nad neprijateljem. O kako je vrijedna blagodat s kojom se upotpuni radost i užitak vjernika! O kako je lijepo vidjeti pravdu koja stigne Allahove, dželle šanuhu, neprijatelje i protivnike! (...)."[1]

MUDROST U TRAJANJU IBLISOVOG ŽIVOTA DO KIJAMETSKOG DANA

Razmatrajući ovo pitanje, Ibnul-Kajjim, rahimehullah, rekao je: "Neke mudrosti trajanja Iblisovog života do Sudnjeg dana jesu sljedeće:

- **Ispit ljudima.** Svevišnji Allah stvorio je Iblisa kao iskušenje i nesreću, njime odvaja dobre od loših, Svoje štićenike od neprijateljâ. Iz toga razloga, Njegova mudrost iziskuje da Iblis živi do Sudnjeg dana kako bi se ostvarila svrha zbog koje je stvoren. Da ga je Svevišnji Allah usmrtio prije toga, ta se svrha ne bi ostvarila, kao što je Allahova, dželle šanuhu, mudrost zahtijevala življenje nevjernikâ do Kijametskog dana, jer da ih je sve uništio, potrle bi se mnoge mudrosti koje postoje u njihovom življenju do Sudnjeg dana. Isto tako, Allahova je mudrost zahtijevala stavljanje na ispit oca čovječanstva, Adema, 'alejhisselam, i njegovog potomstva poslije njega, koji su iskušani Iblisom, i ostvarit će sreću onaj ko se Iblisu suprotstavi i uzme ga za neprijatelja, a imat će njegov status onaj ko mu iskaže lojalnost i poistovjeti se s njim.

- **Nagrada za prеđašnja dobra djela.** Iz Svoje je mudrosti Sveznajući Allah odredio da Iblis neće imati nikakvog udjela u

[1] *Šifa'ul-alil*, str. 322.

nagradi na ahiretu, a bio Mu je poslušan i činio je ibadet, za šta ga je Svemogući Allah već nagradio: dao mu je da živi na ovome svijetu do Kijametskog dana. Razlog je tome to što Svevišnji Allah nikome ne čini nepravdu u pogledu dobrog djela koje učini: vjernika će zbog dobrih djela nagraditi na ovom i na budućem svijetu, a nevjernika isključivo na ovome svijetu, a kad bude proživljen, nikakvu nagradu neće imati, o čemu govori autentičan hadis.

- **Da što više ogrezne u grijehu.** Iblisov život do Sudnjeg dana nije počast, jer da je ranije umro, bilo bi to bolje po njega, imao bi blažu kaznu i manje bi zla počinio. Ali, pošto je njegov grijeh neopisivo težak: ustrajavanje u griješenju i suprotstavljanju Onome Kome se mora povinovati, narušavanje Njegove mudrosti, zaklinjanje da će zavoditi ljude i odvraćati ih od obožavanja Svevišnjeg Allaha – kazna za taj njegov grijeh bit će najveća kazna, shodno veličini grijeha, te je ostavljen u životu do Sudnjeg dana da što više ogrezne u grijehu, pa će se to pridodati njegovom prijašnjem grijehu, što iziskuje kaznu kakvu ne zaslužuje niko osim njega. On će biti predvodnik zločestih u kazni, kao što je njihov predvodnik u zlu i nevjerstvu. I budući da je Iblis materija od koje je začeto svako zlo, bit će kažnjen u vatri shodno svom prvenstvu u zlu: svaka kazna kojom će biti kažnjeni stanovnici Vatre počet će od njega pa će potom preći na njegove pristalice, kao očita pravda i savršena mudrost.

- **Da za zaštitnike grješnike uzme.** Iblis je, prepirući se sa svojim Gospodarom, rekao: **'Reci mi', reče onda, 'evo ovoga koga si iznad mene uzdigao: ako me ostaviš do Smaka svijeta, sigurno ću, osim malobrojnih, nad potomstvom njegovim zagospodariti.'** (El-Isrā', 62.) Sveznajući je Allah znao da će u Ademovom, 'alejhisselam, potomstvu biti onih koji neće moći živjeti zajedno s njim, u njegovoj zajednici; s njim

će moći živjeti samo oni koji imaju status balege u trnju, eto takve mu je Allah dodijelio. I kao da mu je rekao: 'To su tvoji drugovi i štićenici, pa čekaj njihovu pojavu, i kad god se neko od njih pojavi, tvoj je. Jer, da je bio Mene dostojan, ne bih ti dao vlast nad njim. Ja za evlije uzimam samo dobre, oni su Mene dostojni. A ti si zaštitnik grješnika, kojima ne treba Moje prijateljstvo niti zadovoljstvo.' Svemogući Allah kaže: '**...on** (šejtan) **doista nema nikakve vlasti nad onima koji vjeruju i koji se u Gospodara svoga pouzdaju; njegova je vlast jedino nad onima koji njega za zaštitnika uzimaju i koji druge Allahu ravnim smatraju.**' (En-Nahl, 98.–99.)

Kad je riječ o usmrćivanju vjerovjesnikâ i poslanikâ, njih Svevišnji Allah nije usmrtio jer su u Njega bezvrijedni, već zato da dospiju na počasno mjesto, odmore se od ovosvjetskih muka, umora i žestine svojih neprijatelja i njihovih pristalica, i zato da bi i poslije njih dolazili poslanici, jedan iza drugog, pa je odatle njihova smrt bolja i po njih i po njihove narode. Bolja po njih jer je u tome njihovo oslobađanje ovosvjetskih muka i priključivanje najuzvišenijim drugovima, u najsavršenijem obliku užitka i radosti, pogotovo zato jer im je Njihov Gospodar dao na izbor između ostanka na ovome svijetu i priključenja Njemu. A bolja po ummet zato da bi Allah, dželle šanuhu, ukazao da im njihovi narodi nisu bili poslušni samo za vrijeme njihovog života, već su im i poslije njihove smrti bili poslušni kao za vrijeme njihovog života. I da ukaže da sljedbenici poslanikâ nisu obožavali poslanike, već Svemogućeg Allaha, izvršavajući njihove zapovijesti i kloneći se onoga što su oni zabranili; Allah je vječan, On ne umire. Koliko je samo mudrosti u umiranju poslanikâ, i dobrobiti u pogledu njih i u pogledu njihovih naroda! Ta oni su samo ljudi, i Svevišnji Allah nije stvorio čovjeka koji može živjeti vječno, već je učinio da se smjenjuju na Zemlji, jedni poslije drugih. Da ih je ostavio, ne bi

se ostvarila dobrobit i mudrost njihove smjene na planeti, a Zemlja bi ljudima postala tijesna. Odatle tvrdimo: u smrti je potpunost za svakog vjernika, jer da nje nije, život ne bi bio ugodan niti prijatan, iz čega proizilazi da je mudrost umiranja srazmjerna mudrosti življenja."[1]

U KOJOJ JE MJERI ŠEJTAN ZAVEO LJUDE.

Kad je šejtan odbio učiniti sedždu Ademu, 'alejhisselam, Sveznajući ga je Allah protjerao iz Svoje milosti, udaljio iz Dženneta, na njega se rasrdio i prokleo ga. I tada je pred Svevišnjim Allahom sam sebi obećao da će nas odvesti u zabludu, navesti na stranputicu i učiniti svojim robovima: **"...prokleo ga Allah! A on je rekao: 'Ja ću se, sigurno, potruditi da preotmem za sebe određen broj Tvojih robova i navodit ću ih, sigurno, na stranputice...'"** (En-Nisā', 118.-119.) **"'Reci mi' – reče onda – 'evo ovoga koga si iznad mene uzdigao: ako me ostaviš do Smaka svijeta sigurno ću, osim malobrojnih, nad potomstvom njegovim zagospodariti.'"** (El-Isrā', 62.)

Nameće se pitanje: u kojoj je mjeri šejtan ostvario svoj cilj kad se radi o zavođenju ljudi? Na ovo pitanje možemo ovako odgovoriti: čovjeka koji razmisli o historiji čovječanstva zaprepastit će ogroman broj ljudi koji su živjeli u zabludi, poslanike utjerivali u laž, poricali knjige, nisu vjerovali u Allaha, svoga Gospodara, izjednačavali Ga sa stvorenjima... Allah, dželle šanuhu, kaže: **"A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici."** (Jūsuf, 103.) I zbog toga se nad njima obistinila Allahova srdžba i osveta: **"...i poslanike, jedne za drugim slali. Kad bi jednom narodu došao njegov poslanik, u laž bi ga utjerivali, i Mi smo ih zato jedne drugima smjenjivali, i**

[1] *Šifa'ul-alil*, str. 327.

samo u pričama o njima spomen sačuvali – daleko bili ljudi koji nisu vjerovali!" (El-Mu'minūn, 44.)

Ako pogledamo današnjicu, vidjet ćemo da su se šejtanovi štićenici uhvatili ukoštac sa njegovim načinom života: visoko su digli njegovu zastavu, pozivaju u njegove principe, stavljaju na muke Allahove, dželle šanuhu, evlije...

Pokazatelj da je šejtan ostvario svoj cilj jeste predanje u kojem se kaže da će Svevišnji Allah na Sudnjem danu zapovijediti Ademu, 'alejhisselam, da od svog potomstva odvoji dio koji će ući u Džehennem, i kad Adem upita u vezi s brojem tog dijela, Svemogući Allah će mu odgovoriti: "Devedeset i devet ljudi u Džehennem, a jedan čovjek u Džennet." U drugoj verziji se kaže: "Devetsto devedeset i devet ljudi u Vatru, a jedan čovjek u Džennet."[1]

Time se šejtan uvjerio da je ispravno mislio o Ademovom, 'alejhisselam, potomstvu, a oni nisu izvukli pouku iz onoga što se desilo njihovom praocu, niti iz onoga što se desilo kasnijim pokoljenjima, pa prokletnik nastavlja to isto potomstvo voditi u propast. Štaviše, ono ga ponekad pretiče na putu u Džehennem.

O kako je ružno da se neprijatelj uvjeri da je o svom neprijatelju ispravno mislio: **"I Iblis se uvjerio da je o njima ispravno mislio, i oni su se poveli za njim, osim nekolicine vjernika."** (Sebe', 20.) Ružno li je da se šejtan uvjeri da je o čovjeku ispravno mislio, jer je čovjek poslušao neprijatelja, a ne Gospodara.

Stvar je prešla sve moguće granice, nesreća se riječima ne može iskazati, niti se može zamisliti. U Iraku, ali i u nekim drugim zemljama, postoji samozvana sekta "šejtanovi obožavatelji", i čitamo zapise nekih pisaca koji se zaklinju šejtanovim pravom... O kako izazivaju veliko čuđenje!

[1] Obje verzije zabilježio je imam El-Buhari i neki drugi muhadisi. Vidjeti: *Es-Sahih*, 11/387 i 388. Detalje s tim u vezi pročitati u našoj knjizi *El-Džennetu ven-Nar*, str. 76.

TREBA LI SE POVODITI ZA BROJNOSTI NASTRADALIH

Priliči da razumnog, pronicljivog čovjeka ne obmane brojnost onih kojima propast predstoji, utoliko što brojnost nema nikakvog značaja u Allahovim mjerama, mjerodavna je Istina, makar njeni sljedbenici bili malobrojni.

Neka čovjek zato bude sljedbenik Istine, jedan od onih koji su zadovoljni Allahom Gospodarom, islamom vjerom i Resulullahom, sallallahu ʻalejhi ve sellem, poslanikom. Neka bude jedan od onih koji su upoznali šejtana i njegove pristalice, pa se protiv njih digli jasnim dokazima i činjenicama, ali i oružano, a prije svega, neka od Milostivog Allaha traži zaštitu i neka čvrsto slijedi Njegovu vjeru: **"O vjernici, uđite u islam potpuno i ne idite stopama šejtanovim; on vam je, zaista, neprijatelj otvoreni. A ako skrenete, nakon što su vam već došli jasni dokazi, onda znajte da je Allah silan i mudar."** (El-Bekare, 208.–209.)

Molimo Svemogućeg Allaha da nas, iz Svoje dobrote i plemenitosti, učini od onih koji su u islam potpuno ušli. I neka je mir i spas na Resulullaha, sallallahu ʻalejhi ve sellem, Allahovog roba i poslanika, na njegovu porodicu i sve ashabe.

SADRŽAJ

Predgovor prvom izdanju 5

1 | Osnovne informacije u vezi sa svijetom džina i šejtana 9

Džini – zaseban svijet 9
Materija od koje su džini stvoreni i način njihovog stvaranja 9
Od čega su džini stvoreni 9
Kada su džini stvoreni 10
Kako džini izgledaju 10
Imena džina u arapskom jeziku i njihove vrste 11
Dokazi postojanja džina 11
Postojanje džina – neosporna činjenica 11
Da li je neznanje argument 12
Nužno poznata stvar u islamu 15
Ajeti i hadisi 16
Viđenje i posmatranje golim okom 17
Magarac i pas mogu vidjeti džine 17
Pobijanje mišljenja onih koji kažu da džini pripadaju svijetu meleka 18
Šejtani i džini 18
Ko je šejtan 18
Kojem svijetu pripada šejtan 19
Da li je šejtan predak džina ili je samo jedan od njih . . 21
Šejtanov izgled 21
Džinska hrana, piće i sklapanje braka 23
Džinska hrana i piće 23

Da li se džini međusobno žene i razmnožavaju 26
Stav nekih učenjaka da džini ne jedu, ne piju i ne sklapaju bračnu vezu 27
Mogu li ljudi i džini stupiti u bračnu vezu 27
Život i smrt džina 29
Mjesta na kojima džini žive i susreću se 30
Životinje uz koje žive džini i njihove jahalice 31
Moć i slabost džina 32
Moć i sposobnost koju im je Allah dao 32
Slabost džina i njihova nemoć 40

2 | Obvezivanje džina 51

Svrha stvaranja džina 51
Kako će šejtani biti kažnjeni vatrom a od vatre su stvoreni 54
Ne postoji nikakvo srodstvo između džina i Uzvišenog Allaha 54
Poslanici iz džinske vrste 55
Univerzalnost Muhammedovog, s. a. v. s., poslanstva . . 57
Delegacije džina usvajaju znanje od Poslanika, s. a. v. s. 59
Pozivaju ljude u dobro, svjedoče u korist muslimanâ i razlikuju se u dobru i zlu 61
Kakva je šejtanova priroda i može li on prihvatiti islam . 63

3 | Neprijateljstvo između čovjeka i šejtana 67

Razlozi, historija i veličina neprijateljstva između čovjeka i šejtana 67
Milostivi upozorava na šejtana 68
Šejtanovi ciljevi 69
Krajnji cilj 69
Trenutni ciljevi 69
Iblis lično predvodi borbu između ljudi i šejtanâ 80

Šejtanove vojske iz redova džina i ljudi 81
Šejtan-pratilac 82
Spletkari i ostavlja na cjedilu 83
Mobilizacija u borbi protiv vjernika 84
Šejtanove metode u zavođenju ljudi 85
Uljepšavanje neistine 85
Pretjerivanje i podbacivanje 89
Odvraćanje od dobra i navođenje na odlaganje i lijenost 90
Davanje lažnih obećanja i ulijevanje lažne nade 92
Pokazivanje savjetodavnosti prema čovjeku 93
Postupnost u zavođenju 96
Navođenje na zaboravljanje dobrobiti i koristi 97
Plašenje vjernika šejtanovim štićenicima 98
Zavođenje preko dragih stvari i poroka 98
Izazivanje sumnji 99
Opojna pića, kockanje, mnogoboštvo i gatanje 101
Vračanje (sihr) 104
Čovjekova slabost 106
Žene i ljubav prema ovom svijetu 108
Pjevanje i muzika 108
Zvono – šejtanov instrument 109
Ravnodušnost prema obavezama 110
Kako šejtan vesvesama utječe na čovjeka 111
Vesvese 111
Šejtanovo prikazivanje 111
Spiritizam (dozivanje duhova) 120
Džini i poznavanje budućnosti 134
Džini i leteći tanjiri 139

4 | Vjernikovo oružje u borbi protiv šejtana **143**

Oprez i promišljenost 143
Privrženost Kur'anu i sunnetu 144

Traženje utočišta i zaštite u Sveznajućeg Allaha 146
Spominjanje Allaha 155
Življenje u zajednici muslimana 163
Razotkrivanje šejtanovih planova i zamki 164
Postupanje suprotno onome na šta šejtan navodi . . . 164
Pokajanje i traženje oprosta 167
Klonjenje sumnji i nejasnoća koje šejtan može iskoristiti uništavajući čovjekovu reputaciju 169

5 | Uzroci i liječenje šejtanskog dodira 181

Uzroci šejtanskog dodira 181
Obaveza prema džinima koji uznemiravaju ljude . . . 181
Da li ubiti zmiju koja uđe u kuću 183
Liječenje šejtanskog dodira 183
Vrijeđanje i udaranje džina 183
Istjerivanje džina zikrom i učenjem Kur'ana 184
Resulullah istjeruje džina iz tijela oboljelog od šejtanskog dodira 185
Imam Ahmed naređuje džinu napuštanje tijela 188
Karakteristike koje treba imati onaj koji liječi od šejtanskog dodira 189
Rukje i dove-zaštitnice 189
Ugađanje džinima 190

6 | Mudrosti u stvaranju šejtana 191

Mudrost u trajanju Iblisovog života do Kijametskog dana 202
U kojoj je mjeri šejtan zaveo ljude. 205
Treba li se povoditi za brojnosti nastradalih 207